کتاب هفتم

شنبه ۲۲ تیر ۱۳۹۲
۴ رمضان ۱۴۳۴ - ۱۳ جولای ۲۰۱۳
شماره ۳۹۱، پیاپی ۱۰۴۲
۲۴ صفحه، ۲۵۰ تومان
ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: محمد مهدی انصاری
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه خواجه‌نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۲ - ۶۶۹۶۶۱۵۱
سازمان آگهی‌ها: ۶۶۹۶۶۱۵۰
چاپ: سروش
www.ketab.ir

جشن ۸۰ سالگی فیلسوف فرهنگ برگزار شد

استاد داوری اردکانی: خشنودم که همواره با کتاب محشور بوده‌ام

۲

۳

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن خرقانی

قرآن بهترین معیار برای نگارش متون دینی است

۵

گفت‌وگو با محمد شریفی

از جزیره معطل تا اسطوره‌های سرخپوستان

۷

گفت‌وگو با مریم‌سادات رضاقدیری

مسافرت‌میان تاریخ و داستان

یادداشت

رمضان، فرصتی برای نوشتن

حجت‌الاسلام والمسلمین حامد ابوالحسنی

باز هم ماه رمضان، ماه برکت، ماه ضیافت، آمد. ماه رمضان، ماه راز و نیاز با ربّ الارباب است. غم دل با او گفتن و گره عقده‌های فراق را در حضورش گشودن. غبار غفلت از آینه جان زدودن و نور ذکر در آن تابانیدن. همه و همه بر سر سفره رحمان در ضیافت رمضان میسر است. بزرگ‌ترین درس رمضان مبارک این است که باید از هرچه بدان دل بسته‌ای بگذری تا به دلدار برسی. ماه رمضان، ماه ضیافت‌های مشروع و کارساز است. ماه ذوب کردن گناه است و خالی کردن درون از شهوت‌ها؛ تا نور معرفت در آن بتابد و درهای رحمت بر روح انسانی گشوده شود، تا پای در سراپرده نور عبادت و عبودیت نهد و از سراچه ظلمت عادت و شهوت خارج شود. ماه رمضان، ماه انجام نیکی‌ها و جمع‌آوری پاداش‌های خالق متعال است. رمضان، ماه تلاوت قرآن کریم و آشنایی با مفاهیم عمیق آن است؛ مفاهیم عمیقی همچون جایگاه قلم. سوره «علق» اولین سوره‌ای است که بر پیامبر(ص) نازل شده، خداوند در این سوره می‌فرماید: اقرأ و ربک الاکرم * الذی علّم بالقلم، (علق، آیه ۳ و ٤) خداوند در این آیات ابتدا به قرائت امر فرموده و آنگاه به بیان یکی از اوصاف مهم خود می‌پردازد. می‌توان گفت در نخستین ارتباط وحیانی رسول خدا صلی‌الله علیه و آله با مبدأ هستی در غار حرا، سخن از قلم به میان می‌آید تا جایی که خداوند خود را اینگونه معرفی می‌کند: «الّذی عَلَّمَ بِالْقَلَم؛ آن که با قلم آموخت.» درسوره قلم، سوگند خداوند در قرآن به نام قلم، گویاترین شاهد بر شرافت و قداست آن است: «ن وَ الْقَلَمِ وَ ما یَسْطُرُونَ؛ سوگند به قلم و آنچه نویسند.» عظمت سوگند به قلم هنگامی آشکار می‌شود که به زمان نزول این آیه شریفه توجه شود. آن زمان قلم ارزش چندانی نداشت و آنچه نزد مردم مقدس می‌نمود، شمشیر و اسب بود و نه نوشته و ابزار آن.

ادامه در صفحه ۲

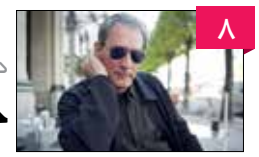

۸

درباره «خاطرات زمستان» سومین کتاب خاطرات پل استر

خاطرات نویسنده سالخورده

پل استر که باشی، دو بار هم که کتاب خاطرات منتشر کرده باشی، خوانندگان طرفدارت، سومین کتاب خاطراتت را هم با اشتیاق می‌خوانند؛ هر قدر هم که حاوی خاطرات دوردست و زخم‌های قدیمی باشد. یا هر قدر هم که هذیان‌های ذهن مردی در آستانه سالخوردگی باشد. استر که به‌حق یکی از مشهورترین نویسندگان مدرن روزگار ماست، پیش از این در دو کتاب «بخور و نمیر» و «اختراع انزوا» خاطرات خود را...

۱۳

نگاهی به نثر فارسی در عهد مغولان و تیموریان

نثر فارسی در سراشیبی سقوط

یکی از سرنوشت‌سازترین وقایع تاریخ سرزمین ما حمله مغول است که به‌صورت گسترده همه جوانب فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ما را تحت تاثیر قرار داد. مغولان نخستین بار در سال ۶۱۶ هجری و با سرکردگی چنگیز خان به خراسان و سپس به سایر نواحی ایران حمله کردند، مخصوصا مدارس و کتابخانه‌های خراسان را با خاک یکسان کردند و بسیاری از فضلا، شعرا و هنرمندان مانند عطار نیشابوری و نجم‌الدین کبری را از دم تیغ گذراندند و بقیه را نیز به بلاد دیگر گریزاندند و این شروع...

خبر

اسماعیلی: قلم وسیله حفظ و تداوم فرهنگ بشری است

علی اسماعیلی گفت: «۱۱ سال پیش به پیشنهاد جمعی از نویسندگان و انجمن قلم و با تصویب شورای فرهنگ عمومی، ۱۴ تیر به نام روز قلم و نویسنده نامگذاری شد تا همگان در این روز یادی از مفاخر ایرانی اسلامی کنند و با تجلیل از پیشکسوتان و مقام و جایگاه آنها، آنها را در رنگین ماندن جوهر قلمشان یاری دهند.» سرپرست معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که در آیین بزرگداشت روز قلم حضور داشت، گفت: «قلم، زبان بیان عقل و معرفت انسانی و بیانگر فکر، اندیشه و شخصیت صاحب آن است. قلم بیانگر فکر، فرهنگ و اتحاد ملت‌هاست و ترسیم کننده خطوط فکری، سیاسی، اجتماعی و ادبی ارباب ادب و قلم انتقال‌دهنده فکر و فرهنگ به نسل‌های حاضر و آینده و حلقه وصل فرهنگ و اندیشه‌هاست.» اسماعیلی افزود: «قلم ترجمان فکر، هنر، اندیشه و پرده‌گشای رازهای آفرینش و هدایت‌گر عقل‌ها و مغزهاست. قلم صُنع حکمت، تقدیر، تعلیم، هدایت، عزت و استقامت در راه خداست. قلم، علی‌گونه بودن، فدایی بودن، خدامحوری، حق‌محوری و در صراط مستقیم حرکت کردن است.» وی با بیان این که جایگاه قلم و ارباب آن در نگاه دینی جایگاهی بلند و رفیع است، گفت: «قلم وسیله حفظ و تداوم فرهنگ و تمدن‌های بشری، تکامل علوم و ابزار بیداری اندیشه‌ها و افکار و منشاء هدایت و آگاهی بشر است. قلم حافظ علوم و معارف، پاسدار افکار اندیشمندان و حلقه اتصال فکری علما و پل ارتباط گذشته با حال و آینده است و اصحاب قلم سنگرنشینان فکر و اندیشه‌اند.» سرپرست معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی افزود: «حفظ، گسترش، تعالی و رشد فرهنگ انسان‌ها وابسته به تاثیر قلم و ارباب ادب است تا از نسلی به نسل دیگر منتقل شود. انسان‌هایی که در این راه پا گذاشته‌اند و با وجود سختی‌ها جامعه را قرین منت خود کرده‌اند تنها کاری که در مقابل این همه تلاش شبانه‌روزی می‌توان انجام داد، خواندن و انتقال آگاهی برای جاودانگی هویت و فرهنگ و تمدن ایران اسلامی و شایسته تجلیلند.» اسماعیلی عنوان کرد: «بسیار خرسندم که در پایان دولت دهم به برگزاری این مراسم موفق شدیم. امیدوارم با تلاش روزافزون اهالی قلم، شاهد تولید آثار فاخر بیشتری در جامعه باشیم.» دکتر سیدمحمد حسینی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی هم از دیگر سخنرانان این همایش بودند.

اخبار

گفت‌وگو با کالم مک کان
پرواز بر فراز اقیانوس اطلس
۶

آیا ماشین‌ها می‌توانند فکر کنند؟
۱۰

گفت‌وگو با دکتر سید رضا صالحی امیری
ضعف یا ناکارآمدی ساختاری؟
۱۱

کودک‌آزاری و آسیب‌های اجتماعی آن
۱۹

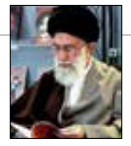

رونمایی از کتاب «اندیشه ناب»

کتاب «اندیشه ناب» که شامل بیانات مقام معظم رهبری درباره کتاب و کتابخوانی است، هفته گذشته در برنامه «یک کتاب، یک نویسنده» فرهنگسرای کار رونمایی شد.

یادداشت

رمضان، فرصتی برای نوشتن

ادامه از صفحه اول

قلم دانشمندان در طول تاریخ پس از اسلام در راه معرفت و شناخت هرچه بیشتر آیات الهی گام برداشته و حلقه وصلی میان فرهنگ‌ها و اندیشه‌ها بوده است. قلم و ارباب قلم در طول حیات پرفراز و نشیب خود رنج‌ها کشیده و زجرها دیده و تحولات فراوانی را مشاهده و احساس کرده‌اند، امروز نیز جایگاه قلم و ارباب قلم در فرهنگ و معارف اسلامی و حقایق قرآنی، بس رفیع و سترگ و بلند است. تا آنجا که فرموده‌اند: «اول ما خلق‌الله القلم» اول چیزی که خداوند آفرید، قلم بود همانطور که فرموده‌اند: «اول ما خلق‌الله العقل» اول چیزی که خداوند بر آن لباس هستی پوشانید، عقل بود.

حال رمضان فرصتی استثنایی برای اهل قلم است که با استعانت از الطاف و توفیقات الهی این ماه، در مسیر حق قلم فرسایی کنند تا توشه‌ای عظیم برای خود و دیگران فراهم آورند. چراکه هرگونه رشد و پیشرفت، پیروزی و آرامش و معرفت و شناخت، ریشه در قلم دارد. تمدن‌ها، تجربه‌های تلخ و شیرین و علوم با نوشتن ماندگار می‌شوند و آیندگان مملو از تجربه و پر از راه حل‌هایند.

علامه طبرسی رحمه‌الله می‌نویسد: «بیان دو گونه است؛ بیان زبان و بیان قلم، بیان زبان با گذشت زمان کهنه می‌شود و از بین می‌رود، ولی بیان قلم تا ابد باقی است.» پس ای اهل قلم بنویس و در دنیا و آخرت جاودانه بمان.

خبر

رونمایی از جلد دهم و یازدهم دایره‌المعارف قرآن در نمایشگاه قرآن

مدیر اجرایی دایره‌المعارف‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم از عرضه جلد دهم و یازدهم دایره‌المعارف قرآن کریم در نمایشگاه قرآن کریم خبرداد. حجت‌الاسلام والمسلمین علی خراسانی، مدیر اجرایی دایره‌المعارف‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن به فارس گفت: «جلد یازدهم دایرةالمعارف قرآن کریم در نمایشگاه قرآن کریم برای اولین بار عرضه می‌شود.

خراسانی با بیان اینکه این اثر دربردارنده حروف «ح» و «خ» است، خاطرنشان کرد: «جلد دهم نیز در نمایشگاه امسال ارائه خواهد شد چرا که در سال گذشته این جلد موجود نبود و فقط در نمایشگاه کتاب عرضه شده بود؛ این دایره‌المعارف دربردارنده ۱۵۰ مقاله مستدل و موضوعات مستقل است و امیدواریم جلد دوازدهم و سیزدهم این دایره‌المعارف را هم به‌زودی عرضه کنیم.»

خراسانی تصریح کرد: دایره‌المعارف تلاش کرده موضوعات را در کوتاه‌ترین زمان، همراه مقالاتی جامع و استفاده از مقالات دست اول در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. مدیر اجرایی دایره‌المعارف‌های مرکز فرهنگ و معارف قرآن کریم این دایره‌المعارف را شامل اطلاعات پایه، معتبر و اصیل در باب علوم، معارف و اعلام قرآنی دانست و عنوان کرد: «از ویژگی‌های این دایره‌المعارف استواری آن بر پایه نظام الفبایی در چینش مدخل‌ها؛ استفاده از منابع اصیل و متقن و دست اول؛ ارائه همه آرا و مبانی اصلی در هر موضوع؛ برخورداری از نظام ارجاع درون‌مقاله‌ای و برون‌مقاله‌ای و بهره‌وری از نثر معیار است.»

جشن ۸۰ سالگی فیلسوف فرهنگ برگزار شد

داوری: خشنودم که همواره با کتاب محشور بوده‌ام

دکتر رضا داوری اردکانی، استاد فلسفه در جشن هشتاد سالگی‌اش که با عنوان «فیلسوف فرهنگ؛ پرسشگر دردمند زمان ما» برپا شد عنوان کرد: «وقتی به گذشته خود نظر می‌کنم، از این‌که همواره با کتاب محشور بوده‌ام، خشنودم.»

دکتر رضا داوری اردکانی ۱۶ تیرماه در سخنانی با اشاره به نماهنگی که از سوی خانواده‌اش به این مراسم ارسال شده بود و در آن فرزندانش درباره او صحبت کرده بودند، گفت: «من نمی‌دانم روش زندگی‌ام در تربیت فرزندانم چه اثری داشته اما شاید این که می‌بینید فارسی را درست، خوب و شاعرانه می‌نویسند، از تاثیر مستقیم و غیرمستقیم علاقه من به زبان فارسی و اهتمام به درست‌نویسی باشد.»

رییس فرهنگستان علوم با بیان این‌که در ۱۰ سال اخیر حدود ۲۵ جلد کتاب نوشته است، یادآور شد: «در این مدت همواره مساله‌ای برایم مطرح بود؛ در این باب که شعر و فلسفه به چه کار می‌آید.»

وی ادامه داد: «هرکس به این امر می‌اندیشد، ناگزیر باید به آرای صاحب‌نظران رجوع کند اما با این رجوع‌ها و نقل نظرها و انتخاب رای به عنوان رای درست، کار تمام نمی‌شود چراکه کسی که می‌پرسد فلسفه به چه کار می‌آید و می‌خواهد به شغل خود که فلسفه است، شأن و مقام بزرگ‌تر بدهد و در برابر اعتراض کسانی که می‌گویند فلسفه بیهوده است از حیثیت شغلی و علایق علمی خود دفاع کند، به پاسخ نمی‌رسد چرا که سوالش را بد و نادرست مطرح کرده است.»

وی اظهار کرد: «کسانی که هم در این میان می‌خواهند با رجوع به کتاب‌ها و استناد به آرای نامداران، بیهودگی فلسفه را اثبات کنند، هرچند ممکن است مورد تایید بسیاری از خوانندگان قرار بگیرند اما اثر نوشته‌شان پایدار نیست. بنابراین، تلاش من این بوده که با تامل در آثار فیلسوفان بزرگ، شاعران و نویسندگان دریابم که چه نسبتی میان تفکر، سیاست و معیشت مردمان وجود دارد و اساسا چرا فیلسوفان از سقراط تاکنون همه به سیاست پرداخته‌اند؛ مگر سیاست عمل نیست؟!»

داوری اردکانی افزود: «سوال آن است که فیلسوفی که نظر را اصل می‌داند، چرا می‌نشیند و کتاب درباره سیاست می‌نویسد و اتفاقا کتابش هم در تاریخ می‌ماند؟»

رییس فرهنگستان علوم ادامه داد: «مقصودم در این‌جا ارسطو است که او هرگز این پرسش را به طور صریح طرح نکرد و البته شاید نیازی به طرح آن نداشته است، چون می‌دانسته که انسان، حیوان سیاسی است و فلسفه در مدینه پدید می‌آید.»

وی با بیان این‌که درباره این مسایل می‌توانیم نظر ارسطو را نقد کنیم، افزود: «مهم این است که بدانیم ارسطو میان علم نظری که به زعم او تاج این علم الهیات است و کار و عمل زندگی، واسطه‌هایی را قرار داده است که این واسطه‌ها عبارتند از خردمندی و فرزانگی و فضایل اخلاقی.»

رییس فرهنگستان علوم ادامه داد: «اگر می‌خواهیم بدانیم که اکنون و در جهان کنونی تفکر و سیاست با هم چه نسبتی دارند، نمی‌توانیم در آنچه ارسطو گفته است، متوقف بمانیم. مدینه یونانی دیگر وجود ندارد، ضمن آن‌که زمان ما هم با زمان یونانی متفاوت است بنابراین، باید بدانیم که تفکر در این زمان چه مقامی دارد.»

داوری اردکانی گفت: «چیزی که قضیه را برای من دشوار کرده، تمییز میان زمان‌های جهان متجدد است. این جهان مراتبی دارد و هر مرتبه و هر مرحله صورت زمان هم متفاوت بوده است، چنان‌که کسانی گفته‌اند زمان تجدد رو به پایان است یا به عنوان مثال، در جهان متجددمآب و توسعه نیافته، زمان و تاریخ غایب است که این سخنان را بدون تامل نمی‌توان پذیرفت اما رد فوری و قطعی آنها هم با خرد و خردمندی سازگاری ندارد.»

وی اظهار کرد: «اکنون اگر ما کاری با این مباحث نداشته باشیم و بخواهیم سرمان را زیر بیندازیم و کار و بار زندگیمان را سامان دهیم، ناگزیر باید به تجربه‌هایی که خودمان و پدرانمان داشته‌ایم، بیندیشیم.»

داوری اردکانی گفت: «همین که کسی بپرسد در راه توسعه چگونه سیر کرده‌ایم و آیا برنامه خوب داشته‌ایم یا نداشته‌ایم و اگر داشته‌ایم آن را چگونه اجرا کرده‌ایم، جای بحث دارد. ما وارد فلسفه شده‌ایم، زیرا وقتی به پیروزی و شکست می‌اندیشیم، نمی‌توانیم شرایط آن را در نظر نیاوریم.»

وی افزود: «یونان که به عظمت رسیده است، هومر و توسیدید، سوفوکل، سقراط، افلاطون، بقراط و... را داشته است. ما هم در زمان عظمت کشورمان خوارزمی، محمد بن زکریای رازی، ابن سینا، سهروردی، بیرونی، فردوسی و بیهقی را داشته‌ایم و خواجه نصیرالدین طوسی، سعدی، مولانا جلال‌الدین بلخی و حافظ هم این عظمت را تجدید کرده‌اند یا همزمان با عظمت و تجدید آن بوده‌اند.»

رییس فرهنگستان علوم با بیان این‌که اروپای جدید هم پر از فلسفه و هنر است گفت: پیداست که در زمان غلبه مصرف اشیا، اروپا علاوه بر علم و تکنولوژی، هنر و سیاست و فلسفه هم داشته است و دارد؛ نه این‌که حواشی و فروع علم و تکنولوژی و وسیله تفنن باشند. به هرحال پیش از پدید آمدن تکنولوژی جدید، تحولی بزرگ در روح اروپایی پدید آمده و این تحول در فلسفه هنور ظاهر شده است.»

وی اظهار کرد: «به طور کلی، در تاریخ هر وقت که پیروزی و نظم و سامان بوده، تفکر هم بوده است و اگر به آن سوی قضیه هم بنگریم، سوال آن است که آیا جایی را می‌شناسیم که تفکر حضور داشته و بی‌سر و سامانی و سرگردانی غالب بوده باشد؟»

وی ادامه داد: «من به جای این‌که در نظر افلاطون، ارسطو، فارابی، کانت و هگل توقف کنم، می‌پرسم ما اکنون در این زمان چیستیم و چرا چنینیم و آیا از چنین بودن راضی هستیم؟ اگر راضی هستیم، راهمان را ادامه دهیم و اگر راضی نیستیم، آیا از آن جهت راضی نیستیم که چرا بهتر است آنچه هستیم، نشدیم یا اصلا در راه مانده‌ایم و از وضع خود دلگیر و ناخشنودیم.»

رییس فرهنگستان علوم افزود: «در این قیاس در هیچ جا میان زندگی خوب و تفکر جدایی نیست، در همه جا پریشانی با بی‌فکری قرینه است و نظم و ثبات با هنر و تفکر اما به راستی میان اینها چه نسبتی است؟»

داوری اردکانی با اشاره به هنرمندان، شاعران و فیلسوفانی که کاری به آرای همگانی، سیاست و معاش ندارند، افزود: «سوال آن است که پس آن‌ها چگونه با سیاست زندگی در پیوند و ارتباطند؟»

وی همچنین با بیان این‌که شاعران، نویسندگان و فیلسوفان به غایت و نتیجه سخن و اثر خود نمی‌اندیشند، اظهار کرد: آنها درک و یافت خاص دارند و یافتنشان به زندگی مردم روح می‌بخشد.»

رییس فرهنگستان علوم ادامه داد: «چه خوب است که در شرایط کنونی به جسم و جان و جامعه خود بیندیشیم، یا دست‌کم قدری به فکر روح و جان باشیم و در مسلمات و مشهورات توقف نکنیم و به عنوان مثال، وقتی می‌بینیم سال‌ها یک سخن را تکرار کرده‌ایم و این سخن اثری نکرده است یا نمی‌دانیم آن سخن از چه راه اثر می‌کند، آن را تکرار نکنیم.»

داوری اردکانی گفت: «این هنر نیست که حرف‌های مشهور را فهرست کنیم و خود را طالب آنها بدانیم. همه مردم طالب خوبی‌ها هستند. مهم این است که اینجا و اکنون کدام خوبی محقق می‌شود، یعنی تحقق کدام خوبی در امکان و توانایی ماست. همه مردمان در همه زمان‌ها قادر به هر کاری نیستند، بلکه به مدد تفکر و در هوای آن است که می‌توانند دریابند چگونه چه می‌توانند و باید بکنند و از عهده چه کارهایی برنمی‌آیند.»

در پایان این مراسم کتاب، «شعر و همزبانی» دکتر رضا داوری اردکانی، رییس فرهنگستان علوم، با حضور دکتر فاطمه طباطبایی، دکتر فاضل، دکتر اعوانی و دکتر محمد رجبی رونمایی شد.

چهار کتاب تازه بوستان کتاب

موسسه بوستان کتاب به تازگی چهار اثر سیاسی با عنوان‌های «اخوان‌المسلمین چه می‌گویند و چه می‌خواهند؟»، «بیداری اسلامی در تونس و راشد الغنوشی»، «اسلام سیاسی» و «حرکت‌های اسلامی معاصر» را منتشر کرده است.

گفت‌وگو با مولف کتاب «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع»

قرآن بهترین معیار برای نگارش متون دینی است

سعید سعیدی

دومین جلد از سلسله مباحث زیباشناسی قرآن با عنوان «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع» به قلم حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن خرقانی، استادیار دانشگاه علوم اسلامی رضوی، منتشر شد. خرقانی پیش از این هم جلد نخست این مجموعه را با عنوان «قرآن و زیباشناسی» به رشته تحریر درآورده بود. به این بهانه گفت‌وگویی را با وی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ چه انگیزه یا احساس نیازی باعث شد تا به حوزه زیباشناسی قرآن وارد شوید و قلم‌بزنید؟

بخشی از انگیزه من در کارم به حوزه علمیه و همچنین تدریس برمی‌گردد. البته نخستین بار که با مقوله بلاغی و ادبی قرآن برخورد داشتم، به دوران تحصیل در مقطع سوم دبیرستان مربوط می‌شود که در کتاب درسی فنون و صنایع ادبی در کنار آرایه‌های ادبی فارسی، مثال‌های قرآنی هم آورده شده بودند و برایم بسیار جذاب می‌نمود. همین موضوع باعث شد تا وقتی در سال ۱۳۷۴ پژوهشگاه علوم اسلامی رضوی تاسیس شد، به سمت کارهای پژوهشی در این حوزه بروم.

■ چه جامعه‌ای را به عنوان جامعه مخاطب این اثر در نظر گرفتید و از ابتدا برای چه سطحی از جامعه قلم زدید؟

با توجه به نیاز عموم افراد جامعه به مباحث قرآنی سعی کردم به گونه‌ای بنویسم که مطالب کتاب برای مخاطبانی با مدرک تحصیلی دیپلم به بالا که تا اندازه‌ای از قرآن هم اطلاعات دارند، قابل درک باشد.

■ با توجه به پژوهش‌هایی که انجام دادید، آیا قرآن را در حیطه ادبی و زیبایی‌های ادبی دارای یک سبک ویژه می‌دانید یا آن را سبکی پیرو می‌دانید که هنر را به اوجش رسانده است؟

قرآن کریم به خودی خود یک سبک منحصر به‌فرد دارد و در مسایل ادبی دارای طرح نوینی است. بنابراین، نمی‌توان سبک ادبی قرآن را در یک سبک خاص گنجاند. به عنوان مثال، اگر ادبیات قرآن کریم را با ادبیات قبل از نزول آیات الهی مقایسه کنیم، متوجه تفاوت بسیار زیاد قرآن با ادبیات پیش از خودش در ابعاد شکلی و محتوایی خواهیم شد. در دوره‌های بعد از نزول قرآن هم هیچ متنی را شبیه به متن قرآن کریم پیدا نمی‌کنیم.

درباره سنخیت ادبی قرآن با متون پیش و بعد از اسلام هم باید بگویم در بحث نثر نظیر قرآن در ادبیات قبل از اسلام وجود نداشته است، نثری که دارای معانی عمیق است. این در حالی است که برخی معتقدند ادبیات عرب در زمان جاهلیت و به ویژه شعر عرب رشد کرده بوده است، اما حتی خطبه‌های به یادگار مانده از خطیبان عرب در آن زمان هم محدود به جملات کوتاه و کم‌حجم بودند. واضح است که قرآن کریم در قالب اشعار عربی نگنجد، زیرا اولا کلام خداوند است و ثانیا از نظر ادبی، ترکیبی از نظم و نثر به گونه‌ای منحصر به‌فرد در آیات قرآن کریم ترکیب شده که به واقع نظیر ندارد.

■ پس از اسلام و دوران زندگانی پربرکت رسول اکرم(ص) بزرگان دینی نظیر ائمه اطهار خطبه‌ها و نوشتارهایی داشتند که متونی بسیار فاخر از نظر ادبی به شمار می‌آیند؛ نظیر نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه. همچنین علما و دانشمندان دین اسلام هم مکتوباتی بلندمرتبه را تالیف کردند. آیا این مکتوبات را از نظر زیبایی می‌توان پیرو سبک قرآنی دانست؟

بدون تعارف باید گفت که نه فرمایشات رسول اکرم(ص) و امیرالمومنین علی(ع) و نه سایر متون و فرمایشات برجای مانده از بزرگان دین، هیچ‌یک نظیر و شبیه قرآن کریم از نظر زیبایی ادبی نیستند. اگرچه معصومین(ع) در لابه‌لای فرمایشاتشان از قرآن بهره زیادی برده‌اند و گاهی هم از کلمات و آیات قرآنی در سخنانشان استفاده کرده‌اند، اما ویژگی‌های متعددی که در قرآن وجود دارد؛ به ویژه از نظر ادبی، هرگز در آثاری مانند نهج‌البلاغه نیست و قرآن بی‌نظیر است. آیات قرآن در عین روان بودن، از فشردگی و عمق معنایی بالایی برخوردارند که آنها را با سایر کتاب‌ها متمایز می‌کند. فرمایشات خداوند رحمان در قرآن هم مخاطبان فراوانی به گستره همه آدمیان را دربرمی‌گیرد و هم در کمال وزین بودن، سهل است.

■ بنابراین، از نظر ادبی هم قرآن یک معجزه محسوب می‌شود.

به طور قطع همین‌طور است. قرآن از نظر شیوه بیان و چگونگی القا و همچنین قالب ارایه مطالب منحصر به‌فرد است و جالب این‌که حتی معصومان(ع) که در اوج بلاغت و استفاده از ترکیبات قرآنی بودند، هیچگاه قصد تقلید از قرآن را نداشتند و دعوی خداوند مبنی بر اینکه اگر جن و انس با هم جمع شوند، نمی‌توانند نمونه‌ای مانند یک آیه قرآن بیاورند، از زاویه ادبی هم همچنان پابرجاست و تا ابد باقی خواهد ماند.

واقعیت این است که همه بزرگان دینی و تمامی ادیبان جهان اسلام معترفند که کار آنها در مقایسه با قرآن کریم از نظر ادبی در درجه پایین‌تری قرار دارد و آنها هرگز نمی‌توانند مطلبی برابر با کلام خالق ارایه کنند

■ به عقیده شما، افراد برای درک زیبایی‌های ادبی قرآن به چه مقدمات و لوازمی نیازمندند؟

هر کسی می‌تواند زیبایی‌های ادبی قرآن را با حس درونی خودش و حتی شنیدن کلام حق احساس کند، اما تحلیل و توضیح این زیبایی‌ها و همچنین بیان چرایی و علت آنها به مقدماتی نیاز دارد. در حقیقت، باید انسان تا حدی با مسایل بلاغی آشنا باشد و ابتدا نمونه زیبایی‌ها را در متون بشری لحاظ کند و آنگاه از زاویه ادبی وارد شود و به تحلیل و تبیین موضوع بپردازد چون درک زیبایی با توضیح و تحلیل آن بسیار متفاوت است. علوم ادبی در مجموع راه‌هایی‌اند برای تحلیل زیبایی‌های ادبی قرآن و نباید فراموش کرد که با انجام چنین تحلیلی می‌توان بهتر قرآن را درک کرد. به نظر من، اگر زیبایی‌های ادبیات فارسی و همچنین عربی را درک کنیم، بهتر می‌توانیم زیبایی‌های ادبی قرآن کریم را دریابیم.

■ نظر شما درباره استفاده از سبک منحصر به‌فرد ادبیات قرآن برای نگارش مکتوبات دینی و غنا بخشیدن به ادبیات این گونه آثار چیست؟

قرآن گرچه معجزه‌ای است که نظیر و مانند ندارد، اما معیار خوبی در بیان سخن و شیوه آن هم قابل اقتباس است. می‌توان کلیت ادبی قرآن کریم را برداشت کرد و در متون دینی از آن بهره برد و زیبا، سنجیده و دقیق سخن گفت و نوشت. استفاده از تمثیلات، قصه‌ها و تشبیهات قرآن می‌تواند معیارهای مناسبی را در حوزه کتاب‌های دینی ایجاد کند.

به طور طبیعی کسی که می‌نویسد، توان نویسندگی او در کیفیت مطلب و همچنین جذابیت اثرش موثر است. اکنون در بین نویسندگان حوزه دین افراد باسوادی وجود دارند که نوشته‌هایشان جذاب نیستند و برای خوانندگان هم لذت‌بخش نیست. لذا شروح و حواشی مختلفی بر آثار آنها نوشته می‌شود تا بیان دیگرگونه آنها بر جذابیت مطالبشان بیفزاید. البته افرادی مانند علامه ابوالقاسم زمخشری هم هستند که در حالی که قرآن را تفسیر می‌کنند(تفسیر کشاف) ادبیات آنها هم ادبیات فاخری است و تفاسیر خود را در قالب‌هالی ادبی مناسبی ارایه می‌کنند.

■ شما در کتاب «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع» تاکید زیادی بر هماهنگی میان فواصل آیات قرآن کریم و ارتباط آن با حوزه زیباشناسی ادبی دارید. قدری در این باره سخن بگویید.

قرآن کریم در عین حال که شعر نیست، جذابیت و کشش شعر و نظم را در حد اعلای آن دارد. به عنوان مثال، می‌توان به سوره الضحی اشاره کرد که آیاتش کوتاه و موزون است که زیبایی آنها از حد شعر انسان بسیار فراتر رفته است. این توازن و متناسب بودن جملات و واژه‌ها امتیاز قرآن کریم است که هیچ متن دیگری در این حد از آن بهره‌مند نیست. همین سادگی و توازن در عین بلاغت و عمق معنایی، حفظ کردن آن را بسیار ساده کرده است. همچنین با توجه به فواصلی که در آیات وجود دارد، می‌توان قرآن را به زیباترین نحو و آهنگ قرائت کرد. این قرائت‌های زیبا به قابلیت قرآن در ارایه آواهای منحصر به‌فرد آن مربوط می‌شود. من هم سعی کرده‌ام در حد توانم به چنین موضوعاتی بپردازم.

■ به یقین جلوه‌هایی از زیبایی‌های ادبی قرآن باقی‌مانده‌اند که هنوز کشف نشده‌اند. اینطور نیست؟

بله، زیبایی‌های قرآن بی‌نهایت است و هر کسی که در این زمینه کار می‌کند، درمی‌یابد که به قطره‌ای از دریا دست می‌یابد. به یقین قالب‌های دیگری از ادبیات قرآن باقی است که باید به آنها پرداخته شود. من در جلد سوم این مجموعه به تشریح مباحث مربوط به اشعار و تناسب در قرآن پرداخته‌ام و سعی دارم اثری عمیق را ارایه کنم. از اکنون هم عنوان «نظم آسمانی» را برای این کتاب انتخاب کرده‌ام. به نظر من در قرآن نظم ویژه‌ای وجود دارد که نظمی الهی است.

معرفی کتاب

نگاهی به کتاب ««زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع»

تبلور زیبایی ادبی در قاب کتاب

سلسله مباحث زیباشناسی قرآن با انتشار دو جلد آغاز شد. «قرآن و زیبایی‌شناسی» عنوان جلد نخست این مجموعه است و «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع» جلد دوم این مجموعه به شمار می‌آید، مجموعه‌ای که قرار است سال آینده هم با انتشار جلد سوم با عنوان «نظم آسمانی» در فروردین ماه سال ۹۳ ادامه یابد. این دو کتاب به قلم حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن خرقانی نوشته شده است. نویسنده در این دو جلد کتاب در پی آن است تا با ارایه دانشی نو با عنوان «زیباشناسی قرآنی» و با توجه به میراث فکری عالمان مسلمان و دانش‌های جدید، ارایه‌کننده نظامی از زیبایی‌های کلام نورانی حق باشد.

جلد نخست از سلسله مباحث زیبایی‌شناسی قرآن با عنوان «قرآن و زیبایی‌شناسی» اثری میان‌رشته‌ای است که به تشریح دانش زیبایی‌شناسی و آموزه‌های زیبایی‌شناختی قرآن می‌پردازد و جلوه‌هایی از زیبایی‌های آن را معرفی می‌کند؛ کتابی که در چهار فصل در راستای شناخت بهتر قرآن و بهره‌وری از اقیانوس بی‌کران آن تالیف شده است.

فصل نخست کتاب به تعریف زیبایی‌شناسی و پیشینه آن و همچنین دیدگاه‌های زیباشناسان و مکتب‌های مختلف زیبایی‌شناسی اختصاص دارد. در فصل دوم مفاهیم و موضوع‌های زیبایی‌شناسی بررسی می‌شوند. در این فصل پنج واژه زیبایی، شکوهمندی، زشتی، هنر و زیبایی‌شناسی شرح و سپس تبیین شده‌اند. فصل سوم هم به مفاهیم و نگره‌های زیبایی‌شناختی در قرآن کریم اختصاص دارد. نگاهی زیباشناسانه به آیه‌هایی از قرآن مجید، اعجاز قرآن، زیباشناسی اسلوب‌ها و اجزای بیانی قرآن، زیبایی و هنر در قرآن، تفسیرهای زیباشناسانه قرآن و زیباشناسی سخن اهل بیت(ع) مباحثی‌اند که در فصل چهارم مطرح شده‌اند.

درباره جلد دوم این کتاب با عنوان «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع» هم باید گفت که این اثر از هفت فصل تشکیل شده است. فصل نخست با عنوان «درآمدی بر زیباشناسی ادبی قرآن» مقدمه‌ای بر شش فصل دیگر محسوب می‌شود، زیرا مقدمات لازم برای شناخت زیبایی‌های قرآن در آن مورد بررسی قرار می‌گیرند و به زیباشناسی سخن در علوم ادبی و از دیدگاه زبان‌شناسی و نقد توجه می‌شود. در فصل‌های دیگر، آرایه‌های بدیعی قرآن در شش محور دسته‌بندی شده‌اند. در هر فصل ابتدا موضوع بحث معرفی و پس از آشنایی با اصطلاحات آن، وجوه زیباشناختی آرایه‌های مربوط و نمونه‌های قرآنی آنها بررسی می‌شود. نظم، تناسب و توازن، نظم آهنگ (ریتم)، تکرار، وحدت در کثرت، تداعی معانی، افسون خاطر، خیال‌آمیزی و تصویرگری، برجسته‌سازی و فشرده‌گویی، از نمودهای زیبایی به شمار می‌آیند که در محورهای یاد شده وجود دارند. در فصل دوم کتاب با عنوان همگونی واژگانی در قرآن کریم، زیبایی‌ها و آرایه‌های واژگان قرآن در پنج محور بررسی شده‌اند. فصل سوم هم به هماهنگی میان فواصل آیات قرآن کریم اختصاص دارد و فصل چهارم شامل تکرارهای هنری در قرآن کریم است. فصل پنجم با عنوان تضادها و تقابل‌های ادبی در قرآن کریم، به سه موضوع تضاد، تضاد نمایی و تقابل در قرآن از جنبه ادبی و زیباشناسی می‌پردازد. در فصل ششم آرایه‌های بیانی قرآن و در فصل هفتم آرایه‌های ترتیب در قرآن بیان می‌شوند.

چاپ نخست کتاب «قرآن و زیبایی‌شناسی» با شمارگان هزار نسخه، در ۲۸۸ صفحه و به بهای هفت هزار و ۵۰۰ تومان و چاپ نخست کتاب «زیباشناسی قرآن از نگاه بدیع» با شمارگان هزار نسخه، در ٤٤٨ صفحه و قیمت ١٦ هزار تومان از سوی انتشارات دانشگاه علوم اسلامی رضوی منتشر شده‌اند.

انتشار کتاب «از کرامت درویشانه تا کرامت انسان»

مسئول علمی و اطلاع‌رسانی نشر دلیل ما از به پایان رسیدن مراحل نشر کتاب «از کرامت درویشانه تا کرامت انسان» خبر داد و گفت: «این اثر را محمدهادی ابراهیم‌نژاد به رشته تحریر درآورده و به زودی در بازار نشر عرضه می‌شود.»

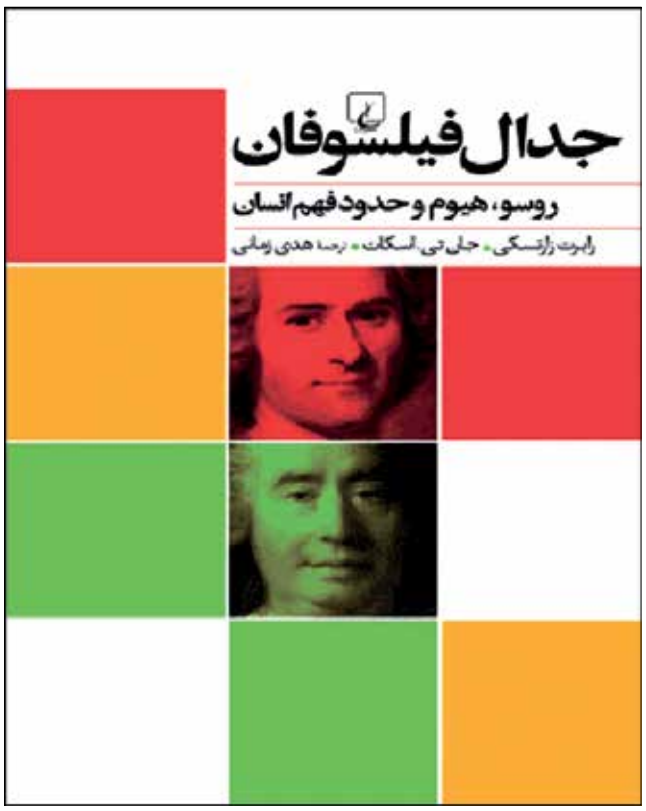

جدال فیلسوفان

بیتا ناصر

روسو و هیوم؛ دو فیلسوف بزرگ قرن هجدهم، دوستی پرفراز و نشیبی با یکدیگر داشتند. زمانی که رابطه این دو با یکدیگر آشکار شد، رگبار نامه‌های خصومتبار، پخش و از جانب اشراف، روشنفکران و خوانندگان عادی با ولع خوانده شد. در این مباحثه خطیر، بزرگ‌ترین متفکران روشنگری تقریبا هرکس جانب طرفی را گرفت و... کتاب «جدال فیلسوفان» نوشته رابرت زارتسکی و جان تی. اسکات، به بررسی آراء و نظرات روسو و هیوم؛ در تقابل با یکدیگر پرداخته است. همچنین اشاراتی دارد به دعواهای مکاتبه‌ای بین فیلسوفان قرن هجده با یکدیگر. هدی زمانی، این کتاب را ترجمه کرده و توسط نشر ققنوس به انتشار رسانده است. در ادامه گفت‌وگویی با این مترجم را خواهید خواند.

■ ابتدا از خودتان بگویید؛ تحصیلاتتان و سوابق کاریتان در حوزه ترجمه و....

هدی زمانی سرزنده هستم. متولد سال ۱۳۶۳. از سال ۱۳۸۱ کارشناسی زبان و ادبیات انگلیسی و از سال ۱۳۸۲ کارشناسی زبان و ادبیات فرانسه را در دانشگاه فردوسی مشهد آغاز کردم. پس از پایان دوره کارشناسی، به دلیل علاقه‌ای که از ابتدا به کار ترجمه داشتم و با تکیه به اطلاعاتی که در دوره کارشناسی با مطالعه ادبیات دو کشور فرهنگ‌ساز اروپا یعنی فرانسه و انگلیس به دست آورده بودم، مطالعه برای کنکور کارشناسی ارشد در رشته مطالعات ترجمه را آغاز کردم. سال ۱۳۸۶ در رشته دلخواهم در دانشگاه شهید بهشتی تهران پذیرفته شدم. فکر می‌کنم دوران کارشناسی ارشد، برخلاف اعتقاد بیشتر همرشته‌هایم، دوران بسیار پرباری بود که به من در شناخت نظری و عملی فرایندی به نام «ترجمه» بسیار کمک کرد. در واقع یکی از آرزوهای قلبی من در دوران تحصیل این بود که کتابی ارزشمند را ترجمه و وارد فرهنگ و دانش همزبانان خود کنم. اولین باری که فرصت پیگیری این آرزو پیش آمد، زمانی بود که باید پایان‌نامه‌ام را در رشته فرانسه می‌نوشتم که شامل ترجمه بخشی از یک کتاب بود. تصمیم گرفتم کتابی را شروع کنم که بعد ترجمه آن را ادامه بدهم و برای انتشار آن اقدام کنم. مدت زیادی به دنبال کتابی بودم که ارزش زحمت ترجمه و ورود به زبان فارسی را داشته و قبلا نیز ترجمه نشده باشد. نتیجه جستجوهایم کتاب «تعلیق» اثر ژان پل سارتر بود. متأسفانه با وجود آنکه خود کتاب و ترجمه من مورد قبول انتشارات واقع شد، متوجه شدم یک سال قبل مجوز انتشار کتاب توسط مترجم و مؤسسه نشر دیگری گرفته شده است. به همین دلیل ترجمه آن کتاب را نیمه‌کاره رها کردم و به پیشنهاد انتشارات ققنوس ابتدا کتاب «جدال فیلسوفان» و پس از آن نیز «رانندگی با افلاطون» را ترجمه کردم. کتاب دوم در حال حاضر در نوبت انتشار است. پیش از آن نیز در ترجمه چند کتاب همکاری داشته‌ام اما این دو اولین ترجمه‌هایی هستند که به لطف و حمایت مؤسسه انتشارات ققنوس، به طور مستقل کار کرده‌ام.

■ «جدال فیلسوفان؛ روسو، هیوم و حدود فهم انسانی» به تازگی با ترجمه شما و از سوی نشر ققنوس به چاپ رسیده. چه شد که سراغ ترجمه این کتاب رفتید و آن را چطور دیدید؟

برای خود من کتاب بسیار جالبی بود. همیشه در کلاس‌های ادبیات فرانسه از دعواهای مکاتبه‌ای بین فیلسوفان قرن هجده، به ویژه ولتر و روسو شنیده بودم اما دلیل آن را به درستی نمی‌دانستم. در این کتاب ضمن آنکه با فلسفه سه تن از تأثیرگذارترین فیلسوفان دنیا آشنا می‌شویم، با زندگی شخصی هریک از آنها و به تبع آن نحوه شکل‌گیری اندیشه‌شان و همچنین ارتباط شخصی آنها با یکدیگر آشنا می‌شویم. به عبارت دیگر کتاب نشان می‌دهد هر فیلسوفی تا چه حد در زندگی شخصی خودش پایبند فلسفه‌ای بوده که دیگران را به باور آن فرامی‌خوانده است. کتاب مانند رمانی است که واقعی بودن داستان آن، جذابیتش را دوچندان می‌کند.

■ مولفان این کار رابرت زارتسکی و جان. تی. اسکات هستند. درباره این دو مولف نیز توضیحاتی ارائه کنید.

جان تی اسکات استاد علوم سیاسی دانشگاه کالیفرنیا است. کتاب‌های زیادی از جان تی اسکات به چاپ رسیده که در بین آنها می‌توان تألیف و ترجمه و ویرایش، هر سه را مشاهده کرد. او از نویسندگانی است که در کار خود بر حوزه فلسفه تمرکز دارد و البته بر شخص روسو به طور خاص. رابرت زارتسکی نیز استاد تاریخ فرانسه است و کتاب‌های زیادی در همین زمینه منتشر کرده است. این کتاب اولین همکاری این دو نفر در نقش مؤلف است. آنها در چاپ کتاب دیگری با عنوان «شادی زودگذر: نوشتاری درباره روسو» نیز در مقام مترجم همکاری داشته‌اند.

■ این کتاب اولین بار در چه کشوری منتشر شده و تا چه حد مورد استقبال مخاطبان قرار گرفته است؟

«جدال فیلسوفان» اولین بار در کشور آمریکا منتشر و پرفروش‌ترین کتاب سال ۲۰۰۹ در حوزه فلسفه شد. اکثر مجلات و نقدهای معتبر در زمینه فلسفه و ادبیات خواندن آن را به اهالی کتاب توصیه کرده و جملات ترغیب‌کننده‌ای را در وصف کتاب به کار برده‌اند. فکر می‌کنم کمتر فرصت آن پیش آمده باشد که نظریات یک متفکر را در زندگی خود او بررسی کنیم و با مثال‌های عینی در زندگی روزمره وی، نقص‌ها و محدودیت‌های نظراتش را لمس کرده باشیم. به گفته نویسندگان کتاب، «جدال فیلسوفان: روسو، هیوم و حدود فهم انسان» زندگی و دوستی دو تن از مهم‌ترین متفکران قرن هجدهم را بررسی و خلاصه می‌کند و محدودیت‌های بررسی‌های فلسفی آنان را درباره فهم انسان، در پرتو ناتوانی آنها از فهم یکدیگر، می‌کاود.

از آنجا که کتاب حاصل تلاش یک مورخ و یک نظریه‌پرداز علوم سیاسی است که هر دو نیز روسوشناس هستند، جزئیات دقیق و زوایای پنهانی در کتاب ذکر شده که شاید در سایر آثار ناگفته مانده است.

■ آنطور که مشخص است، این کتاب حاصل مباحثات و مجادلات ژان ژاک روسو (نویسنده و فیلسوف اهل ژنو) و دیوید هیوم (فیلسوف اسکاتلندی) است. لطفا درمورد این دو شخصیت و نظریاتشان بگویید.

روسو فیلسوفی است که به واسطه فلسفه غریبی که ترویج می‌کرده، بسیار شناخته شده است. وی معتقد بوده که تمدن و شهرنشینی فطرت پاک انسان را تباه می‌کند و او را از هویت الهی خود جدا می‌سازد. در نتیجه همه آدم‌ها برای آنکه طعمه تمدن نشوند، باید به طبیعت پناه ببرند و زندگی خود را در محیطی کاملا طبیعی و به دور از مصنوعات دست بشر بنا کنند. حتی بیماری‌های خود را با گیاهان طبیعی درمان کنند نه با دکتر و دارو. عامل دیگر شهرت روسو نامه‌های ولتر به وی است که چنان به وی می‌تازد که حتی فلاسفه مخالف روسو از ولتر می‌خواهند

> **«جدال فیلسوفان: روسو، هیوم و حدود فهم انسان» زندگی و دوستی دو تن از مهم‌ترین متفکران قرن هجدهم را بررسی و خلاصه می‌کند و محدودیت‌های بررسی‌های فلسفی آنان را درباره فهم انسان، در پرتو ناتوانی آنها از فهم یکدیگر، می‌کاود**

کمی جانب ادب را درمورد وی رعایت کند. نکته دیگری که درمورد روسو توجه همگان را به خود جلب کرده این است که وی کتابی در شرح تربیت فرزند دارد که بسیاری در تربیت کودکان خود از این کتاب بهره می‌گیرند، اما خود او پنج فرزندش را به نوانخانه می‌سپارد.

هیوم را بیشتر اهالی فلسفه می‌شناسند تا عامه مردم. وی فیلسوفی اهل منطق و روشنگری است و آثارش از استدلالات بسیار ظریفی بهره‌مند است. وی بر این باور بوده که عقل بنده احساس است نه رقیب آن. هرچند وی اعتقاد داشته که انسان بیشتر از روح و روان خود دستور می‌گیرد تا از عقلش، اما مخالف پیشرفت و عقلانیت نبوده است.

■ مباحثی که در این کتاب مطرح می‌شوند، در چه قالب و تقسیم‌بندی‌هایی آمده و چه موضوعاتی را دربرمی‌گیرد؟

مباحث این کتاب بر اساس روند زندگی روسو و با بهره‌گیری از کتاب خاطرات جوانی به نام جیمز بازول پیش می‌رود. در حقیقت فراز و نشیب‌های زندگی روسو از جمله روابط خصوصی و اجتماعی او، سفرهایش و تحولات فکری او اساس فصل‌بندی‌های کتاب را تشکیل می‌دهد. در حقیقت زندگی روسو در محور قرار دارد و بقیه افراد بر اساس ارتباطی که با او دارند در کتاب ظاهر شده و تعریف می‌شوند.

■ فکر می‌کنید مخاطبان اصلی این کتاب در کشورمان، چه اقشاری می‌توانند باشند؟ آیا مباحث این کتاب تخصصی هستند یا اینکه مخاطب عام نیز می‌تواند با آنها کنار بیاید؟

این کتاب برای سه گروه جذاب و خواندنی است. اول دانشجویان و استادان دانشگاه و به طور کلی علاقه‌مندان به رشته فلسفه. دوم استادان و دانشجویان و علاقه‌مندان به ادبیات، به ویژه ادبیات فرانسه که زادگاه بسیاری از مکاتب ادبی و فلسفی غرب است و به خصوص ادبیات قرن هجدهم که با ظهور و اوج گرفتن عقل‌گرایی و کنار زده شدن رمانتیسم، نقطه عطفی در ادبیات و فلسفه جهان به شمار می‌رود. دسته سوم نیز افرادی را شامل می‌شود که کلا اهل مطالعه و خواندن کتاب‌هایی فراتر از رمان‌های دم‌دستی هستند. به نظرم اهالی کتاب می‌توانند از این کتاب لذت بسیار ببرند زیرا علاوه بر خواندن داستانی شیرین و پرکشش، با واقعیت زندگی افرادی آشنا می‌شوند که همیشه سعی داشته‌اند راه درست زندگی را به دیگران نشان بدهند! آیا خود آنها زندگی عاری از اشتباه و موفق- یا حداقل منطبق با نظریه‌های خود- داشته‌اند؟ با مطالعه این کتاب می‌توان پاسخ را جستجو کرد. تخصصی بودن مفاهیم کتاب در حدی است که می‌توان با اندکی تمرکز و دقت در خطوط آن به راحتی خط سیر داستان را دنبال کرد و از آن لذت برد. البته کسانی که نسبت به این فیلسوفان شناخت قبلی دارند مسلما راحت‌تر با کتاب ارتباط برقرار می‌کنند.

■ از تصمیمات آتی خود در حوزه ترجمه بگویید و فعالیت‌های کنونی‌تان.

در حال حاضر منتظرم در اوضاع کاری، تحصیلی و زندگی شخصی‌ام فراغتی حاصل شود تا با همکاری انتشارات ققنوس- که افتخار بزرگی برای من است- ترجمه کتاب دیگری را شروع کنم. انتخاب کتاب برای ترجمه کار آسانی نیست و حواس مترجم باید همزمان به چندین جنبه‌ای که منجر به موفقیت ترجمه یک اثر می‌شود، باشد. کتابی را نیز برای ترجمه در نظر دارم که در ماه‌های آینده در بازار اروپا منتشر خواهد شد و پس از آن باید برای خرید کتاب و بستن قرارداد ترجمه آن اقدام کنم. با توجه به اطلاعاتی که از این کتاب دارم، احتمال می‌دهم کتابی بسیار خواندنی و برای جامعه ایران جذاب و سرشار از اطلاعات و مطالب تازه باشد.

یوسفی: ما محترمانه از جهان دزدی می‌کنیم

محمدرضا یوسفی در تشریح وضعیت این روزهای ادبیات کودک و نوجوان، رعایت نکردن قانون کپی‌رایت در کشور را دزدی محترمانه از جهان توصیف کرد و آن را روندی دانست که به تألیف کتاب و ادبیات کشور صدمه می‌زند.

گفت‌وگو با محمد شریفی به بهانه انتشار دو کتاب تازه

از جزیره معطل تا اسطوره‌های سرخپوستان

رسول آبادیان

محمد شریفی از جمله نویسندگان شهرستان‌نشین است که همپای رشد ادبیات در مرکز حرکت کرده است. شریفی با انتشارمجموعه داستان «باغ اناری» توانست نگاه داستان‌خوان‌های حرفه‌ای را به سوی خود جلب کند اما فعالیت‌های ادبی اوبا انتشار چند مجموعه شعر ادامه پیدا کرد.اخیرا دو کتاب متفاوت ازاین نویسنده منتشر شده که بهانه این گفت‌وگوست.

■ آقای شریفی اخیراً مجموعه شعر «جزیره‌های معطل» از شما منتشر شده است. چرا جزیره‌های معطل؟

نام مجموعه برگرفته از شعر نخست کتاب است؛ «به دریای تاریک/ جزیره‌های معطل/ بی‌پیامبری در میان»؛ البته اگر منظورتان این است که چرا این نام انتخاب شده است. شاید هم منظورتان چیزی دیگر است که کندذهنی پیشرونده من راهی به آن نمی‌برد.

■ منظورم، علاوه بر آنچه گفتید، دلالت این نام است؟

از یک سو، جزیره به خودی خود پرت‌افتادگی و تنهایی را می‌رساند و از سوی دیگر، واژه «معطل» رهاشدگی، در خود ماندگی، انتظار و شاید استیصال را. دریا تاریک است و وضعیت، وضعیت انقطاع. شعر در لایه رویی خود تصویری از دریایی در شبی ظلمانی که جزیره‌هایی بی‌رابطه را در میان گرفته است می‌نمایاند. تماشای این تصویر، به خودی خود، می‌تواند نشانگر وضعیتی بغرنج و شاید هول‌انگیز باشد. اما در لایه‌های زیرین، معانی استعاری و سپس، نمادین، خود را به عرصه انکشاف می‌رسانند. مثلاً جزیره استعاره انسان است یا نماد پرت‌افتادگی وجودی؟ جزیره استعاره نسل است؟ جزیره چیست؟ پیامبر غایب چیست یا کیست؟ هر خواننده‌ای می‌تواند متکی به ظرف و مظروف این شعر و مظروف‌های گوناگون ذهنی‌اش، خوانش خاص خود و در نتیجه، حوزه دلالی متفاوتی از آن داشته باشد.

■ آیا کتاب در کلیت خود حاوی چنین نگرش یا رویکردی ست؟ به بیانی واضح‌تر حوزه‌های دلالی «جزیره»، «معطل» و... تنها در همین شَعر وجود دارند یا اندیشه کلی کتاب را نشان می‌دهند؟

همانطور که می‌دانید نام یک کتاب، معمولاً دلالتی بر تمام چیزی است که قرار است در آن کتاب باشد. شعرهای این کتاب را البته می‌توان، دست‌کم در دو مقوله گنجاند؛ برخی که تعدادشان نه چندان است، تنها به ارائه یک تصویر اکتفا می‌کنند و منظری را که اتفاقاً بسیار هم عادی است و اتفاقاً به دلیل همین پس خزیدن زیر غبار عادت از نگاه افتاده است که از نو، به تماشا می‌گذارند. به عنوان مثال می‌توان از این شعر یاد کرد: ایستاده بر دیوار/ دانه دانه توت می‌خورد/ کودک لرزان. یا از این: زیر شیروانی/ کنار گرفته از برف/ سگی چون من. همانطور که می‌بینید این نوع شعرها، شعرهایی هایکووارند، و تنها منظرهایی را به چشم ما می‌گشایند که همه ما گاه و بی‌گاه به آنها برمی‌خوریم و چون دچار دام عادت هستیم آنها را نمی‌بینیم. اما دستهٔ دیگر با آنکه از لحاظ شکلی معمولاً مشابه با همین دسته و معمولاً سه سطری‌اند، لایه‌هایی چندگانه دارند و پرسش‌هایی چون همان پرسش‌های نهان در عنوان کتاب را، نه الزاماً برای جستن پاسخ بلکه شاید برای تمهید زمینه‌ای برای طرح پرسش‌هایی اساسی‌تر، مطرح می‌سازند.

■ گفتید بعضی از شعرهای کتاب بر مبنای ظرف و مظروف‌های خود و مظروف‌های ذهنی خواننده قابلیت تأویل‌هایی چندگانه دارند. از آنجا که شما داستان‌نویس هم هستید نمونه‌ای ذکر کنید که در آن زمینه برای داستان‌سرایی‌های گوناگون از سوی خوانندگان فراهم باشد.

نمونه‌های فراوانی با چنین قابلیتی در این کتاب وجود دارند. مثلاً این نمونه: «تمام شب/ تاب خوردن عروسک/ میان دو گلابی پیر.» که غایب است؟ دخترک غایب است. دخترک کجاست؟ کسی نمی‌داند. پشت این ندانستن داستان‌هاست. شاید داستان‌هایی مهیب و شاید هم داستان‌هایی دل‌انگیز. دو گلابی پیر چه حکایت‌هایی دارند؟ حکایت‌های روزگاران. در روزگاران چه بوده است؟ آمد و رفت‌ها. که آمده و که رفته است؟ کسی نمی‌داند. پشت این ندانستن داستان‌هاست. از سویی تاب خوردن مدام و آرام عروسک در سراسر شب سویه‌ای استعاری و نیز سویه‌ای نمادین هم دارد. استعاره چه؟ نماد چه یا که؟ همه می‌دانند و هیچکس نمی‌داند... مثال دیگر می‌تواند این شعر باشد: در انتظار تو نیستم/ در انتظار منم/ که با تو رفت. این شعر هم علاوه بر قابلیت‌های داستانی گوناگون، بسته به مظروف‌های ذهنی خوانندگان گوناگون، ابعاد هستی‌شناسی خاص خود را نیز دارد؛ ساحت وجودی انسان مؤلفه‌های گوناگون دارد. اما مهمترین مؤلفه آن، به اشدّ وجه، گفت‌وگو است؛ گفت‌وگو با خود؛ با معشوق؛ با هستی؛ با خداوند. این‌سوی گفت‌وگو «من» است و آن سو، «تو». «من» زمانی به عینیت می‌رسد که روبه‌روی آن، همیشه، «تو» در یک رابطه گشایشگر وجود داشته باشد. زمانی که این رابطه قطع می‌شود به این معناست که «تو» از میان می‌رود و در نتیجه، «من» نیز از میان رفته است. تفصیل این سخن البته بسیار است که نه در ظرف دانایی این گوینده و نه در مجال کوتاه این گفت‌وگو است.

■ اگر بخواهید کلیّت اندیشه مطرح در «جزیره‌های معطل» را با شعری از این کتاب مثال بزنید، کدام شعر خواهد بود؟

شاید این شعر: نامه‌ای برایت نوشتم/ از جزیره‌ای/ که پستچی دیوانه‌اش/ نامه‌ها را باز می‌کرد/ از آنها قایق می‌ساخت/ به دریا پرتاب می‌کرد/ و قاه قاه می‌خندید.

■ اسطوره‌های سرخپوستان آمریکا دیگر کتابی است که به‌تازگی از شما منتشر شده، درباره این کتاب و ویژگی‌هایش بگویید.

در دهه‌های اخیر زندگی و بینش و نگرش سرخپوستان بومی آمریکای شمالی توجه بسیاری از انسان‌شناسان را به خود جلب کرده است. این انسان‌شناسان برای شناخت جهان غریب این مردمان غریب، در گام نخست، میان قبایل گوناگون آنها رفته، اسطوره‌ها و افسانه‌های شفاهی‌شان را از زبان برخی از افراد این قبایل ضبط کرده و آنها را به‌صورت کتاب‌های گوناگون انتشار داده‌اند. کتاب اسطوره‌های سرخپوستان آمریکا یکی از این کتاب‌هاست که توسط دو مؤلف، آلیس ماریوت و کارول ک. راچلین، در دهه هفتاد میلادی منتشر شده است. این کتاب چهار بخش «جهان فراسوی ما»، «جهان پیرامون ما»، «جهانی که اینک در آن زندگی می‌کنیم» و «جهانی که پس از مرگ به آن می‌رویم» را دربرمی‌گیرد.

■ داستان‌های این کتاب از چه زاویه‌ای به زندگی و فرهنگ سرخپوست‌ها نگاه کرده؟

داستان‌های کتاب از قول قبیله‌های سرخپوستی‌ای نظیر «چه ین»، «چه روکی»، «مُدُک»، «توا»، «زونی»، «آراپاهو»، «سائوک»، «کیووا»، «هوپی» و... نقل می‌شوند. این داستان‌ها حتی به وضعیت سرخپوستان آمریکا پس از مغلوب شدن‌شان توسط مهاجمان سفیدپوست نیز می‌پردازند. داستان‌ها، داستان‌هایی بسیار شگرف و غریبند. همه چیز از زمین نشأت می‌گیرد، در ارتباط با طبیعت بکر است و منشأیی سرخپوستی دارد. در جهان این داستان‌ها تمایزی میان اشیاء، حیوانات و آدمیان، تفاوتی میان فیزیک و متافیزیک، و تباینی میان جسم و روح نیست. جهان کیفیت پیوسته‌ای است که رو به سوی خیر و برکت دارد و مهرانگی بر آن حاکم است. در این کیفیت پیوسته، پدیدارهای آلوده به شر و بدی به سختی کیفر می‌بینند و ناپدید می‌شوند. مسیر این مهرانگی حاکم بر جهان، البته، مسیری آمیخته با رنج است، اما این رنج نیز گاه جلوه‌هایی بسیار زیبا به خود می‌گیرد و پاسخ انسان سرخپوست در برابر آن، بیش و پیش از هر چیز، سپاس و شکر است. غرابت داستان‌ها به حدّی است که مثلاً دب اکبر، خرسی بوده است در لانه‌اش در زمین که سه شکارچی سرخپوست به آزار و تعقیب آن می‌پردازند؛ و این خرس در گریز از آنها به آسمان عروج می‌کند و آن سه را نیز به دنبال خود برای همیشه به آسمان می‌کشاند. یا راه شیری، نشان مسیر یکی از مهاجرت‌های سرخپوستان است. این غرابت گاه با اندوهی عظیم همراه می‌شود، اندوهی که انسان را به بدویّتی ازلی و بکارت روح می‌کشاند. نمونه این اندوه مثلاً در داستان‌های «پنجاه مرد جوان و یک لاک‌پشت» و «غول رودخانهٔ بزرگ»، هر دو از افسانه‌های قبیله چه ین، و «یک لیوان آب، لطفاً!»، از افسانه‌های قبیله سائوک، ژرفایی خاص دارد.

■ از چه زمانی دغدغه ترجمه این کتاب را پیدا کردید؟

ترجمه این کتاب در سال ۱۳۸۱ انجام گرفت. با آن‌که بسیاری از داستان‌های کتاب بیشتر افسانه‌اند تا اسطوره، در ترجمه از همان عنوان اصلی، «اسطوره‌های سرخپوستان آمریکا»، استفاده شد. در ترجمه سعی شده زبان متناسب با نوع داستان‌ها متغیر باشد یعنی در داستان‌های مربوط به آفرینش و مسائلی از این قبیل، زبان تا حدودی فاخر، در داستان‌هایی نظیر «تعقیب خرس» از قبیله مسکواکی که بیانگر اتفاق غریب تعقیب و گریز خرس زمینی توسط سه شکارچی سرخپوست و تبدیل شدن خرس به دب اکبر و شکارچیان به ستاره‌های دنبال آن در آسمان است، زبان دارای لحنی حماسی و در داستان‌های دیگر که به مسائل روزمره و اینجایی سرخپوستان می‌پردازند، زبان امروزی و روان است.

ششمین جشنواره کتاب سال رضوی

فراخوان

ششمین جشنواره کتاب سال رضوی

از سری برنامه های یازدهمین جشنواره بین المللی امام رضا (علیه السلام)

تالیف، ترجمه و پایان نامه پیرامون حضرت امام رضا (علیه السلام)

وخاندان آن حضرت

آخرین مهلت ارسال آثار: پانزدهم مردادماه ۱۳۹۲

تاریخ برگزاری جشنواره : بیست و چهارم شهریور ماه ۱۳۹۲

دبیرخانه دائمی جشنواره : مشهد مقدس - حرم مطهر رضوی - بست شیخ طوسی - کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

صندوق پستی : ۱۷۷-۹۱۷۳۵

تلفکس : ۲۲۳۵۴۴۱-۰۵۱۱

تلفن : ۸ الی ۲۲۳۲۰۰۴-۰۵۱۱

ketabsal@aqlibrary.ir

http://ketabsalaqlibrary.ir

بازار نقد در نشریات داغ نیست

حسنا محمدزاده، برگزیده بخش شعر جایزه «قلم زرین» با بیان این‌که بازار نقد در نشریات آنچنان داغ نیست، بررسی آثار و نقد کتاب‌ها را از عوامل مؤثر بر اقبال مخاطب به آنها دانست.

معرفی کتاب

معرفی کتاب «شیمی اشک» نوشته پیتر کری

کیمیای اشک و هنر التیام‌بخشی

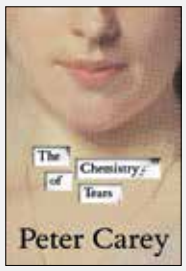

رمان شگفت‌انگیز «شیمی اشک» نوشته پیتر کری، نویسنده استرالیایی درمورد شکسته شدن قلب و حس تنهایی است. اگر تا به حال کتاب‌های این نویسنده که دو بار هم برنده جایزه بوکر برای کتاب‌های «اسکار و لوسیندا» و «داستان واقعی کلی گنگ» شده است، یا حتی کتاب‌های جدیدترش مثل «پروت و الیور در آمریکا» را موفق نشده‌اید بخوانید، این دوازدهمین کتاب او را از دست ندهید. در کتاب «شیمی اشک» به خوبی می‌توان خط سیر قلم این نویسنده را دنبال کرد. نویسنده در این رمان تازه با چیره‌دستی تمام توانسته فضایی نیمه واقعی و نیمه داستانی بیافریند. پیتر کری در خلق تعلیق میان زمان گذشته و آینده مهارت بسیاری دارد و این رمان تازه هم از این قاعده مستثنی نیست.

ماجرای کتاب «شیمی اشک» به آوریل سال ۲۰۱۰ برمی‌گردد که نفت در خلیج مکزیک نشت می‌کند. داستان درمورد زندگی کاترین گریگ، زنی چهل ساله است که همزمان با این حادثه همسرش که در یک کارگاه ساعت‌سازی کار می‌کرده می‌میرد. کاترین که هم در حرفه‌اش و هم در زندگی شخصی‌اش دچار بحران است نمی‌داند اندوهش را پیش چه کسی ببرد و ناچار است میان این دو بحران عمیق زندگی‌اش دست و پا بزند تا بتواند از هر دو خلاص شود. رئیس او که از دوستان همسرش هم بوده، برای اینکه او را از فضای بحران زده دور کند به ماموریتی دور در یک موزه می‌فرستدش و پروژه‌ای جدید را به او محول می‌کند. او در این سفر دختر جوانی را هم به عنوان همکار اما در واقع برای گزارش درمورد وضعیت روحی کاترین، با او همسفر می‌کند. در این سفر اتفاقاتی برای این دو پیش می‌آید و کاترین میان خاطرات گذشته و اتفاقات حال حاضرش معلق می‌ماند.

پیتر کری در نوشتن به سبک جریان سیال ذهن هنرمندی خاصی دارد. یکی از نکاتی که خواندن کتاب‌های او را دلنشین می‌کند استفاده بجا و مناسب او از این سبک نوشتاری است. او همچنین در برانگیختن حس همدردی خواننده با شخصیت اصلی داستان بسیار چیره‌دست است و اینکه هر سلیقه‌ای با داستان‌های او کنار می‌آید به همین دلیل خاص هم می‌تواند باشد. همچنین او برای نوشتن آثارش از وقایع واقعی الهام گرفته و خلاقانه از آنها داستانی خواندنی می‌سازد. تحقیقات او برای به پایان رساندن هر رمان نکته‌ای جالب توجه است که تحسین منتقدان را هم برمی‌انگیزد.

پیتر کری درباره استفاده از دو نوع راوی در رمان جدیدش اینگونه می‌گوید: «من هم به زمان حال علاقه دارم، هم به زمان گذشته. تنها دلیلی که مرا به گذشته علاقه‌مند می‌کند این است که روی حال تاثیر مستقیم می‌گذارد. گرچه بخشی از این کتاب حوادثی که در قرن نوزدهم اتفاق افتاده را نشان می‌دهد، دوست داشتم اینطور نشان بدهم که ما هم انگار در یک همزمانی خارق‌العاده در قرن حاضر با افرادی شبیه به افرادی که در آن زمان زندگی می‌کردند هستیم. خب، این روند، روایت را ساده می‌کند؛ یک راوی که در سال ۲۰۱۰ زندگی می‌کند و یک راوی که در سال ۱۸۵۸. من تمام سعی‌ام را کرده‌ام که شباهت‌ها و تفاوت‌ها را در زندگی این دو شخص نشان دهم.»

گفت‌وگو با کالم مک کان به بهانه کتاب تازه منتشر شده‌اش «آن سوی اقیانوس اطلس»

پرواز بر فراز اقیانوس اطلس

یگانه وصالی

کالم مک کان در ایرلند به دنیا آمده و بزرگ شده و اکنون در آمریکا زندگی می‌کند، اما همچنان پایبند آداب و رسوم اصیل ایرلندی است و این مهم را در تمام کتاب‌هایش می‌توان یافت. این نویسنده جوان به تازگی کتابی منتشر کرده که به گفته منتقدان بهترین کار او محسوب می‌شود. نام این اثر تازه «آن سوی اقیانوس اطلس» است. این رمان در قلم نویسنده آن، در واقع مرز میان خیال و واقعیت را طی می‌کند. مک کان در این کتاب به نوع نگرش مردم ایرلند به آمریکا می‌پردازد. در واقع او سعی دارد در «آن سوی اقیانوس اطلس» این سوال کلیشه‌ای که «ایرلندی-آمریکایی بودن چگونه است؟» به چالش کشیده شود. در این رمان خیالی البته شرحی از زندگی واقعی افراد سرشناس در تاریخ که به ایرلند سفر کرده بودند هم آمده است. این کتاب ۳۲۰ صفحه‌ای را انتشارات رندم هاوس منتشر کرده است. گفت‌وگوی زیر درباره همین اثر جدید است که آن را روزنامه اکونومیست با این نویسنده برنده جایزه کتاب ملی ترتیب داده است.

چه شد که تصمیم گرفتید درمورد سفر بر فراز اقیانوس اطلس بنویسید.

من همیشه ایده‌های متنوع را دوست داشته‌ام. احساس می‌کنم خیلی از ما هنگام سفر بر فراز اقیانوس اطلس اصلا متوجه سفری که در زمان می‌کنیم نمی‌شویم. فقط می‌گذاریم تا خاطراتمان جلوی چشمانمان صف بکشند. نوشتن هم در واقع یک نوع صف کشیدن خاطرات جلوی چشم نویسنده است، بنابراین من هم سعی کردم از خاطراتی که جلوی چشمم ردیف شده بود کمال استفاده را ببرم.

«آن سوی اقیانوس اطلس» درباره یک خانواده ایرلندی است که چندین بار مجبور می‌شوند بر فراز اقیانوس اطلس سفر کنند.

فکر می‌کنید آداب و رسوم ایرلندی در هویت این خانواده باعث شده دست بر قضا مدام میان آمریکا و ایرلند در رفت و آمد باشند؟

آداب و رسوم و هویت چیزهایی هستند که همیشه با افراد می‌مانند. این هویت‌شناسی یکی از بنیادی‌ترین اصول در تجربه ایرلندی‌ها محسوب می‌شود. چه برای کسانی که رفته‌اند، چه برای کسانی که مانده‌اند. صدها سال است که ایرلندی‌ها به مکان‌های گوناگون نقل مکان می‌کنند اما فرهنگ و آداب و رسومشان را هم با خود می‌برند. گاهی آنها به دنبال یافتن مکانی هماهنگ با هویتشان مدت‌ها در سفر خواهند ماند.

چگونه تصمیم گرفتید کدام وقایع تاریخی را در نیمه اول کتابتان بیاورید؟

راستش آنها خودشان تصمیم گرفتند. در واقع آنها جزو سفرهای منحصر به فرد بر فراز اقیانوس اطلس بودند و اینکه درمورد هر کدامشان هدفی اخلاقی هم وجود داشته است. البته امیدوارم توانسته باشم این هدف آنها را، به‌خصوص در بخش‌های مربوط به میچل و داگلاس به خوبی توصیف کنم.

در رمان «آن سوی اقیانوس اطلس» همه شخصیت‌های تاریخی واقعی مرد هستند و شخصیت‌های داستانی اضافه شده به ماجرا، زن. آیا عمدی در این تصمیم‌گیری بوده است؟

در واقع خیلی دوست داشتم بگویم بله. به‌نوعی از قبل برایش تصمیم‌گیری شده بود. اما این اتفاق خیلی رازآمیز افتاد. شاید حتی بتوان گفت خیلی تصادفی. داستان زندگی فردریک داگلاس من را سخت تحت تاثیر قرار داده بود اما می‌دانستم که نمی‌خواهم رمان تاریخی یا حتی رمانی که بتوان به آن برچسب تاریخی بودن هم زد، بنویسم. شاید به خاطر اینکه از این «برچسب» و این اسم خوشم نمی‌آید. به نظرم رمان را خیلی محدود می‌کند. البته همین جا توضیح بدهم که هیچ مشکلی با رمان‌های تاریخی یا حتی خود تاریخ ندارم، فقط احساس می‌کنم من را برای نوشتن محدود می‌کند. به هر حال، قصدم این است که بگویم می‌خواستم در این رمان تمام اتفاقات را تا زمان حال دنبال کنم. مثلا درمورد میچل و روند صلح در ایرلند، آن را تا سال ۲۰۱۲ ادامه دادم. در واقع به نوعی آن حادثه‌ها را دستکاری کردم و ادامه دادم. درمورد زن‌های داستان هم، خودشان رخ دادند. می‌دانید، آنها چسب‌های مناسبی هستند که خوب هم به داستان می‌چسبند.

درست مثل رمان قبلیتان «بگذار دنیای بیکران همچنان بچرخد» این داستان هم درمورد مادری است که پسرش را از دست داده و همین‌طور درباره پدرو مادری که فرزندانشان را در درگیری‌های ایرلند شمالی از دست داده‌اند. آیا این نکته همیشه به عنوان اندوه و بدبختی در رمان‌های شما می‌آیند؟

به نظرم همه ما چیزی را به عنوان اندوه و بدبختی می‌شناسیم. همه‌مان با آنها زندگی می‌کنیم. دلمان می‌خواهد بهتر بشناسیمشان و درموردشان کندوکاو کنیم. فکر می‌کنم سال‌هاست درمورد مادران و پسرها می‌نویسم. من هنگام نوشتن نمی‌خواهم سیر ذهنی‌ام را خودم هدایت کنم. ناخودآگاه رخ می‌دهد. به نظرم اگر بخواهید خیلی خودآگاه بنویسید ذهنتان یخ می‌زند. یک بار به من گفته شد که خیلی درمورد نقشه‌های جغرافیایی می‌نویسم. حقیقت هم داشت. شاید به این خاطر که شدیدا به نقشه‌نگاری علاقه دارم. اما درست بعد از اینکه گزارشگر به من این را گفت، دیگر نتوانستم از آنها بنویسم. یعنی از روند ناخودآگاه ذهنی‌ام خارج شد. خب، این هم از ماجرای مادران و پسران!

شما برای قسمتی از داستان که درمورد جورج میچل است با او و همسرش گفت‌وگویی داشتید. آیا آن گفت‌وگو روندی که در ذهنتان داشتید را تغییر داد؟

نه، فکر نمی‌کنم واقعا تغییری در آن بخش داده باشم. فقط آن را دقیق‌تر کردم. البته هیثر، همسر جورج خیلی در این مورد کمکم کرد. او خودش کارگزار ادبی و بسیار چیره‌دست است. من طرح اولیه را پیش از صحبت کردن با سناتور میچل نوشته بودم. در حقیقت قصد داشتم او را تصور کنم. بعد آن را برای هیثر فرستادم. او گفت که خیلی از وقایع کاملا دقیق هستند اما بعضی دیگر دقت لازم را ندارند. بعد، به گمانم چهارمین طرحی که نوشتم را نشان جورج دادم. البته یک ژورنالیست هیچ وقت این کار را نمی‌کند، اما خوشبختانه من رمان‌نویس هستم. دوست دارم حقایق را کامل بنویسم. خیلی جسورانه به نظر می‌رسد، اما به هر حال من اینگونه هستم.

چطور تصمیم گرفتید روایت اول شخص رمانتان را به کدام شخصیت بدهید؟

در این کتاب فقط یک راوی اول شخص وجود دارد و آن هم در فصل آخر رمان است. بقیه روایت‌ها در طول رمان دیدگاه سوم شخص دارند. در این کتاب تقارنی وجود دارد؛ سه راوی مذکر «غیرداستانی»، سه راوی زن «داستانی». و در نهایت یک راوی تنها، به طوری که انگار تمام رمان را او داشته روایت می‌کرده. خیلی خوشحالم که به راوی اول شخص برگشتم و به نظرم این تنها راهی بود که می‌توانست داستان را تکمیل کند.

آیا تجربه شما به عنوان مدرس نویسندگی خلاق تاثیری بر کارتان داشته است؟

به نظرم صد در صد داشته است. فکر می‌کنم هر چیزی در زندگی من تاثیر داشته است. ممکن است بعضی‌ها تصور کنند که این نکته زیاد برای یک نویسنده خوب نیست. شاید اینطور باشد، اما من شخصا شک دارم این نکته مطلق باشد. من عاشق تدریس هستم و این را هم باید اضافه کنم که تدریس به نوعی مرا با مردم در تماس مستقیم قرار می‌دهد و این برای یک نویسنده بسیار حیاتی است.

زندگی رومن رولان در بازار کتاب

کتاب «رومن رولان» نوشته اشتفان تسوایگ با ترجمه محمد مجلسی از سوی نشر دنیای نو منتشر شده است.
این کتاب درباره زندگی و آثار این نویسنده است.

«پدر یتیم» در گفت‌وگو با مریم‌سادات رضاقدیری

مسافرت میان تاریخ و داستان

نگار یوسفی

یکی از مسایلی که باید در مسایل تاریخی به آن توجه کنیم، توجه به روایت‌هایی است که به طور غیررسمی نوشته می‌شوند. به طور مثال، نمی‌توان فقط بر اســاس متونی که در سال‌های پایانی دوره قاجار یا ابتدای دوران پهلوی نوشته شده، تاریخ این سال‌ها را بازشناخت، چرا که بسیاری از این متون به خواست قدرت روزگار وقت، دچار تحریف شده است. در نتیجه باید از زاویه‌ای دیگر به ماجرا نگریست. یکی از زوایا، توجه به خاطرات افراد و به نوعی تمرکز بر تاریخ شفاهی است؛ کاری که مریم سادات رضاقدیری در کتاب «پدر یتیم» آن را مورد توجه قرار داده است. وی که در خانواده‌ای متدین به دنیا آمده، تحصیلات ابتدایی را در مدرسه ایرانشهر گذرانده و هرچند دوره راهنمایی و متوسطه را در رشته زیست‌شناسی تجربی طی کرد، اما به دلیل علاقه‌اش، تحصیلات تکمیلی را در رشته کارشناسی الهیات به پایان رساند. «پدر یتیم» که اکنون موضوع گفت‌وگوی ماست، پایان‌نامه رضاقدیری به شمار می‌آید.

■ چطور شد دســـت به نگارش این کتاب زدید؟

یکی از انگیزه‌هایی که ســـبب شد دست به نگارش ایـــن کتاب بزنم، نکاتی بود که پدرم بیان می‌کرد. وی از همان دوران کودکی ما از خاطرات بچگی‌اش می‌گفت و از سختی‌هایی که در طول زندگی کشیده یا از سفرهای پدرش که چطور مسافران را از پیچ و خم راه می‌گذراند و در سرما و گرما به پابوس جدش امام حسین(ع) می‌رساند. از راهزنانی می‌گفت که در بیابان راه را بر مسافران می‌بستند و از آنهایی که در شهرها و ولایات زندگی را بر مردم حرام کرده بودند. همواره بر آن بودم که داستان پر فراز و نشیب پدر را بنویســـم و همه خاطرات، گفته‌ها و آرزوهایش را در آن بازگو کنم. این بود که وقتی موضوع «سرگذشـــت نویســـی» را در بین موضوعات پایان‌نامه دیدم بی‌درنگ شـــروع به نوشتن داســـتانم کردم. به گمانم این سفرها ارزش‌های خاص تاریخی دارند و می‌توانند برهه‌هایی از تاریخ معاصر کشورمان را به ما نشان دهد.

از سوی دیگر بر این باورم که باید در کنار ارزش‌های تاریخی، این سفرها را از بعدی انسانی هم مورد قضاوت قرار داد، چرا که زندگی یک ســـفر است و انسان مسافر و دنیا کاروانســـرایی بیش نیست. از این روست که معتقدم در ســـفر است که روح آدمی از همه متعلقات روزمره رها می‌شود و احساس سبکی می‌کند. همیشه علاقه خاصی به سفر داشتم، به همین دلیل سفرنامه پدربزرگ را نوشتم.

■ پیش از آن که به ســـوال‌های خاص‌تری درمورد کتابتان بپردازیم، اجـــازه بدهید این پرسش را مطرح کنم که این سفر در چه سالی انجام شده است؟

پدربزرگم در سال ۱۳۲۸ هجری قمری برابر با ۱۲۸۹ شمســـی سفری را از نطنز به مشهد انجام داد که بخشی از خاطرات مندرج در کتاب بر اســـاس آن بنا نهاده شده است. سفر وی به کربلا نیز در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی صورت گرفت.

■ چرا از زبان داستانی بهره گرفته‌اید؟

در هر سری داستانی و در هر دلی قصه‌ای نهفته است. ســـوژه‌ها در کوی و برزن در حرکتند. از سال‌های دور و در شب‌های بلند زمستان وقتی روستاییان دور هم به زیر کرسی جمع می‌شدند با نقل داستان‌ها و قصه‌های کهن ایرانی شـــب را می‌گذراندند. داستان عنصری آمیخته با لحظه‌های زندگی انسان است.

روش تحقیـــق من درمورد این کتاب به ســـه طریق مشاهده، مطالعه و مصاحبه انجام شده است، با این همه از زبانی داســـتانی بهره گرفته‌ام، چرا که داستان و عناصر داستانی، خیال را برمی‌انگیزاند و مخاطب را به دنبال خود می‌کشاند. خداوند باری تعالی هم برای بیان هرچه بهتر حقایق از زبان داســـتان بهره گرفته اســـت و در بین آنها داستان یوسف(ع) را احسن‌القصص می‌نامند.

هدف اصلی من هم نوشتن داستان زندگی پدرم بود. یک داستان واقع‌گرا مبتنی بر استنادهای تاریخی و واقعی. دیگر اینکه بیان پدر به قدری شیوا و خیال‌انگیز بود که به جز زبان داستان با زبان دیگری نمی‌شد بیان کرد.

■ در نوشـــتن این کتاب چقدر به واقعیت وفادار بوده‌اید و چقدر به آن جنبه داســـتانی داده‌اید؟

همانطور که قبلاً اشـــاره شد کتاب من یک داستان واقع‌گراســـت. یعنی بیان واقعیت‌های تاریخی در آن با چاشنی داستانی همراه شده است. به عبارتی خواسته‌ام، بیان پیچ‌وخم زندگی پدر و تلاش‌های بســـیارش برای ســـاختن زندگی را به‌نوعی روایت کنم. کوتاه ســـخن آن‌که می‌توانم این کتاب را یک رمان بدانم که بر مبنای واقعیات تاریخی بنا شده و محوریت آن بر اساس وقایع تاریخی قرار دارد.

اما ازســـویی، بعضی از مستندهای تاریخی مرتبط نیز مکتوب شـــده و در نتیجه ما باید براســـاس شنیده‌ها به قضاوت بنشینیم. در این نقاط هم که اغلب حالتی روایی دارد، مـــن حالتی دراماتیک به واقعـــه تاریخی داده‌ام. به عبـــارت دیگر، در این کتاب، منابـــع و مرجع‌های لازم را چینش کردم و آن را مانند یک پازل در قالب داستان بیان کرده‌ام. راوی کتاب پدرم است و من فقط مطالب را همراه با مستندهای تاریخی و در قالب عناصر داستان تنظیم و آراسته کرده‌ام.

■ به این ترتیب کتاب شـــما چقدر استناد تاریخی دارد؟

چون این یک کار تحقیقی و پژوهشی بوده است و با توجه به پاورقی‌های کتاب و نقل قول‌های تاریخی که از منابع معتبر گرفته شده، در نتیجه حتما به استناد تاریخی آن توجه کرده‌ام. یعنی می‌توان گفت این کار بستر تاریخی دارد و من به آن شاخ و برگ داستانی داده‌ام.

■ در مقدمه کتـــاب به جغرافیای تاریخی و تفاوت آن با تاریخ جغرافیایی اشاره شده است. اگر ممکن است کمی در این مورد توضیح دهید.

جغرافیا زیرمجموعه‌هـــای زیادی دارد که آن از جمله می‌توان به جغرافیای طبیعی، سیاسی، اقتصادی، انسانی، فرهنگی و تاریخی اشـــاره کرد. بـــا این همه، جغرافیای تاریخی به شـــرح موقعیت، عوامـــل فیزیکی و طبیعی و تاثیـــرات و تحولات آنها در طـــول زمان در یک محل و مربوط به آن محل را جغرافیای تاریخی می‌گویند.

برای مثال، مکانی همچون چالدران را در نظر بگیرید. نخست این پرسش مطرح می‌شود که چالدران کجا قرار دارد؟ ســـپس باید بدانیم که طول و عرض جغرافیای آن چیســـت. یا در کدام استان و شهرســـتان قرار دارد و چه خصوصیاتی از نظر پستی و بلندی دارد؟ یا آب و هوای آن چگونه است و محصولات طبیعی آن چیست؟

اما در تاریخ جغرافیایی، ما به شرح عوامل انسانی و تاثیر آنها در طول زمان در یک محل می‌پردازیم. کوتاه سخن آن که به شرح حوادث و وقایع ثبت شده به وسیله عوامل انســـانی در طول زمان و در یک محل تاریخ جغرافیایی گفته می‌شود.

مثلا وقتی در این جـــا ما می‌خواهیم درمورد چالدران بدانیم، این ســـوال‌ها را در مقابل داریم که قبلاً چه نامی داشـــته؟ یا بناهای آن کدام است و چه کسانی این بناها را ساخته‌اند؟

در تاریخ جغرافیایی چالدران برای ما مهم است که چه اقوامی در این منطقه می‌زیسته‌اند و از کجا آمده بودند؟ یا چه اتفاقـــی در آن رخ داده و زمان وقوع این حوادث کی بوده است؟ چه کسانی در این اتفاقات نقش داشتند؟ یا چه شخصیت‌هایی از آن محل برخاسته‌اند؟ مردم آنجا به چه زبانی سخن می‌گویند و دین و مذهب آنها چیست؟

به طور کلی، تفاوت این دو در این نکته اســـت که در جغرافیای تاریخی، عوامل فیزیکی و طبیعی باعث ایجاد تغییرات در یک محل می‌شوند ولی در تاریخ جغرافیایی عوامل تاثیرگذار در یک محل عوامل انسانی است.

■ در کتاب از تصاویری بهره گرفته شـــده است. این تصاویر چگونه انتخاب شده‌اند و چه کارکردی در کتاب دارند؟

عکس‌های کتاب به دو گونه تهیه شـــده‌اند. بخشی از آنها حاصل ســـفرهای ماست و عکس‌هایی که از این مناطـــق تهیه کرده‌ایم. در بعضی از موارد هم که فرصت سفر مهیا نبود، از عکس‌های آرشیوی و اینترنتی استفاده کرده‌ایم.

ایـــن عکس‌ها به مخاطب کمـــک می‌کنند تا درک بهتری از فضای روایی داشته باشد و بهتر بتواند با کتاب ارتباط برقرار کند.

■ شما همچنین منابعی را در پایین بیشتر صفحات آورده‌اید. آیا این مطالعات در جهت نوشتن این کتاب صورت گرفته یا این آثار را از پیش خوانده بودید و حال در نوشتن این کتاب از آنها بهره گرفته‌اید؟

مـــن این آثار را پیش از این مورد مطالعه قرار داده‌ام و علاقه‌ای که به مطالعه آنها داشتم، دلیل دیگر این بود که پایـــان نامه‌ام را در این مورد انتخـــاب کردم. با این همه، هنگام نوشـــتن این کتاب، خـــودم را از مطالعه دیگر بار کتاب‌ها و منابع بی‌نیاز ندیدم و برای آن که به‌درستی انجام شود، بار دیگر به آنها رجوع کردم. همه این مسایل از آن رو انجام شد که کتاب از نظر استنادات تاریخی و صحت مطالب مشکلی نداشته باشد.

■ مخاطبان شما چه کسانی هستند؟

این کتاب می‌تواند مخاطبان گسترده‌ای داشته باشد. مثلا عموم مردم می‌توانند مخاطب این کتاب باشند، چراکه کسی از خواندن تجارب دیگران بی‌نیاز نیست و این نکته می‌تواند کمک بســـیاری به مخاطب کند. از سوی دیگر علاقه‌مندان به داستان‌های تاریخی و دوستداران میراث فرهنگی هم می‌توانند خواننده بالقوه کتاب به شمار آیند. به طور قطع پژوهشگران و دانشجویان از دیگر مخاطبان کتاب خواهند بود.

اما پیشنهاد من این است که عوامل سینمایی، رسانه‌ها و تلویزیون می‌توانند دیگر خوانندگان این کتاب باشند، چرا که بن‌مایه کتاب، ظرفیت‌های تصویری بسیاری دارد که به گمانم می‌تواند برای آنها جالب باشد.

■ گویا کتاب جلد دیگری هم دارد که در راه است. درمورد جلد دوم کتاب بگویید.

موضوع این کتاب، سرگذشـــت پدرم (سید محمدرضا قدیری)، پدر شـــهید گمنام (سید مرتضی رضاقدیری) و کاری در حوزه مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی است.

جلد دوم این کتاب، با عنوان «پدر یتیم»(جلد دوم) در دست چاپ است. به عبارتی این مجلد به زندگی پر فراز و نشیب پدر می‌پردازد و روایت ایثار و تلاش شهیدان گمنام وطن را نیز در خود جای داده اســـت. من پیشاپیش، این کتاب را تقدیم به همه کسانی می‌کنم که میراث طبیعی و میراث معنوی و میراث فرهنگی ایران را ارج می‌نهند.

رمان‌نویس نه فیلسوف است، نه تاریخ‌نویس

صادق کرمیار در نشست رونمایی از کتاب «غنچه یاس کبود» گفت: «رمان‌نویس نباید فراموش کند که نه تاریخ‌نویس است نه فیلسوف و نه عارف و اگر تخیل هدفمند از او گرفته شود، بقیه فاکتورها در فعالیت‌های او تاثیری ندارد.»

معرفی کتاب

درباره «هانو و اژدها کوچولو» نوشته ایرینا کورشونف

اژدهای شفابخش

ماندانا قاسم‌خانی

هانو و اژدها کوچولو، ایرینا کورشـــونف، ترجمه کتایون سلطانی، انتشارات آفرینگان، چاپ اول: ۱۳۹۲، ۷۲ صفحه (مصور)، شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه، بها: ۳۲۰۰ تومان.

کودکانی که با نقص‌ها یا مشکلات ظاهری دست و پنجه نرم می‌کنند، معمولا در سن مدرسه با مشکلات جدیدی مواجه می‌شوند؛ مورد تمسخر قرار گرفتن از طرف هم سن و سال‌ها؛ مشکلی که می‌تواند آنها را سخت آزرده کند و از پیشرفت بازدارد. درســـت همان‌طور که «هانو» قهرمان داستان «هانو و اژدها کوچولو» دچار مشکل می‌شود. هانو که به کلاس اول دبستان رفته، از طرف بچه‌های مدرسه- خصوصا لودویگ- به خاطر چاقـــی بیش از حدش مورد تمسخر قرار می‌گیرد. او از مدرسه رفتن به کلی دلزده شده و هیچ انگیزه‌ای برای پیشرفت ندارد. درست زمانی که هانو دیگر دلش نمی‌خواهد به مدرسه برود، یک اتفاق جادویی، زندگی‌اش را از این رو به آن رو می‌کند. وقتی با تکه چوبی مشغول کشیدن طرحی روی خاک است، یکباره اژدهایی از طرحی که کشیده است سر بر می‌آورد که زندگی هانو را تغییـــر می‌دهد. این اژدها کوچولو که تازه به کلاس اول مدرسه اژدهاها رفته، به خاطر اینکه به جای سه سر، فقط یک سر دارد و از نظر جسمی هم از باقی اژدهاها ضعیف‌تر است، در مدرسه مورد تمسخر قرار می‌گیرد. حضور اژدها در کنار هانو، باعث می‌شود که هم خودش توانایی‌های تازه‌ای به دست آورد و هم هانو را به ادامه دادن و پیشرفت وادارد. هانو اعتماد به نفس لازم را برای مقابله با تمســـخرهای لودویگ پیدا کـــرده و به خاطر فعالیت‌هایی که اژدها او را به انجامشان واداشته، دیگر آن پسر چاق سابق هم نیست. حالا وقت آن رسیده که اژدها کوچولو به سرزمین خودش برگردد تا با توانایی‌های تازه‌اش همه اژدهاها را انگشت به دهان بگذارد.

هانو و اژدها کوچولو بیش از آنکه یک داســـتان فانتزی باشد، داســـتانی درباره توانایی‌های بی‌مرز انسان است. ایرینا کورشونف بدون آن که داستانی خشک و سراسر پند و اندرز بنویسد، اندرزهای زیادی به بچه‌ها می‌دهد. بچه‌ها با خواندن این داستان در وهله اول، می‌توانند معنای اعتماد به نفس و دوستی بی غل و غش را دریابند و در وهله دوم متوجه می‌شوند که مسخره کردن دیگران، تنها به این دلیل که شبیه ما نیستند، کاری انسانی نیست.

اژدهـــا کوچولو که خودش از کمبود اعتماد به نفس رنج می‌برد، با میل به یاد گرفتن کارهایی مثل نقاشی کشیدن، بالا رفتن از درخت، نوشتن، پشتک و وارو زدن، آواز خواندن و... توانایی‌هایی را به دست می‌آورد که هیچ‌یک از اژدهاها ندارند. البته او در حین یاد گرفتن این کارها از هانو، او را هم به طور ناخودآگاه به تلاش بیشتر وامی‌دارد و به این ترتیب هانو درمی‌یابد که اگر به تمسخرهای لودویگ و امثال او توجه نکند، کارهای زیادی بلد است که می‌تواند او را به انسانی توانا تبدیل کند.

در انتهای داستان، اژدها کوچولو هانو را ترک می‌کند تا به سرزمین خودش برگردد. هانویی که دیگر تنها نیست و توانسته برای خودش دوستانی پیدا کند. مهم‌تر اینکه با دادن سهم شکلات‌ها و کیک‌هایش به اژدها کوچولو و همچنین تمرین‌های ورزشی‌ای که در اصل برای یاد دادن برخی کارها به اژدها کوچولو انجام داده، دیگر آن پسرک چاقالو و ناامید ابتدای داستان نیست!

نویسنده این کتاب، از مشهورترین نویسندگان ادبیات کودک و نوجوان آلمان است و تاکنون جوایزی نظیر جایزه توکان، جایزه قلم نقره‌ای، جایزه رزویتا و جایزه ادبی هرتا کونیگ را از آن خود کرده است.

درباره «خاطرات زمستان» سومین کتاب خاطرات پل استر

خاطرات نویسنده سالخورده

بنفشه محمودی

خاطرات زمســـتان، پل اســـتر، ترجمه خجسته کیهان، نشـــر افق، چاپ اول: ۱۳۹۲، ۱۹۶ صفحه، شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه، بها: ۹۵۰۰ تومان.

پل استر که باشی، دو بار هم که کتاب خاطرات منتشر کرده باشـــی، خوانندگان طرفدارت، سومین کتاب خاطراتت را هم با اشـــتیاق می‌خوانند؛ هر قدر هم که حاوی خاطرات دوردست و زخم‌های قدیمی باشـــد. یا هر قدر هم که هذیان‌های ذهن مردی در آستانه سالخوردگی باشد.

استر که به‌حق یکی از مشهورترین نویسندگان مدرن روزگار ماست، پیش از این در دو کتاب «بخور و نمیر» و «اختراع انزوا» خاطرات خود را از اشتباه‌ها و شکست‌هایش نوشته بود. اما این بار در ابتدای ۶۴ ســـالگی، در کتاب «خاطرات زمستان» گذر عمر و رسیدن به پیری را ترسیم می‌کند.

او این کتاب را با خوشی‌ها و دردهای جسمانی‌اش آغـــاز می‌کنـــد. او از زخم‌هایش می‌نویســـد، اما نه زخم‌های روحی‌ای که بی‌شـــباهت بـــه زخم‌های قهرمانان برخی رمان‌هایش نیست. بلکه به عکس، از زخم‌های جســـمش. او زخم‌هایش را در دورترین و کمرنگ‌ترین خاطرات کودکی وارسی می‌کند. در یک آن بـــه اوان کودکی برمی‌گردد، دوباره به امروز بازمی‌گـــردد، بعد نوجوانی در تیم بیس‌بال اســـت، بعد جوانی مهاجر در فرانســـه. بعد به ده سال پیش بازمی‌گردد و باز با یادآوری زخمی دیگر، به کودکی برمی‌گردد.

استرِ این کتاب، به تفصیل از ۲۱ خانه‌ای می‌نویسد که از کودکی تاکنون در آنها زیســـته است. در این بخش از خاطراتش، با رویه دیگری از پل استر آشنا می‌شویم؛ تا جایی که گاه یک موجود نیمه خرافاتی از گوشه‌های ذهنش سرک می‌کشد و عنان بخش‌هایی از روایت را در دست می‌گیرد. در این خانه‌ها او رشد کرده، زجر کشیده، خندیده و گریسته است.

سفر هم در خاطرات او نقش برجسته‌ای دارد. او سفرهای بسیاری که به کشورهای دنیا داشته را به تفصیل نام می‌برد تا در نهایت به سفرهایی برسد که اجدادش را به آمریکا کشاند؛ سفرهایی که استر امروز را می‌توان زاییده آنها دانست. او با اشاره به مهاجرت اجدادش، درواقع به جستجوی خود برمی‌آید و بر سر آن است که بداند کیست.

همســـر دوم اســـتر که بیش از سی ســـال با او زندگی کرده، نقش برجسته‌ای در خاطرات زمستان دارد. زنـــی قوی و بااراده که عشـــقی پایدار را به پل استر پریشـــان تقدیم کرده است. خود او در جایی از کتاب اعتراف می‌کند که با وجود زندگی بی‌ثبات پدر و مادرش و الگویی که از زندگی مشـــترک در ذهن داشته، همچنین شکست‌های سابقش، این زناشویی پردوام و دوســـتانه بیش از هر چیزی به یک معجزه شبیه است.

مادر استر هم که زنی زیبا و در ظاهر قوی و منظم، اما سرشار از ترس‌های روانی است، نقش برجسته‌ای در خاطرات زمستان دارد. بخشی طولانی از کتاب، به خاطرات استر از او اختصاص دارد؛ خاطراتی که با روز مرگ ناگهانی او کلید می‌خورد. بر دست باد دادن خاکسترش در پارکی که آن را دوست داشت، منقلب شدن نویسنده هنگام سر زدن به پارک بعد از اجرای مراسم به باد سپاری خاکستر مادر و گریز همیشگی از آنجا. اصلا خود همین مرگ و مواجه شدن با آن از کودکی، یکی دیگر از مشغولیت‌های ذهنی نویسنده در سالخوردگی است.

«پاهای برهنه‌ات بر کف ســـرد اتـــاق وقتی از تختخواب بلند می‌شوی و به طرف پنجره می‌روی. تو شست و سه سال داری. بیرون هوا خاکستری رو به سفید است و خورشـــید دیده نمی‌شود. از خودت می‌پرســـی چند صبح دیگر باقی مانده؟ دری بسته شده. در دیگری باز شده. تو به زمستان زندگی وارد شده‌ای.»

> **پل استر در این کتاب به وقایع تاریخی هم بی‌توجه نیست. اشارات او به ترور جان‌اف کندی یا فروریختن برج‌های مرکز تجارت جهانی در نیویورک و احساسی که پس از این دو واقعه- خصوصا واقعه متاخرتر- داشته، نشان می‌دهد که او نویسنده‌ای بی‌توجه به سیاست و تاریخ هم نیست**

***

روایت اســـتر در این کتاب، بی‌شباهت به هذیان واره‌های یک ذهن آشفته نیست. با این همه، روشنی به تمام معنای خاطرات او در ذهنش، این تصور را که نویسنده این سطرها صاحب ذهنی آشفته است، به کلی باطل می‌کند.

روایت او در این کتاب، روایت اول شخص نیست. او خودش را تـــو خطاب می‌کند و در این خطاب به گونه‌ای از خویشـــتنش فاصله می‌گیرد. گویی قصد دارد خودش را از احساسات‌گرایی دور نگه دارد. استرِ این کتاب، پر از ترس‌ها و ناتوانی‌هاست. ناتوانی‌هایی به ظاهر کم اهمیت، مثل ناتوانی در جهت‌یابی. مثل اسیر شدن در چنگ حمله‌های عصبی. مثل ترس از هواپیما. ناتوانی‌های کم‌اهمیتی که البته برای خود او بسیار آزاردهنده است.

روراســـتی مثال‌زدنی او در ســـخن گفتن درباره ترس‌هـــا و ناتوانی‌هایش، روایـــت او را خواندنی‌تر می‌کند. خواندن درباره نویسنده‌ای که دوست ندارد از خودش، قهرمانی فرازمینی برای خواننده بســـازد، لذت‌بخش‌تر اســـت. پل اســـتر این کتاب، همانی است که هســـت. مردی که در آستانه سالخوردگی، سیمایش جذاب است و بی‌شـــباهت به ایتالیایی‌ها نیست اما نسبش به یهودیان مهاجری می‌رسد که در جســـت و جوی زندگی بهتر، به آمریکا مهاجرت کردند. شـــیوه برخورد او با یهودی بودنش، به هیچ روی صبغه‌ای نژادپرستانه به خود نمی‌گیرد. او تلاش نمی‌کند مانند برخی نویسندگان یهودی‌الاصل، قوم یهود را مظلومان تاریخ نشان دهد. حتی زمانی که با ناشر ترجمه‌های آلمانی آثارش به یکی از اردوگاه‌های مرگ می‌رود، جایی تحت تاثیر قرار می‌گیرد که گور دسته جمعی ۵ هزار سرباز روس را می‌بیند. او چنان از دیدن این مکان منقلب می‌شود که به گفته خودش برای اولین بار صدای مردگان را می‌شنود.

خاطرات زمستان، بدون فصل‌بندی‌های معمول کتاب‌هـــای خاطرات، بـــا روایتی یکســـره و بدون مکث، گذر زمان را بررســـی می‌کند. تنها تک سطر فاصله‌هایی هستند که مقولات و خاطرات را اندکی از هم جدا می‌کنند اما این تک ســـطرها هم، حکم پرش‌های ذهن او از این شاخه به آن شاخه را دارند. خاطرات او ترتیب زمانی خاصی ندارد. بلکه بیشـــتر این مقولات مشترک هستند که برای او اهمیت پیدا می‌کنند؛ مقولاتی که در سرتاســـر زندگی‌اش تکرار شده‌اند، یا به هم شباهت داشته‌اند. مثل زخم، مرگ، تولد، زندگی، عشق و....

او در این کتاب بـــه وقایع تاریخی هم بی‌توجه نیست. اشارات او به ترور جان‌اف کندی یا فروریختن برج‌های مرکز تجارت جهانی در نیویورک و احساسی که پـــس از این دو واقعه- خصوصا واقعه متاخرتر- داشـــته، نشان می‌دهد که او نویسنده‌ای بی‌توجه به سیاست و تاریخ هم نیست.

ترجمه خجســـته کیهان از این کتاب، ترجمه‌ای روان و خواندنی اســـت و خواننده را با کتاب همدل و همراه می‌کند. کتابی که نه‌تنها برای طرفداران و مشتاقان آثار استر، بلکه برای خوانندگانی که هیچ‌یک از کتاب‌های او را نخوانده‌اند، می‌تواند جذاب باشـــد. کیهان پیش از این کتاب‌های شب پیشگویی، کشور آخرین‌ها، هیولا و اتاق دربسته را از استر ترجمه کرده است.

طرح جلد کیانوش غریب‌پور بـــرای این کتاب، با اســـتفاده از حروف بزرگ سفید، تاکیدی بر صبغه زمســـتانی این اثر دارد؛ زمستانی که بر سالخوردگی نویســـنده منطبق می‌شود. با این همه پرانتز سبزی که چهره اســـترِ میان ســـال را روی جلد این کتاب دربرگرفته، تاکیدی بر پویایی ذهن او در نگاشتن این خاطرات است.

نشر افق که ناشـــر انحصاری آثار استر در ایران است، حق انحصاری نشر این اثر را خریداری کرده و این کتاب را همزمان با انتشار نسخه انگلیسی آن در آمریکا، در ایران به چاپ رسانده است.

جنگ مرا نویسنده کرد

نصرت‌الله محمودزاده، نویسنده دفاع مقدس گفت: «من نویسنده‌ای نبودم که به جنگ می‌رفت؛ جنگ مرا نویسنده کرد و حالا آنقدر سوژه دارم وخود را مدیون شهدا می‌دانم که نمی‌توانم به مسایل اجتماعی دیگر بپردازم.»

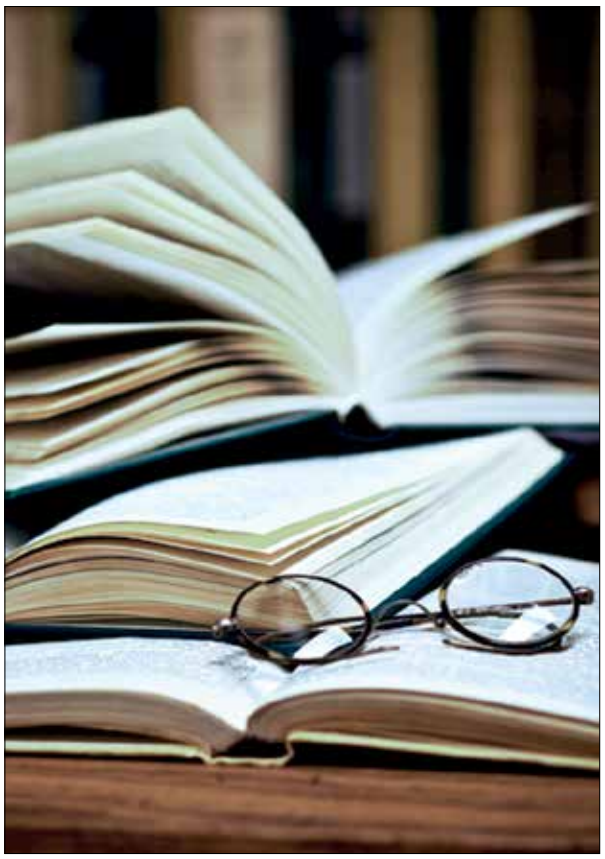

ماهیت تالیف کتاب‌های حقوقی در فضای آموزشی و سطح عمومی

امیر علی‌نژاد

دکتر محمدرضا عزیزاللهی سال ۱۳۵۹ وارد حوزه علمیه قم شد. وی از سال دوم در حوزه به تدریس جامع‌المقدمات و دروس سیوطی و حاشیه و معالم در مسجد فاطمیه به صورت عمومی اهتمام داشت. او در سال ۱۳۶۸ در کنار تحصیل و تدریس دروس حوزوی به تحصیل علم حقوق در مجتمع آموزش عالی قم وابسته به دانشگاه تهران پرداخت و سال ۱۳۷۲مدرک لیسانس را اخذ کرد و در سال ۱۳۷۴ به تحصیل در مقطع فوق لیسانس مشغول شد. وی در سال ۱۳۷۶ به درجه فوق لیسانس در رشته حقوق خصوصی نائل شد و دکتری خود را در رشته فقه و حقوق خصوصی از مدرسه شهید عالی مطهری اخذ کرد و از بنیان‌گذاران موسسه فقه و حقوق یاسین است و همچنین عضو هیأت علمی و مدیر گروه فقه وحقوق دانشگاه شاهد است.

به‌عنوان سوال اول بفرمایید مرزبندی کتب حقوقی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

حقوق را از فقه نمی‌توان جدا کرد. این دو علم به شدت به هم وابسته‌اند. تخصص امری غیر قابل انکار است و نمی‌توان آن را نادیده گرفت و به هیچ‌وجه نمی‌شود از آن صرف‌نظر کرد. به‌عنوان مثال واحد بین‌الملل خصوصی در غرب بیست گرایش دکتری دارد و مسائل را در رشته‌های مختلف کار می‌کنند. به همین دلیل است که غربی‌ها حرف‌های زیادی برای گفتن دارند. چون علم حقوق در فضای تخصصی آنها با ظرافت بیشتری کار شده است.

باتوجه به تکنولوژی جدید وبحث‌های نوین می‌توان هرکدام از این رشته‌ها را یک گرایش قرار داد و نظریه‌پردازی کرد و مشکلات مطرح شده را پاسخ گفت. تردیدی وجود ندارد که این فعالیت‌های تخصصی لازم است. باوجود این تخصص باید تدوین بعضی از کتب به صورت تطبیقی انجام شود. به‌عنوان مثال در بین‌الملل عمومی در بحث عرف، ما ابتدا عرف داخلی را بحث می‌کنیم و بیان می‌داریم عرف در حقوق داخلی چه ارکانی دارد. رکن مادی و معنوی آن را مشخص می‌کنیم. سپس در حقوق تطبیقی این امر را در فضای حقوق بین‌المللی بحث‌می‌کنیم.

بنابر این ضمن احترام به بحث‌های تخصصی که جایگاه خود را دارد، تطبیقی و ترکیبی کار کردن علوم مفیدتر است. به این دلیل که امروزه در دنیا بر علوم میان‌رشته‌ای تاکید می‌شود. رشته فقه وحقوق یک دانش میان‌رشته‌ای است که در دنیا به وجود آمده است و عده زیادی در این رشته کار و برنامه‌ریزی می‌کنند. در حال حاضر گرایش‌های میان‌رشته‌ای در دنیا جایگاه بیشتری نسبت به رشته‌های محض پیدا کرده‌اند. به‌عنوان مثال بحث فقه پزشکی که یک دانش میان‌رشته‌ای محسوب می‌شود و به جای تکرار مکررات مباحث فقهی، مسائل مربوط به پزشکی را از آن استخراج می‌کنند. در عین اینکه ما به مباحث تخصصی ارج می‌نهیم بر این امر نیز تاکید می‌کنیم که اگر مباحث تخصصی علم حقوق حالت میان‌رشته‌ای بگیرند بسیار توفیق بیشتری دارند.

با توجه به حوزه تالیف کتب حقوقی در فضای علمی و آکادمیک، بفرمایید نوشته‌هایی که رویکرد آموزشی داشته‌اند توفیق بیشتری دارند یا آنهایی که با رویکرد پژوهشی تالیف شده‌اند؟

یکسری کتب باید بی‌شک وتردید آموزش محور باشند چون کتب آموزشی با پژوهشی فرق مبنایی دارند.

اگر بخواهیم بحث را در فضایی کاربردی مطرح کنیم فرض کنید دانشجویی که ابتدا وارد دانشگاه می‌شود اولین بار که کلمه حقوق به گوشش می‌رسد، اگر یک کتاب پژوهشی برای وی در نظر بگیریم، وی از جهت فکری و علاقه به ادامه تحصیل ومطالعه در این زمینه می‌سوزد. این موضوع یکی از اشکالات مبنایی است که بر حوزه وارد می‌شود.در حوزه کتاب‌ها پژوهش محور بوده است. کتبی همچون مکاسب وغیره برای طلبه‌ای که تازه شرح لمعه را به اتمام رسانده و فقط از بحثی همچون بیع به

> **در گذشته بیشتر کتب موضوع‌محور بودند. کتب مساله محور وجود دارد ولی بسیار کم است. زمینه تقلید در تدوین کتب حقوقی بسیار شده است. یک نویسنده می‌آید و مقدمه علم حقوق می‌نویسد. دیگری هم به تبع وی از وی تقلید می‌کند وپشت سر هم کتب مقدمه‌های علم حقوق تدوین شده است. امروزه در جامعه جهانی و ایران نگارش مساله‌محور اهمیت بیشتری دارد**

کتب لمعه یا شرح لمعه بسنده کرده است و در چنین وضعیتی به وی مکاسب ارائه می‌شود. این اشکال با توجه به موضوع محوری یا پژوهش محوری در فضای علمی حوزه‌های علمیه است و توجه کمتری به کتب پژوهش محور می‌شود.

برعکس در دانشگاه‌ها بیشتر کتب، آموزش محور است. به نظر بنده در تدوین کتب وتوجه به آموزش محور بودن یا پژوهش محور بودن به فراخور رده مورد نظر باید توجه شود. در دوران لیسانس باید بیشتر به کتب آموزش محور توجه شود که بارویکرد پژوهش محور ترکیبی کار شده باشد. در دوران ارشد بیشتر کتبی ارائه شود که حالت پژوهش محور ولی تتبعی دارند. در دکتری هم باید به پژوهش نظری و نظریه‌پردازی توجه بیشتری شود.

به نظر شما کدام‌یک از قالب‌های مساله محوری و موضوع محوری تاثیر بیشتری در زمینه آموزش حقوق و تدوین کتب دارد؟

در گذشته بیشتر کتب موضوع محور بودند. کتب مساله محور وجود دارد ولی بسیار کم است. زمینه تقلید در تدوین کتب حقوقی بسیار شده است، به عنوان مثال یک نویسنده می‌آید و مقدمه علم حقوق می‌نویسد. دیگری هم به تبع وی از وی تقلید می‌کند و پشت سر هم کتب مقدمه علم حقوق تدوین شده است. امروزه در جامعه جهانی و ایران، نگارش مساله محور اهمیت بیشتری دارد. مثال واضح آن همین علم پزشکی و مسائل حقوقی بسیار زیادی است که در این زمینه مطرح می‌شود. قانون بیان می‌دارد که اولیای مریض اگر از آنها کسب رضایت شد دیگر نمی‌توانند علیه پزشک ادعایی داشته باشند. این موضوع را قانون صراحتا بیان می‌کند. این مثال خود فضای موضوع محوری را مطرح می‌کند اما در فضای نگارش مساله محوری، دکتر می‌آید مشکلات عملی را بیان می‌کند، با این که فرد در مقام رضایت امضا می‌دهد اما به محض وقوع مشکل اولیا می‌روند وشکایت می‌کنند.

در کشورهای غربی قضات (آن کال) وجود دارد. یک نفر حقوقدان را در فضای عملی قرار می‌دهد که نسبت به آن مساله حقوق راهکار بدهد. در آنجا موضوع محوری وجود دارد و این سبک نگارش محوری در غرب باعث تربیت قضات و حقوقدانانی شده که به راحتی بتوانند مسائل مختلف را تحلیل کنند. بنابر این هردو ویژگی اهمیت دارند ولی مساله محوری اولویت بیشتری دارد و باید بیشتر کار شود. اذعان می‌کنم یکی از فقهای بزرگ که سبک نگارش ماهیتی فقهی وی مساله محور بوده، شیخ طوسی است. وی با آن عظمت علمی وقتی می‌خواست کتاب شراکت را بنویسد و اقسام آن را بیان کند، به بازار می‌رفت و انواع عقد را از نزدیک می‌دید بنابر این هردو لازم است ولی دومی ضروری‌تر است.

تئوری‌پردازی در کتب حقوقی چه جایگاهی دارد؟ نگاه کاربردی در تالیف کتب حقوقی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نظام آموزشی ایران متاسفانه همان نظام آموزشی شصت سال پیش را در خط و مشی خود حفظ کرده است. در این سیستم به احتیاجات و نیازهای روز توجه نمی‌شود. سرفصل‌های دروس حقوقی که در کتب تدوین می‌شود، بیشتر به مباحث تئوری می‌پردازد و مبنای آموزشی ما تئوری محور است.

موارد عدیده‌ای وجود دارد که دانشجوی دکترای حقوق از فضای عملی حقوق اطلاع چندانی ندارد. این سوال مطرح شده از جانب شما بسیار جایگاه بالایی دارد و امری است که کمتر به آن توجه می‌شود. باید رویکرد آتی نویسندگان حقوقی این رویکرد باشد. کتب کاربردی در کنار نظریات تخصصی و تئوری، فضای فکری بازتری برای فرد خواننده ایجاد می‌کند. این کتاب‌ها فهم وی را از موضوع مورد نظر در سطح بالاتری قرار می‌دهد.

سطح عمومی جامعه نسبت به مطالعه کتب حقوقی و همچنین اطلاع از حق وحقوق یکدیگر در چه موضع و جایگاهی قرار دارد؟ چگونه می‌توان آگاهی مردم نسبت به حقوق یکدیگر را توسط کتب حقوقی ارتقا داد؟

با کمال تاسف آموزش‌های عمومی کشور ما نسبت به مردم بسیار ضعیف است. یعنی باید دو نوع کتاب نوشته شود. یک نوع کتاب باید تخصصی نوشته شود. به‌عنوان مثال یک دانشجوی حقوق به موارد تخصصی نیاز دارد، چون این فرد می‌خواهد متخصص شود.از سوی دیگر نویسندگان باید گروهی از کتب ساده و روان به منظور آموزش عمومی حقوق ارائه کنند تا مردم از سردرگمی‌های حقوقی نجات یابند.هزاران پرونده بر اثر ناآگاهی به وجود می‌آید. اگر به فرد یک آموزش معمولی داده شود، مساله حل می‌شودمثلا امور و قوانین چک و نحوه دادرسی آن به مردم آموزش داده شود. در این صورت است که بسیاری از پرونده‌های دادگستری حل می‌شود. باید یکسری همت بگمارند و در سطح عام وساده امور حقوقی را به مردم آموزش دهند و کتبی با بیان بسیار روان تالیف شود. در کنار آن در بسیاری موارد، پیچیدگی‌های حقوقی توسط مشاوره‌های حقوقی در قالب تماس تلفنی رفع می‌شود. فضای مجازی و ارتباط‌های آنلاین نیز در کمک و شناخت حقوقی مردم بسیار تاثیر دارد.

یکی از مباحث ضروری شاخه‌های علمی نوآوری در آن رشته است. به نظر شما این مساله در تالیف کتب حقوقی چقدر ضروری است؟

نوآوری در تدوین کتب حقوقی بسیار ضروری است. آموزش مجازی و استفاده از سیستم‌های نرم‌افزاری دو وسیله بسیار مهم در این زمینه است. اگر بخواهیم دروس حقوقی و کتب آن را نوآوری کنیم، باید از فضای مجازی و قالب‌های نرم‌افزاری در تدوین کتب حقوقی استفاده کنیم. همانطور که عرض کردم، کاربردی شدن کتب اهمیت و جایگاه بسزایی دارد. مباحث حقوقی باید با طرح موضوعات گوناگون و همراه با مثال از پرونده‌های مختلف مطرح بشوند چرا که توجه نکردن به این موضوع موجب اشکالات عدیده‌ای خواهد شد.

رویش «درخت کج» در بازار کتاب

نخستین مجموعه داستان ضیاءالدین وظیفه شعاع با عنوان «درخت کج» از سوی نشر روزنه منتشر شد. این مجموعه داستان دربرگیرنده هفت داستان کوتاه از این نویسنده جوان است.

نگاهی جامع به فرایندهای هوشمندسازی در یک کتاب

آیا ماشین‌ها می‌توانند فکر کنند؟

علیرضا جماعتلو

این روزها، همه ما از تکنولوژی‌های دور و برمان بیشتر از هرچیز انتظار رفتارهای هوشمندانه‌تری داریم. این هوشمندسازی را چگونه باید ایجاد کرد؟ کتاب «هوش مصنوعی(راهبردی نوین)» نوشته «استوارت جی‌راسل» و «پیتر نورویگ» با ترجمه «حسین حاج رسولیها» نگاهی جامع به فرآیندهای هوشمندسازی و هوش مصنوعی دارد. این کتاب از سوی انتشارات نیاز دانش روی پیشخوان کتابفروشی‌ها قرار گرفته است.

دنیای فناوری همیشه در حال پیشرفت است. روزی نیست که خبری درمورد کشفی تازه یا ابزاری جدید منتشر نشود. برخی از آنها ماندگار و آینده‌دار می‌شوند و سرانجام زندگی شما را در عمل متحول می‌کنند و برخی دیگر در همان اوایل راه از گود خارج می‌شوند. در این میان، آنان که می‌مانند مطمئناً زندگی همه ما را تحت تأثیر قرار خواهند داد. هوش مصنوعی یکی از آنهاست.

امروزه به دلیل گسترش دانش و پیچیده‌تر شدن فرآیند تصمیم‌گیری، استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی به‌خصوص سیستم‌های هوش مصنوعی اهمیت بیشتری یافته است. هوش مصنوعی به سیستم‌هایی گفته می‌شود که می‌توانند واکنش‌هایی مشابه رفتارهای هوشمند انسانی از جمله درک شرایط پیچیده، شبیه‌سازی فرایندهای تفکری و شیوه‌های استدلالی انسانی و پاسخ موفق به آنها، یادگیری و توانایی کسب دانش و استدلال برای حل مسایل داشته باشند. هوش مصنوعی به هوشی که یک ماشین در شرایط مختلف از خود نشان می‌دهد، گفته می‌شود.

گسترش دانش در حوزه پزشکی و پیچیدگی تصمیمات مرتبط با تشخیص و درمان- به عبارتی حیات انسان- توجه متخصصان را به استفاده از سیستم‌های پشتیبان تصمیم‌گیری در امور پزشکی جلب کرده است. از همین رو استفاده از انواع مختلف سیستم‌های هوشمند در پزشکی رو به افزایش است، به طوری که امروزه تأثیر انواع سیستم‌های هوشمند در پزشکی مورد مطالعه قرار گرفته است. بیشتر نوشته‌ها و مقاله‌های مربوط به هوش مصنوعی، آن را به‌عنوان «دانش شناخت و طراحی عامل‌های هوشمند» تعریف کرده‌اند. یک عامل هوشمند، سیستمی است که با شناخت محیط اطراف خود، شانس موفقیت خود را پس از تحلیل و بررسی افزایش می‌دهد. جان مک‌کارتی که نخستین بار واژه هوش مصنوعی را در سال ۱۹۵۶ استفاده کرد، آن را «دانش و مهندسی ساخت ماشین‌های هوشمند» تعریف کرده‌است. تحقیقات و جستجوهای انجام شده برای رسیدن به ساخت ماشین‌های هوشمند با بسیاری از رشته‌های علمی مانند علوم رایانه، روان‌شناسی، فلسفه، عصب‌شناسی، علوم ادراکی، تئوری کنترل، احتمالات، بهینه‌سازی و منطق در ارتباط و همکاری است.

کتاب «هوش مصنوعی (راهبردی نوین)» کتابی در عرصه هوش مصنوعی است که در بیش از صد مؤسسه آموزش عالی معتبر جهانی به‌عنوان مرجع درسی برای دانشجویان رشته‌های کامپیوتر، برق گرایش رباتیک، مکاترونیک، هوافضا و مهندسی پزشکی در مقاطع کارشناسی و تحصیلات تکمیلی شناخته شده است. کتاب حاضر نوشته استوارت جی راسل و پیتر نورویگ است که هر دو از سرشناسان این حوزه محسوب می‌شوند. کتاب «هوش مصنوعی (راهبردی نوین)» که توسط دکتر حسین حاج رسولیها ترجمه و گردآوری شده در دو بخش و ۲۷ فصل تدوین شده است. جلد اول این کتاب ویژه دانشجویان کارشناسی و جلد دوم آن ویژه کارشناسی ارشد در نظر گرفته شده است. جلد اول کتاب به شکل کامل، تمامی موضوعات سرفصل درس هوش مصنوعی را برای ارایه در مقطع کارشناسی شاخه‌های مهندسی کامپیوتر، برق گرایش رباتیک، مکاترونیک، هوافضا و مهندسی پزشکی پوشش می‌دهد و جلد دوم اثر به همراه جلد نخست آن نیاز دانشجویان تحصیلات تکمیلی را تأمین می‌کند.

هوش مصنوعی (Artificial Intelligence) که به اختصار AI نامیده می‌شود، دامنه بسیار وسیعی دارد و به تبع آن کتاب حاضر نیز بسیار عظیم است. تلاش مولفان برآن بوده که چشم‌انداز کاملی از هوش مصنوعی را مورد مطالعه و کنکاش قرار دهند. نویسندگان در این کتاب تلاش کرده‌اند تقریبا تمامی زمینه‌های علمی مرتبط با هوش مصنوعی شامل منطق، احتمالات، ریاضیات پیوسته، برداشت و درک موضعی، استدلال و تعقل‌گرایی، یادگیری، کنش و واکنش را به همراه هر موضوع دیگری از تجهیزات ریز الکترونیکی تا ربات‌های کاوشگر فضایی را در پوشش موضوعات این اثر قرار دهند. این اثر از نظر وسعت بخشیدن به عمق مطالب نیز بسیار بااهمیت محسوب می‌شود.

عنوان اصلی کتاب «هوش مصنوعی» و زیرعنوان آن «راهبردی نوین» است. گزینش «راهبردی نوین» تلاش دارد آنچه تاکنون در هوش مصنوعی شناخته شده را در قالب یک چارچوب متعارف تشریح کند. ویراست سوم کتاب نسبت به ویرایش قبلی تفاوت‌های عمده‌ای دارد که امری بدیهی است. از زمان نشر قبلی این کتاب در سال ۲۰۰۳ تاکنون فناوری‌های زیادی به‌وجود آمده‌اند که از جمله می‌توان از بهره‌گیری AI در شناسایی و تشخیص صدا و محاوره، ماشین‌های مترجم همزمان، خودروهای خود کنترل شونده و ربات‌های خانگی نام برد. الگوریتم‌های خاصی مانند بازی‌های بسیار دشوار چون شطرنج و چکرز در این فاصله طراحی و پیشنهاد شده‌اند. به همه این موارد، پیشرفت‌های شگرف نظری به‌ویژه در محدوده استدلال و تعقل‌گرایی احتمالی، یادگیری ماشین و ماشین‌های یادگیر و بینایی ماشین را باید اضافه کرد.

از نکات قابل توجه در ویرایش جدید می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

تأکید بیشتر بر شرایط محیطی قابل مشاهده و غیرقطعی(تصادفی) به‌ویژه در محدوده‌های کاوش و طراحی مجموعه‌های غیراحتمالی و تصادفی. اصولی مانند باور حالت که عبارت است از مجموعه‌ای از محیط‌ها (دنیاها) و تخمین یا گمانه‌زنی حالت به منظور نگهداری باور حالت، همگی در این مجموعه معرفی شده‌اند و به آنها نظریه احتمالات نیز افزوده شده است.

افزودن مطالب و موضوعات جدید پیرامون مدل‌های احتمالات(منطقی) درجه اول شامل مدل‌های فضای آزاد که در آنها عدم قطعیت و حیات اشیا وجود دارد.

در ویرایش سوم کتاب، فصل مربوط به مباحث یادگیری ماشین کاملا بازنگری شده و تأکید بیشتر بر انواع الگوریتم‌های یادگیری نوین و قراردادن هریک در جایگاه نظری آنها شده است.

موضوعات مربوط به بازیابی اطلاعات و موتورهای جست‌وجوی وب و نیز روش‌های یادگیری از مجموعه پایگاه داده‌ها و بانک‌های اطلاعاتی عظیم از جمله موارد دیگر اضافه شده به این اثر است.

به جرأت می‌توان ادعا کرد ۲۰ درصد از حجم مطالب فعلی کتاب کاملا جدید است و ۸۰ درصد باقیمانده پژوهش‌های پیشین را تشکیل می‌دهد که مجددا با این دیدگاه بازنویسی شده‌اند تا تصویری یگانه را از موضوعات هوش مصنوعی ارایه دهند.

تنها عامل یکپارچگی تمامی بخش‌های این اثر، فلسفه وجودی یک عامل هوشمند است. ما AI را به‌عنوان مطالعه عوامل هوشمندی می‌شناسیم که قادر به دریافت برداشت‌ها و آگاهی‌هایی از محیط اطراف خود است و در برابر آنها کنشی را انجام می‌دهند. هر عامل هوشمند قادر است یک تابع را پیاده‌سازی کند که هدف آن تابع، نگاشت زنجیره برداشت‌ها به کنش‌ها و عملیات مربوط به آن است.

> **هدف اصلی این کتاب انتقال عقاید و باورهایی است که در ۵۰ سال گذشته در پژوهش‌های AI و در طی دوهزار سال گذشته انجام شده است.**

برای این منظور روش‌های گوناگونی برای تعریف این توابع مورد مطالعه قرار گرفته است. از جمله می‌توان عامل‌های واکنش‌گرا، زمان واقعی یا سیستم‌های نظری تصمیم‌گیرنده را نام برد. در این کتاب دو موضوع رباتیک و بینایی به عنوان دو چالش مستقل از یکدیگر تحلیل نمی‌شوند بلکه وقوع آنها در ارتباط با دستیابی به اهداف صورت می‌پذیرد و این نیز یکی از موضوعات مهم تحلیلی این اثر است. تأکید بر اهمیت محیط‌های هدفمند در ارتباط با طراحی مناسب برای عامل‌های هوشمند از جمله موارد دیگر مورد بحث این کتابند.

هدف اصلی این کتاب انتقال عقاید و باورهایی است که در ۵۰ سال گذشته در پژوهش‌های AI و در طی دوهزار سال گذشته انجام شده است. تلاش شده از تعاریف رسمی و خشک پرهیز و در همان حال دقت و ظرافت موضوعات نیز رعایت شود. بر همین اساس الگوریتم‌های تصادفی کاذب (Pseudo code Algorithms) معرفی شده‌اند تا شالوده کلیدی این باورها را پایه‌ریزی کنند.

به اعتقاد نویسندگان تنها پیش نیاز مطاله این کتاب آشنایی با اصول و مفاهیم علوم کامپیوتر مانند طراحی الگوریتم و ساختمان داده‌هاست. اصول ابتدایی و مبانی ریاضیات مانند جبر خطی و انتگرال از جمله ابزار مفید برای درک برخی دیگر از مباحث است که در پیوست کتاب به آنها پرداخته شده است. تمرین‌های انتهایی هر فصل نیازمند آگاهی‌های گوناگونی است و تعدادی از این تمرین‌ها که نیازمند پژوهشی فراتر از متن کتابند با واژه «پژوهش» مشخص شده‌اند.

مولفان اثر در طراحی جلد نیز به‌خوبی مولفه‌های هوش مصنوعی را رعایت کرده‌اند و به‌نوعی تاریخ آن را به تصویر کشیده‌اند. تصویر آخرین موقعیت از دور ششم بازی شطرنج، بین قهرمان جهانی این بازی گری کاسپاروف و برنامه هوش مصنوعی آبی‌عمیق(DEEP BLUE) از IBM در سال ۱۹۹۷ میلادی که سرانجام آن اولین شکست قهرمان جهان از یک ربات هوشمند بود، شاکله اصلی طرح جلد را تشکیل می‌دهد.

شرح حال پدیدآورندگان اثر

این کتاب در بیش از صد موسسه آموزش عالی معتبر جهان به‌عنوان مرجع اصلی درس هوش مصنوعی تدریس می‌شود. دلیل این موضوع را می‌توان در سابقه علمی نویسندگان آن جست‌وجو کرد:

استوارت راسل سال ۱۹۶۲ در شهر پورتسموث انگلستان به دنیا آمد و مدرک BA خود را در رشته فیزیک در سال ۱۹۸۲ میلادی با درجه ممتاز از دانشگاه آکسفورد دریافت کرد و در سال ۱۹۸۶میلادی موفق به اخذ PhD در شاخه علوم کامپیوتر از دانشگاه استنفورد آمریکا شد. پس از آن به عضویت هیأت علمی دانشگاه برکلی کالیفرنیا درآمد. وی درحال‌حاضر استاد علوم کامپیوتر و مدیر مرکز سیستم‌های هوشمند آن دانشگاه است. وی در سال ۱۹۹۰ جایزه پژوهشگر جوان ریاست جمهوری آمریکا را از بنیاد علوم ملی آمریکا دریافت کرد و سال ۱۹۹۵ یکی از برندگان مشترک جایزه علمی تفکر (Thought Award) شد. او در سال ۱۹۹۶ کرسی استادی میلر دانشگاه کالیفرنیا را نیز به دست آورد و به‌عنوان جانشین ریاست دانشگاه در سال ۲۰۰۰ برگزیده شد. بیش‌از صد مقاله در موضوعات گوناگون هوش مصنوعی و اثرهای دیگری چون بهره‌گیری از دانش در شبیه‌سازی و نیز مطالعه پیرامون تحقق استدلال‌گرایی محدود در رباتیک، از جمله آثار ماندگار وی به همراه این اثر است.

پیتر نرویگ در حال حاضر مدیر بخش پژوهش‌های گوگل است. وی بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ مدیر مسئول الگوریتم‌های موتورهای جستجوی اینترنتی بود. او استاد جامعه آمریکایی هوش مصنوعی و رباتیک است. پیش از این وی به عنوان مدیر پژوهش‌های رایانه‌ای ناسا در مرکز پژوهش‌های AMES، در توسعه و تکمیل پروژه‌های هوش مصنوعی و رباتیک ناسا نقش مهمی ایفا کرده است. وی جایزه ممتاز نوآوری‌های مهندسی از دانشگاه برکلی و مدال نوآوری‌های استثنایی از سازمان ملی هوا و فضانوردی آمریکا (ناسا) را دریافت کرده است. او در حال حاضر استاد دانشگاه جنوب کالیفرنیا(USC) و عضو پژوهشگر برکلی است.

کتاب «هوش مصنوعی(راهبردی نوین)» در ۵۶۰ صفحه با ترجمه دکتر حسین حاج رسولیها، توسط انتشارات نیاز دانش با قیمت ۱۹هزار تومان به بازار نشر دانشگاهی راه‌یافته است. گفتنی است تمامی کتاب‌های این انتشارات در سایت موسسه با ۱۰درصد تخفیف به جامعه دانشگاهی عرضه می‌شود.

آقا پسر دوباره به خانه می‌آید

نمایشنامه «آقا پسر به خانه می‌آید» نوشته ای.ای. می‌لن با ترجمه سیروس ابراهیم‌زاده به چاپ دوم رسید.

در گفت‌وگو با دکتر سید رضا صالحی امیری مطرح شد

ضعف یا ناکارآمدی ساختاری؟

خدیجه معصومی

ظهور پدیده جهانی شدن، گسترش ارتباطات و شکل‌گیری نظام شبکه‌ای و سرعت انتقال داده‌های علمی و فرهنگی به گونه‌ای است که گویا مرزهای زمانی و مکانی را درنوردیده و در اندک زمان ممکن فراتر از مرزهای جغرافیایی، فرهنگ اصیل و غیراصیل ساکنان کره زمین را تحت سیطره، نفوذ و تاثیر سازنده یا ویرانگر خود قرار داده‌اند. از آنجا که فرهنگ هر ملت خمیرمایه حیات ادبی و سرچشمه تراوش دانش و از ارکان بقای آن ملت نیز به شمار می‌رود، شناخت چگونگی بروز آسیب‌ها و چالش‌های فرهنگی به منظور پیشگیری یا ارایه الگوی مناسب و به‌موقع امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا غفلت و بی‌توجهی مدیریت فرهنگی جامعه را چه بسا گرفتار بحران هویت فرهنگی خواهد کرد. بر فرهیختگان و آسیب‌شناسان این عرصه است که نسبت به حل چالش به وجود آمده اقدام به‌موقع کنند. در این راستا دکتر سید رضا صالحی امیری استاد دانشگاه، مدیر گروه پژوهشی فرهنگی و اجتماعی پژوهشکده تحقیقات راهبردی و معاون پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام در کتاب «آسیب‌شناسی فرهنگی در ایران» به ارایه اثر پژوهشی قابل تاملی اقدام کرده است. دکتر صالحی امیری در کارنامه خود آثار و مقالاتی دارد که در سایت رسمی فرهنگ ایران قابل دسترسی است. با وی در رابطه با مطالب کتاب به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

■ حوزه مطالعه و محدوده بحث آسیب‌شناسی فرهنگی کجاست؟ و عوامل زمینه‌ساز آن کدامند؟

اصولا آسیب‌شناسی در زمینه فرهنگی به مطالعه و بررسی دقیق عوامل زمینه‌ساز، پدیدآورنده و یا ثبات‌بخش فرهنگی و آفت‌ها و آسیب‌های موجود در آن می‌پردازد. اما این عوامل زمینه‌ساز، پدیدآورنده و ثبات‌بخش، خود می‌توانند از جنس دیگری غیر از فرهنگ و مسائل فرهنگی باشد و طیف وسیعی از مسائل در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... را در برمی‌گیرند. با توجه به اینکه فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را شکل می‌دهد ضرورت فهم و تبیین صحیح و واقع‌بینانه از آسیب‌های حوزه فرهنگ در ابعاد اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی و سایر حوزه‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. بنابراین در این مجلد سعی شده به شناسایی و تبیین مهم‌ترین آسیب‌های فرهنگی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی در کشور پرداخته شود.

■ در کتاب، آسیب‌های نظام فرهنگی را تنها در چارچوب نهادهای دولتی مورد بررسی قرار داده‌اید، نهادهای خصوصی تاثیری در کارکردهای فرهنگی ندارند؟

در این کتاب بررسی آسیب‌های تمامی نهادها و سازمان‌های فرهنگی موجود احصا و مورد نظر قرار داده شده‌اند. آسیب‌های مذکور در هریک از سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی عمومیت داشته و قصد تفکیک نهادها و سازمان‌های دولتی و خصوصی از یکدیگر به عنوان هدف اصلی نبود و حتی از اهداف فرعی آن نیز محسوب نمی‌شده است. با توجه به اینکه متولی فرهنگ و سیاست‌گذاری فرهنگی در کشور از سوی دولت تعیین می‌شود، طبیعی است که در حال حاضر سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی خصوصی مجال ظهور یا بروز در این شرایط را نداشته باشند.

■ آیا در حوزه تأخر فرهنگی هم می‌توان ایجاد فرصت کرد؟

تأخر فرهنگی زمانی مطرح است که دچار نوعی پس‌افتادگی یا عقب‌افتادگی فرهنگی باشیم. این عقب ماندگی خود دلایل متعددی دارد. اینکه تا چه اندازه بتوانیم این آسیب را به تهدید تبدیل کنیم، تابع شرایط و وضعیت‌های گوناگون است. اگر کشوری بتواند این آسیب را به فرصت تبدیل کند، تأخر فرهنگی اتفاق نخواهد افتاد.

■ گستردگی مباحث فرهنگی مجال پردازش بنیادی در این عرصه را تا چه اندازه می‌تواند فراهم آورد؟

البته این سوال اندکی مبهم است. به هر حال، هر کتاب یا نوشته‌ای در این راستا به حوزه‌ای خاص می‌پردازد و قصد آن، ارائه نسخه‌ای تمام و کمال برای کل مسائل یا مباحث فرهنگی نیست. به منظور اجتناب از کلی‌گویی در این حوزه، در فصل اول کتاب که شامل مبانی نظری است، به تعریف و تحدید مفهومی فرهنگ، شامل ابعاد و جلوه‌های فرهنگ، ویژگی‌های اساسی فرهنگ، اهمیت فرهنگ، کارکردهای فرهنگ و دیدگاه‌های مختلف درباره فرهنگ از یک سو و آسیب‌شناسی فرهنگی، اهمیت و روش‌شناسی آسیب‌شناسی فرهنگی، فرصت‌های فرهنگی و عوامل موثر در تغییر ارزش‌ها از سوی دیگر پرداخته شده است. در فصل دوم هم در قالب ارایه ۴۳ آسیب در نظام فرهنگی به عواملی از جمله موضوع فقدان مبانی نظری فرهنگی، فقدان راهبردها و اهداف کلان فرهنگی، مداخله حداکثری دولت در عرصه فرهنگی، عدم انطباق عملکرد مدیران و حاملان فرهنگ با راهبردهای فرهنگی، عدم ارتباط ارگانیک میان نهادهای فرهنگی و علمی و... به آسیب‌شناسی نظام فرهنگی نظر داشته‌ایم. فصل سوم به معرفی سازمان‌ها، نهادهای فرهنگی و کارکردهای آن و دلایل ناکارآمدی نهادهای فرهنگی اختصاص داشته و در فصل چهارم نیز به نتیجه‌گیری و ارائه راهکار پرداخته شده است.

■ به نظر می‌رسد ضرورت تبیین مفهوم آسیب‌شناسی فرهنگی را کمی خوشبینانه ارزیابی کرده‌اید!

همان‌طور که در مقدمه کتاب نیز آمده، در این مجلد سعی شده به شناسایی و تبیین مهم‌ترین آسیب‌های فرهنگی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی در کشور پرداخته شود. ضمن اینکه وجود این تعداد از آسیب در سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی نمی‌تواند به مفهوم خوش‌بینی باشد.

■ بهتر نبود قبل از پرداختن به آسیب‌شناسی نظام فرهنگی، در فصل دوم کتاب معرفی اجمالی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی مد نظر قرار داده می‌شد؟

با توجه به اینکه در این کتاب قصد شناسایی آسیب‌های مورد تعمیم در سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی را داشته‌ایم، معرفی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی در اولویت آخر این کتاب قرار دارد و نه هدف اصلی. بنابراین مفروض این مجلد سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی بوده و هدف اصلی آن نیز شناسایی آسیب‌هاست.

■ تیترهای مربوط به دلایل ناکارآمدی نهادهای فرهنگی نیاز به بررسی بیشتری نداشته است؟

ناکارآمدی به دنبال وجود آسیب‌های عدیده‌ای که در یک سازمان و یا نهاد وجود دارد اتفاق می‌افتد و در این کتاب از این منظر به بحث ناکارآمدی ورود کرده‌ایم. در غیر این صورت ورود به بحث آسیب‌ها بدون بررسی و تبیین ناکارآمدی‌ها فاقد هرگونه منطق خواهد بود. در این مجلد به صورت نظری به بحث آسیب‌های موجود در سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی پرداخته‌ایم. امیدوارم در آینده‌ای نزدیک با کمک و همکاری دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری به صورت موردی، هریک از آسیب‌های احصا شده در سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی مورد پیمایش قرار گرفته و نتایج هریک به صورت جداگانه در مجلدی دیگر به چاپ برسد. به رغم نظری بودن مباحث، باید به این نکته اذعان داشته باشم که آسیب‌های فرهنگی مورد بحث در این کتاب نتیجه سال‌ها تدریس نویسنده در دانشگاه‌های کشور و به‌رغم کاستی‌های احتمالی، حاصل تجارب نویسنده به واسطه مطالعه و ارتباط مستقیم با هریک از سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی در کشور است. البته ممکن است در چاپ دوم کتاب، نگاه جدید و عمیق‌تری به آسیب‌های فرهنگی شود.

■ در مبحث مربوط به سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌های مواجهه با آسیب‌های فرهنگی تا چه اندازه شیوه‌های مدیریتی بر نگاه ملی ارجحیت دارند؟

طبیعی است که شیوه‌های مدیریتی به منظور آسیب‌شناسی، باید تابع مسائل بومی و در سطح بعدی، ملی باشد.

■ برای چاپ بعدی کتاب چه حذف و اضافاتی را بر آن مترتب می‌دانید؟

بی‌تردید آسیب‌های جدید، شناسایی شده و در معرض نقد صاحب‌نظران قرار خواهند گرفت. برای دستیابی به الگوی مطلوب توسعه فرهنگی و سیاست‌گذاری فرهنگی، الزاماً نیازمند شناسایی نقاط ضعف و قوت نظام فرهنگی هم خواهیم بود. بدون آسیب‌شناسی امکان آینده‌شناسی وجود نخواهد داشت. این کتاب به‌عنوان مجموعه‌ای کوچک، محصول مجموعه تجارب پژوهش و آموزش یک دهه است. عمده‌ترین ویژگی این کتاب، بومی بودن مباحث و فارغ بودن از ادبیات نامأنوس و تکراری ترجمه است.

معرفی کتاب

معرفی کتاب «آسیب‌شناسی فرهنگی در ایران»

فرهنگ، کانون تکامل، تحول و پویایی فرد و جامعه و الهام‌بخش انسان‌ها به سوی دانش است. اگر کانون فرهنگی از سرچشمه و نهاد پاک و پیراسته بماند، محصول آن انسان‌های با فضیلت خواهند بود. در اینجاست که نیاز به حضور کارشناسانی جهت کالبد شکافی فرهنگ جامعه و شناسایی آسیب‌های آن لازم به نظر می‌رسد. دکتر سید رضا صالحی امیری در کتاب آسیب‌شناسی فرهنگی در ایران این مهم را مورد ارزیابی قرار داده است. در مقدمه کتاب نویسنده مقصود از آسیب‌شناسی فرهنگی را اوضاعی می‌داند که در آن اکثر نخبگان یا جامعه وجود آن را مخل توسعه و اعتلای فرهنگی دانسته و رفع آن را یک ضرورت تلقی می‌کنند. به تعبیر دیگر هرگونه شکاف، اختلال یا اختلاف میان ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی رسمی و اوضاع عینی زیست فرهنگی جامعه در حقیقت ظهور نوعی آسیب فرهنگی است که نظام فرهنگی نیازمند مدیریت آن و ارایه پاسخ مناسب برای رفع آن است. آسیب فرهنگی وضعی است که در آن ساختارها، ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی جامعه دچار اختلال و ناکارآمدی می‌شوند و اکثر جامعه وجود و گسترش آن پدیده‌ها را زیانبار دانسته و خروج از آن اوضاع را ضرورتی اساسی تلقی می‌کنند. آسیب‌شناسی نظام فرهنگی در حقیقت نوعی عدم تعادل، بی‌انسجامی و ناکارآمدی در عرصه فرهنگی است که نظام فرهنگی را از دستیابی به توسعه و ارتقا بازمی‌دارد. مطالب این کتاب در چهار بخش ارایه شده‌اند. پس از پیشگفتار در بخش اول مبانی نظری به تعریف مفهومی فرهنگ، ابعاد، جلوه‌ها، ویژگی، اهمیت و کارکرد آن پرداخته و دیدگاه‌های مختلف در این باب را مورد بررسی قرار می‌دهد. بخش دوم کتاب با تیتر آسیب‌شناسی نظام فرهنگی، ۴۳ آسیب را در این حوزه با تیترهای جداگانه ارایه داده و پس از آن در مبحث آسیب‌شناسی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی به شناخت اجمالی این سازمان‌ها و کارکردهای آن و همچنین دلایل ناکارآمدی این نهادها پرداخته است. در بخش پایانی کتاب با عنوان سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌ها، روش‌های پیشگیری و مواجهه با آسیب‌ها در شیوه‌های مدیریتی و سیاست‌های ملی مورد نظر قرار گرفته است. این روش‌ها از منظر مدیریتی عبارتند از برنامه‌ریزی، سازماندهی، بسیج منابع و امکانات و هدایت و رهبری. از منظر ملی نیز روش‌های پیشگیری از این آسیب‌ها عبارتند از گسترش رسانه‌ها و مطبوعات، گسترش فرهنگ کتابخوانی، توجه به سرمایه‌های انسانی و اوقات فراغت، اهمیت دادن به سرمایه‌های فرهنگی و... چاپ اول کتاب آسیب‌شناسی فرهنگی در ایران توسط انتشارات ققنوس در سال ۱۳۹۲ با شمارگان ۱۱۰۰ نسخه و قیمت ۱۳۰۰۰ تومان روانه بازار شده است. در قسمتی از کتاب می‌خوانیم: «اهمیت آسیب‌شناسی فرهنگی در جامعه هنگامی روشن‌تر می‌شود که به حساسیت‌های سودمند ناشی از دین و فرهنگ اسلام توجه وافر شود و مشخصه‌های فرهنگی اسلام کاملا مد نظر قرار گیرد. وجود این قبیل حساسیت‌های دینی و فرهنگی، در واقع رهنمود رفتار امت اسلام و مشعل فروزان راه آنان خواهد بود. به برکت وجود همین حساسیت‌ها می‌توان حیات و توان و ثبات فرهنگ مسلمانی را بیمه کرد.»

دیدار سفیر ونزوئلا با رییس کتابخانه مجلس در تهران

محمد رجبی دوانی، رییس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، هفته گذشته با امه نوتپ زمبرانو، سفیر ونزوئلا در تهران دیدار کرد.

مطالعه‌ای تطبیقی در باب «ارث» به قلم عزیزا... فهیمی

ارث از باستان تا اسلام

سید محمد مهدی خلیل‌زاده

یکی از مسائل مهم حقوق خصوصی مبحث ارث است. این امر وقتی بسیار جذاب و عالمانه مطرح می‌شود که به‌صورت تطبیقی مورد مطالعه قرار گیرد. کتاب «ارث تطبیقی» نوشته دکتر عزیزالله فهیمی عضو هیات علمی دانشگاه قم توسط انتشارات خرسندی به چاپ رسیده است. در این کتاب دو بخش ارایه شده است. بخش اول به کلیات و تعاریف می‌پردازد و جایگاه اعمال مقررات احوال شخصیه اقلیت‌های دینی و مذهبی ایران را بررسی می‌کند. بخش دوم به بررسی تطبیقی مقررات مربوط به ارث اقلیت‌های دینی با حقوق اسلام و ایران می‌پردازد که طی این بخش اصول و قواعد حاکم بر ارث اقلیت‌ها مطرح خواهد شد وسپس به‌تفصیل به مقایسه فروع قابل تصور در تقسیم ارث اقلیت‌ها با حقوق ایران اقدام می‌کند و در خاتمه، بحث تعارض قوانین و اصلاحات پیشنهادی را طرح می‌کند. مباحث ذیل برگرفته از این کتاب است.

از کهن‌ترین ادوار، بشـــر به لحاظ عوامل اقتصادی و اجتماعی عصر خود، ارتبـــاط تنگاتنگی به مقوله ثروت داشـــته و در جهت بقای آن نیز به تناسب، قوانینی وضع کرده اســـت. از جمله قوانینی که در محافظت از اموال همواره نقش مهمی ایفا می‌کرده، مجموعه مقررات مربوط به ارث بوده است. توجه به این حقیقت که با مرگ آدمی، نقش اموال وی پایان نمی‌گیرد، متفکران را برمی‌انگیخت که بـــرای اموال بر جای مانده از درگذشـــتگان، نظامی بنیان نهند. قرابت به طور طبیعی موجب ایجاد علاقه و احساس روحی بین خویشاوندان است و بستگان نزدیک متوفی در زمان حیات او، یار و مددکارش هســـتند؛ پس در تصـــرف اموال وی و به دســـت آوردن مالکیت آن از هر شخص دیگری سزاوارترند؛ در نتیجه برای ارث باید ریشه‌ای سنتی قائل شـــد که در نتیجه تحول و تکامل ریشـــه فطری، فراهم آمده است. اساس این تفکر تقریباً نزد همه ادیان و شـــرایع کهن یکسان است، هرچند در شـــماره و نوع این وارثان، اختلاف وجود دارد. به لحاظ اهمیت موضوع ارث، همواره محاکمی برای فیصله دادن به اختلاف ناشی از دارایی به‌جای مانده از متوفی، تشکیل و افراد بزرگی عهده‌دار حل و فصل آن مشکل می‌شدند، به طوری که نیمی از کتاب «جبر و مقابله» اثر محمد بن موســـی خوارزمی که بزرگ‌ترین کتب ریاضی در تاریخ علم محسوب می‌شود، ذیل عنوان کتاب الوصایا، به حل مسایل ناشـــی از ارث به اسلوب ریاضی اختصاص یافته اســـت. اینک نظری گذرا بر تاریخچه ارث اقوام مختلف خواهیم داشت.

رم

آنچنان‌که الواح دوازده‌گانه ژوستینین، امپراطور بزرگ رم- که از کهن‌ترین اســـناد تاریخی حقوقی رم است- برمی‌آید، دختـــران وزنانِ به طور کلـــی از ارث محروم بوده‌اند و میراث منحصراً به اولاد ذکور متعلق بوده است. در زمان دورتر، یعنی زمان «کاتو» هیچ‌کس نمی‌توانست دختر را اعم از این که فرزند منحصر وی باشد یا نه، شوهر اختیار کرده یا نکرده، وارثِ خویشتن قرار دهد. براساس همین تفکر، قانون صریحاً اجازه می‌داد که چون دختر از میراثِ پدر محروم است، حق دارد با وارث پدر ازدواج کند. مثلاً اگر متوفی یک پسر و یک دختر داشت، مشروط بر اینکه از یک مادر متولد نشده باشند، می‌توانستند با هم ازدواج کنند.

منتسکیو در فصل دوازدهم از کتاب «روح القوانین» تصریح می‌کند: «اگر پدری پسر نداشته، چند دختر دارد می‌تواند برای یکی از دختران شوهر برگزیند و آن داماد را به جای پسر وارث خود قرار دهد.»

در آتـــن اگر تنها وارث، دختر بود مقام روحانی اعظم، مسئول اداره اموال او می‌شد و حق تصرف در اموال دختر را داشـــت. در رم قدیم زنان نه تنها از ارث بلکه از سایر حقوق مدنی نیز محروم بودند و فاقد اهلیت محســـوب می‌شدند و باید همیشه تحت قیمومیت شوهر یا برادر یا پسر یا یکی از خویشاوندان ذکور منتسب به شوهر باشند و شوهر در اعمال این قیمومیت مقدم بود.

بابل

در بابل بر مبنای «قانون حمورابی» پدر حق داشـــت وصیت کند که اموال غیرمنقول را به پسر مورد علاقه و محبوب او بدهند. دختر در صورتی ارث دریافت می‌کرد که جهیزیه نگرفته باشد. زن متوفی نیز از دارایی شوهر چیزی به عنوان هدیه دریافت می‌کرد.

ایران باستان

در ایران، اســـاس خانواده بر پدر شاهی استوار بود و ازدواج، نوعی بیع به شمار می‌رفت و زن جزو اموالی بود که در معرض خرید و فروش واقع می‌شد. در سرودهایی که از ایرانیان باستان باقی مانده است می‌خوانیم که:

«پدران از خداوند مسألت نمی‌کنند که به ایشان دختر روزی کند. فرشتگان دختران را از نعمت‌هایی که خداوند به آدمی می‌بخشد، به حساب نمی‌آورند».یک قاعده در میان نژاد آریایی وجود داشت و آن هم محرومیت دختران از ارث بوده اســـت، اما اگر پدر می‌مـــرد و دختر ازدواج نکرده بود می‌توانست از ترکه به اندازه نصف سهم پسر برخوردار شـــود. نظام فرزندخواندگی نیز در ایران معمول بود و فرزندخوانده وارث تلقی می‌شد. در میان همسران یک مرد، زنان او درجاتی داشتند و هریک با نامی خاص خوانده می‌شـــد؛ زن محبوب‌تر میان زنان، ممکن بود به درجه‌ای برســـد که به عنوان یکی از پسران شوهر تلقی و از ارث بهرمند شود.

چین و ژاپن

در چین و ژاپن، پدر حکومت مطلقه داشت، تا جایی که در عصر «کنفوسیوس» پدر حق داشت زن و فرزندانش را بفروشد یا همسرش را به قتل برساند و زن محکوم بود برای اثبات وفاداری به شوهرش خود را بکشد.

در چین، مادران آرزوی پســـر داشـــتند و در ژاپن نیز، دختران از ارث محروم بودند. اگر همه فرزندان پدر، دختر بودند، پدر مجبور بود پسری را به فرزندی قبول کند و او را وارث خود قرار دهد و حق داشت دخترش را جهت بردگی یا روسپی‌گری بفروشد.

هند

در هند طبق مجموعه قوانین «مانو» که منظوم و به زبان سانســـکریت بود، زنان از ارث محروم بودند و باید تحت قیمومیت مرد قرار می‌گرفتند. در برخی قبایل هند، زن بعد از شوهر مثل ســـایر ترکه به ارث می‌رسید و یا براساس رسم «ساتی» زن همراه جسد شوهرش در آتش سوزانده می‌شد یا او را خفه می‌کردند و همراه شوهرش در گور می‌نهادند و این را رســـم وفاداری زن به شـــوهر می‌دانستند ودر برخی قبایل هند، زن حکم دام را داشت و بین ورثه تقسیم می‌شد.

> **اسلام بهترین قواعد مربوط به ارث را همسو با فطرت بشری آورده است؛ زیرا اسلام دین فطرت است و ارث نیز ریشه در فطرت دارد. همچنین با تکامل جوامع غیراسلامی، مقررات آنان نیز کم‌کم به این قواعد نورانی نزدیک می‌شود**

اعراب جاهلیت

رسم بود از جاهلیت در عرب/ که زن از میراث ماندی خشـــک لب/ گرچه افزون بود ارث اندر بسیج/ بر زن و کودک نمی‌دادند هیچ.

در عـــرب جاهلـــی توارث براســـاس جنـــگاوری و سلحشوری استوار بود. یکی از حقوقدانان اسباب ارث را نزد عرب جاهلی چنین برشمرده است: قرابت، مرد بودن، بلوغ و قدرت حمل سلاح. بنابراین زنان و کودکان از ارث بهره‌ای نداشتند. بعد از فوت شوهر، زن او نیز چون اموال او به ارث می‌رســـید. وقتی یکی از وراث ذکور پارچه‌ای بر خیمـــه زن می‌افکند، زن به تصاحـــب او درمی‌آمد و می‌توانســـت زن را به نکاح خود یـــا به نکاح غیر درآورد و از او کاویـــن بگیرد یـــا در مقابل گرفتن وجه، زن را به حال خود رها کند. نزد برخی از اعراب زنده به گور کردن دختران نیز مرسوم بود.

مرحوم علامه طباطبایی در تفسیر شریف «المیزان» ضمن بحث تاریخی در ملل سابق تحت عنوان «الوارثه بین الامم المتمدنه» در تفسیر آیات یازدهم تا چهاردهم ســـوره نســـاء که زوجه و دختـــران را نیز جـــزو وارثان می‌شمارد، چنین آورده‌اند: مردی انصاری به نام ثعلبه بن اوس از دنیـــا رفت در حالی که از او زوجه و دختری باقی مانده بود، ولی برادر متوفی تمامی ترکه را برداشت و به زوجه و دختر متوفی چیزی نداد. آن زن نزد رســـول خدا شـــکایت برد. برادر متوفی چنین استدلال کرد که چون زوجه و دختر متوفی قادر به اسب‌سواری و جنگ با دشمن نیســـتند، باید از ارث محروم شوند؛ در این زمان بود که آیات مذکور نازل شد؛ «مردان را سهمی از ماترک پدر و مادر و خویشـــاوندان می‌رسد و زنان را هم سهمی، ترکه کم باشد یا زیاد.»

اهل سنت سعی کردند با انتساب حدیثی به رسول‌الله آن دیـــدگاه جاهلی در ارث را احیـــا کنند و آیات فوق را که برای زنان و دختران ارث قایل می‌شـــود، کنار بزنند، ولی شیعه زیربار این حدیث نرفت. قرآن کریم با مساله فرزندخواندگی نیز برخورد و ارث از طریق آن را ملغی کرد.

وضعیت ارث در اقوام گذشـــته را دیدیم و ظلم‌هایی را که در طول تاریخ بر بعضی طبقات اجتماع رفته است تا حدودی مشـــاهده کردیم. برای نفی همه این ستم‌ها، اســـلام بهترین قواعد مربوط به ارث را همسو با فطرت بشـــری آورده است؛ زیرا اسلام دین فطرت است و ارث نیز ریشـــه در فطرت دارد. هم اینکه بـــا تکامل جوامع غیراسلامی، مقررات آنان نیز کم‌کم به این قواعد نورانی، نزدیک می‌شـــود. اکنون بجاست که به صورت خلاصه ویژگی‌های قواعد ارث اسلام را ذکر کنیم:

ویژگی‌های قانون ارث اسلام

۱- در مقررات ارث، اسلام هیچ‌یک از بستگان متوفی چه مذکر باشند و چه مونث را با توجه به سلسله مراتب، از ارث محروم نمی‌کند.

۲- این مقررات، مطابق فطرت بشـــری اســـت زیرا انسان‌ها مایلند بازماندگان آنان از ماترک بهره‌مند شوند.

۳- این مقررات، بشـــر را به تلاش بیشتر در راه تولید ثروت و گردش چرخ‌های اقتصادی وادار می‌کند.

۴- این مقررات از تراکم ثروت جلوگیری می‌کند، زیرا ثروت، پس از متوفی بین وارثان تقسیم می‌شود.

۵- این مقررات، به واقعیت‌ها و نیاز وارثان توجه دارد نه میل متوفی، به طور مثال، با لحاظ واقعیت اجتماعی و توجه به مسئولیت مرد و اداره خانواده سهم‌الارث پسر دو برابر دختر تعیین شده است.

برپایی نمایشگاه کتاب کودک و نوجوان

همزمان با شانزدهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان هفته گذشته نمایشگاهی از ۳۶۶ عنوان کتاب برگزیده ناشران در نگارخانه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برپا شد.

نگاهی به نثر فارسی در عهد مغولان و تیموریان

نثر فارسی در سراشیبی سقوط

قرن هفتم و هشتم

مریم گودرزی

یکی از سرنوشت‌سازترین وقایع تاریخ سرزمین ما حمله مغول است که به‌صورت گسترده همه جوانب فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی ما را تحت تاثیر قرار داد. مغولان نخستین بار در سال ۶۱۶ هجری و با سرکردگی چنگیز خان به خراسان و سپس به سایر نواحی ایران حمله کردند، مخصوصا مدارس و کتابخانه‌های خراسان را با خاک یکسان کردند و بسیاری از فضلا، شعرا و هنرمندان مانند عطار نیشابوری و نجم‌الدین کبری را از دم تیغ گذراندند و بقیه را نیز به بلاد دیگر گریزاندند و این شروع انحطاط علم و فرهنگ و هنر در ایران بود زیرا از یک طرف ارتباط نسل جدید با کتاب و کتابخانه قطع شد و از سوی دیگر رابطه استاد و شاگردی گسسته شد و از استادان قدیم کسی برای تربیت شاگرد باقی نماند. از سوی دیگر با حمله هلاکوخان به بغداد آخرین خلیفه بغداد کشته شد و حکومت مرکزی اسلامی از بین رفت و زبان عربی در بین دبیران فارسی زبان اهمیت خود را از دست داد زیرا آنها دیگر مجبور نبودند برای نامه‌نگاری با خلفای اسلامی، عربی بیاموزند.

مغولان به ساده‌نویسی و مختصرنویسی علاقه داشتند بنابراین نثرفنی از قرن هفتم ضعیف شد و در قرن هشتم به طور کلی از بین رفت. علاوه بر این از آنجا که مغولان به کتاب‌های تاریخی بیش از هر نوع کتاب دیگری گرایش داشتند نگارش کتب تاریخی به زبانی ساده رواج بسیار یافت. از میان این آثار تاریخی می‌توان به این کتاب‌ها که از شهرت بیشتری برخوردارند اشاره کرد: تجارب السلف (نوشته هندوشاه نخجوانی در تاریخ وزرا و اخبار خلفا)، تاریخ گزیده (نوشته حمدالله مستوفی در تاریخ عالم به اضافه تاریخ مفصل زادگاهش قزوین)، تاریخ بناکتی (نوشته فخر بناکتی در تاریخ عمومی عالم از زمان حضرت آدم تا زمان ابوسعید بهادر).

نکته‌ای که درباره انبوه کتب تاریخی عصر مغول و تیموری باید گفت این است که اکثر این کتاب‌ها مانند کتب تاریخی پیش قابل اعتماد نیستند و بسیاری غلط‌های فاحش تاریخی از این دوره وارد آثار تاریخی ما شد. این مساله بیشتر از هر چیز به عدم تحقیق و تتبع در صحت اسامی، صحت اعداد سال‌ها و صحت روایات و لاقیدی نویسندگان این آثار در شیوه نگارش است. در یک کلام باید گفت تاریخ‌نویسی در این دوره بیشتر شبیه قصه‌پردازی است و کمتر به وقایع حقیقی و تاریخی نزدیک است. این مساله را خطاطان نیز دامن می‌زدند زیرا در این دوره با وجود ترقی خط، خطاطان هیچ پیشرفتی نداشتند و به سادگی بی‌سوادی خود را به متونی که تحریر می‌کردند، وارد می‌کردند و مطابق سلیقه تربیت نیافته خودشان هر بلایی که دلشان می‌خواست سر این آثار می‌آوردند. از همین رو امروزه، بیشتر محققان تلاش می‌کنند برای آثار تحقیقی خود به کتب قبل از مغول دست پیدا کنند تا مجبور نباشند از آثار پس از حمله مغول استفاده کنند.

ویژگی مهم دیگر نثر این دوران انباشته شدن تدریجی آن از کلمات مغولی است که به سرعت وارد زبان فارسی شد و بسیاری از آنها برای همیشه در این زبان جا خوش کردند. از جمله کلمات مغولی که در این دوران وارد زبان فارسی شدند می‌توان به این نمونه‌ها اشاره کرد: تومان، خانم، آقا، قاطر، قیچی، نوکر، کمک، قشون، یورش، قدغن، داروغه، چپاول، آذوقه و... تعداد این قبیل کلمات در زبان روزمره و ادبی ما آنچنان زیاد است که برشمردن همه آنها غیرممکن است. این کلمات به خودشان هویتی جدید و متفاوت در زبان فارسی بخشیدند و سبک نثر ساده فارسی را متحول کردند. از سویی چون بیشتر کتاب‌های ادبی خوب گذشتگان از بین رفته بود نویسندگان و شعرای جدید الگوی صحیحی از زبان فارسی در دسترس نداشتند و همانطور که اشاره شد به بزرگان ادبی و فرهنگ نیز دسترسی نداشتند بنابراین ورود جملات غلط و سست به نثر فارسی شروع شد و آن را به انحطاط کشاند. از این پس کتاب‌هایی در صدر آثار ادبی فاخر ما قرار می‌گیرند که چندان ارزشی ندارند و به قول استاد بهار؛ جعلیات و افسانه‌های بی‌بنیادی را وارد ادبیات فارسی کردند که به اکثر کتب مطرح پس از این دوران نیز راه یافت.

قرن نهم

فرهنگ و تمدنی که ایرانیان طی قرن‌های طولانی بنا نهاده بودند آنچنان استوار بود که با حمله وحشیانه مغولان کاملا از بین نرفت. از همین رو در دوره مغول ایرانیان توانستند باهمتی دوباره، قدعلم کنند و مخصوصا در عهد غازان تا ابوسعید دوباره امیدوار شوند که می‌توانند تمدن از دست رفته را از نو بنا کرده و اعتبار علمی و ادبی گذشته را از نو احیا کنند. اما متاسفانه به دلیل اشتباهات ابوسعید، ایلخانان متزلزل شدند و حکومت مرکزی مقتدر ایران از میان رفت و شرایط برای حمله خونین امیر تیمور گورکان یا همان صاحبقران آماده شد.

این اتفاق که در سال ۷۷۱ رخ داد همه امیدها را از میان برد و اوضاع را از دوره مغول نیز بدتر کرد؛ زیرا تیمور باقیمانده آنچه را مغولان برجای گذاشته بودند به کلی نابود کرد و تا سال ۹۰۶ به ویران کردن هر آنچه از حمله مغول جان سالم به در برده بود (مانند فارس) و هرآنچه ایرانیان با تلاش بسیار در دوره مغول دوباره از نو بنا کرده بودند ادامه داد.

در عصر تیموری اگرچه تاریخ، خط، مینیاتورسازی، تذهیب و معماری رو به ترقی داشت، اما ادبیات فارسی رو به قهقرا نهاد و همه ویژگی‌های منفی که برای کتب تاریخی عهد مغولان برشمردیم در آثار این دوره با شدت بیشتر دیده می‌شود. از آثار مشهور این دوره می‌توان به این موارد اشاره کرد: ظفرنامه اثر مولانا نظام‌الدین شامی، ظفرنامه تیموری اثر شرف‌الدین علی یزدی، زبده‌التواریخ اثر حافظ ابرو، روضه‌الصفا اثر میرخواند و... این آثار همگی در موضوعات تاریخی نگاشته شده‌اند اما از این دوره چند کتاب ادبی نیز به جا مانده که تذکره‌الشعرای دولتشاه سمرقندی و بهارستان جامی از آن جمله‌اند.

به طور کلی ویژگی‌های آثار منثور دوره تیموری را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد:

لغات عربی بسیار کمتر از قدیم و شعر عربی و استدلالات و تمثیل و مثل به ندرت در آن دیده می‌شود. متن آثار ساده و گاهی سست است.

آوردن القاب و عناوین درباره ممدوح در مقدمه کتاب که در دوره مغول منسوخ شده بود و در این دوره شیوه اطناب در مدح و چاپلوسی را دوباره احیا کرد.

استفاده نادرست از فعل‌های وصفی که در گذشته با ضوابط خاص و در محل معین آورده می‌شدند.

حذف افعال بدون قرینه که در گذشته به ندرت دیده می‌شد و آن هم در مواقع خاص در این دوره شدت یافت.

مطابقت صفت و موصوف بر طبق دستور عربی که متقدمان جز در موارد خاص جایز نمی‌شمردند در این دوره عمومیت پیدا کرد مثل آثار مشهوره، اخبار مذکوره، مساعی لازمه و...

کثرت استفاده از لغات مغولی بیش از پیش شد.

مغولان و تیموریان روی هم رفته سه قرن بر ایران حکومت کردند و در این مدت طولانی آنچنان ریشه‌های فرهنگی و ادبی کشور ما را لرزاندند که اثرات آن تا به امروز نیز برجا مانده است. در این سه قرن آنچه بر ایران حکومت می‌کرد، آشفتگی و پریشانی و نابسامانی بود که تاثیرات عمیق آن بر فرهنگ و ادبیات در قرن‌های بعد بیشتر خود را نشان داد؛ زیرا اتفاقات سیاسی- اجتماعی تاثیرات خود را بر ارکان فرهنگی دیرتر ظاهر می‌کنند و باید گفت در مقایسه با قرون بعدی، فرهنگ، هنر و ادبیات در زمان حکومت مغول و تیموری اوضاع بهتری دارند.

منابع:

بهار، محمد تقی، سبک‌شناسی، ج اول، انتشارات مجید، چاپ نهم ۱۳۷۶.

شمیسا، سیروس، سبک شناسی نثر، نشر میترا، چاپ سوم ۱۳۷۸.

معرفی کتاب

نگاهی به ویژگی‌های بهارستان جامی

کتابی به شیوه بزرگان

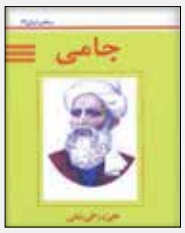

نورالدّین عبدالرّحمن بن احمد بن محمد معروف به جامی شاعر معروف قرن نهم است و به عبارتی آخرین غزلسرای بزرگ شعر کلاسیک فارسی است که می‌توان آثار او را با بزرگان نظم و نثر پیش از او مقایسه کرد. بیشتر آثار جامی به تقلید از آثار بزرگان پیش از او سروده و نوشته شده‌اند و این نشان دهنده مطالعه و تتبع او در این آثار است. جامی علاوه بر آثار منظوم مانند دیوان غزلیات و قصاید و هفت اورنگ، آثار منثور بسیاری نیز به رشته تحریر درآورده است. مهمترین اثر جامی کتاب بهارستان است که به تقلید از گلستان سعدی نگاشته شده و هرچند اندکی ساده‌تر از گلستان است اما خالی از حلاوت نیست. نثر این کتاب مسجع و متکلف و آمیخته به نظم است. این کتاب به غیر از مقدمه و خاتمه همچون گلستان دارای هشت باب (روضه) است و غالبا مشتمل بر آموزه‌های اخلاقی است. به غیر از بهارستان، جامی آثار منثور دیگری نیز همچون نفحات‌الانس (در شرح احوال عارفان)، لوایح (در ذکر و شرح اصطلاحات عرفانی)، اشعةُاللمعات (در شرح لمعات عراقی) نگاشته است؛ اما باید گفت هیچ‌یک از این آثار محبوبیت و شهرت بهارستان را نداشته‌اند و جامی بیش از هرچیز با این کتاب شناخته شده است.

برخی از ویژگی‌های بهارستان جامی:

استشهاد با آیات قرآن کریم و احادیث مذهبی.

استفاده از صنایع بدیع مثل جناس و تشبیه و تضاد.

استفاده از امثال و حکم به شیوه بسیار نزدیک به گلستان مانند این جمله: «یار از برای روز محنت باید وگرنه روز راحت یار کم نیست.»

حذف فعل به قرینه.

آوردن لغات و اصطلاحات عرفان و تصوف همچون دلق، خرقه، خانقاه، فقر، مقامات و...

استفاده از لغات و اصطلاحات اصیل و شیوای فارسی که در دوره‌های بعد منسوخ شدند مانند: افسوس پیشه، جفاکیش، ستیزه‌سنج، گران‌جان و...

کاربرد مصدر «ماندن» در معنی متعدی مانند: آنچه اندوخت سفله مرد لئیم/ بعد مرگ از برای دشمن ماند

تقدم صفت بر موصوف مانند مقدم آوردن صفت «فاش گشته» بر موصوف «سر» در این بیت: از سِر سَر به مهر پشیمان نشد کسی/ بس فاش گشته سر که پشیمانی آورد.

یکی از بابهای جالب توجه این کتاب روضه هفتم است که در آن نظرات جامی درباره نقد ادبی سبک‌شناسی خواندنی است. او در این فصل کاتبان و شاعران عصر خود و دوران پیش از خود را مورد ارزیابی قرار داده و نظرش را درباره آنها بیان کرده است.

حکایت زیر نمونه‌ای است از نثر جامی در بهارستان:

«روباهی با گرگی مصادقت می‌زد و قدم موافقت می‌نهاد. با یکدیگر به باغی بگذشتند. در استوار بود و دیوارها پرخار. گرد آن بگردیدند تا به سوراخی رسیدند، بر روباه فراخ و بر گرگ تنگ. روباه آسان درآمد و گرگ به زحمت فراوان. انگورهای گوناگون دیدند و میوه‌های رنگارنگ یافتند. روباه زیرک بود، حال بیرون رفتن را ملاحظه کرد و گرگ غافل چندان که توانست، بخورد. ناگاه باغبان آگاه شد. چوبدستی برداشت و روی بدیشان نهاد. روباه باریک میان، زود از سوراخ بجست و گرگ بزرگ شکم در آنجا محکم شد. باغبان به وی رسید و چوبدستی کشید. چندان بزدش که نه مرده و نه زنده، پوست دریده و پشم کنده از سوراخ بیرون شد.»

یک کتاب جدید از مجموعه مرد شنی

یک کتاب جدید از «مرد شنی» به قلم نیل گیمن منتشر می‌شود. شلی باند، ویراستار شاخه دی‌سی ایرتینمنت اعلام کرد گیمن در حال کار کردن با اچ. جی ویلیامز هنرمند تصویرگر است تا داستان جهان «مورفئوس» را روایت کند.

تازه‌هـــای کتـــاب‌هفتـــه

تهیه و تنظیم: فرهاد بابک

جزیره زیر دریا

ایزابل آلنـــده/ ترجمه: زهرا رهبانی/ انتشـــارات گل آذیـــن/ چـــاپ اول ۱۳۹۲/ ۵۰۹ صفحه/ ۲۵۰۰۰ تومان

رمان «جزیره زیر دریا» خوانندگان را به ۲۰۰ ســـال قبل بازمی‌گرداند، زمانی‌که قیـــام بردگان منجر به تولد هاییتی، نخســـتین رئیس‌جمهوری مستقل سیاهان شـــد. بخشی از کتاب در کشـــتزارهایی می‌گذرد که انقلاب بردگان از آنجا آغاز شد، تنها واقعه شگفت‌انگیزی که در تاریخ قیام بردگان به پیروزی انجامید. داستان با مرور کوتاهی از سوی «زاریته» شخصیت دورگه سیاه و سفید ۹ ساله‌ای به نام «تته» آغاز می‌شود اما ماجرای نهایی دقیقا در سال ۱۷۷۰ و زمانی آغاز می‌شود که ولیعهد فرانسه که بعدها لویی شانزدهم پادشاه فرانسه می‌شود، با «ماری آنتوانت» دختر ملکه اتریش ازدواج می‌کند. همزمان بـــا وقوع این ازدواج، ماجرای یک جوان اهل «تولوز» به نام «والمورین» که در جزیره «ســـنت – دومینگو» مستعمره فرانسه شـــهرت پدر خود را دنبال می‌کند، روایت می‌شود. جزیره «ســـنت – دومینگو» در زبان منقرض شده بومیان هاییتی، سرزمین کوهستان نام داشته و چند دهه بعد دوباره به نام اصلی خود نامیده می‌شـــود. «والمورین» با رسیدگی زیاد، کشتزار نیشکر پدر خود را با استثمار بیرحمانه بردگان آباد می‌کند و با دختر یکی از نجبای کوبا، جزیره همسایه، ازدواج می‌کند و... تصویری که «آلنده» از بردگی نشان داده، توام با جنبش‌های جوانان و روند انقلاب آن عصر است و به دلیل نگارش مدرن و امروزین خود با کتاب‌های «کلبه عمو تام» نوشته هریت بیچراستو و «ماریا» به قلم یورگه ایساک در تضاد است اما با وجود این تضاد، کتاب آلنده نیز به اندازه آن آثار تکان دهنده است.

از من نپرس چرا دوســـتت دارم

نـــزار قبانی/ ترجمه رضـــا عامری/ انتشارات سرزمین اهورایی /چاپ اول ۱۳۹۲/ ۷۲ صفحه/ ۳۵۰۰ تومان

دفتر شـــعر «از مـــن نپرس چرا دوستت دارم» دربرگیرنده ۱۸ قطعه شعر نسبتا بلند عاشقانه از قبانی است که با مقدمه‌ای به قلم عامری، درباره زندگی و ویژگی‌های شعر قبانی همراه شده است. «آخرین گنجشک غرناطه»، «قصیده اندوه»، «نامه‌ای از اعماق دریا»، «شعر دریایی»، «درخت»، «بیروت و عشـــق و بـــاران» و «چرا می‌نویســـم» عنوان برخی از شـــعرهای این دفتر هستند. اهمیت این شـــاعر به جسارت او در برخورد با مساله زن در شعر برمی‌گردد. این موضوع از آن‌جا اهمیت می‌یابد که در جامعه او آزادی زنان بسیار محدود بوده است. از سوی دیگر رویکرد او به زبان با زبان فصیح و بلاغی عرب بسیار متفاوت است. شعر او به زبان عامیانه و محاوره‌ای بسیار نزدیک است و این رویکرد سبب شده شعرش پرمخاطب‌ترین شعر در جهان عرب باشد.

بخشی از شعر «فاصله در میدان کنکورد!»:

«در میدان کنکورد
سرمه حجازی‌ات بر من می‌بارد
و شوریده‌ترم می‌کند...
و پاریس همراهم شوریده‌وار حرکت می‌کند
حکومتی سقوط می‌کند... و حکومتی تازه می‌آید...
مجلات فرانسوی از کیوسک‌ها و
رومیزی‌ها از میزهای تریاها، به پرواز درمی‌آیند
و گنجشکان
از چشمان عربی‌ات پناهندگی سیاسی می‌طلبند...»

نزار قبانی (زاده ۲۱ مارس ۱۹۲۳، درگذشـــته ۳۰ آوریل ۱۹۹۸) از بزرگ‌ترین شـــاعران و نویسندگان جهان عرب، دانش‌آموخته دانشگاه دمشـــق بود و به زبان‌های فرانسه، انگلیسی و اسپانیولی تسلط داشت. برخی اشعار این شاعر تاکنون توسط مترجمانی چون مهدی سرحدی، موسی بیدج، یغما گلرویی، رضا طاهری، موســـی اسوار و احمد پوری به فارسی برگردانده شده است.

عاشقانه‌های تاریک روشن

حمیدرضا شکارسری/ انتشارات هزاره ققنـــوس/ چـــاپ اول ۱۳۹۲/ ۱۱۲ صفحه/ ۴۶۰۰ تومان

«عاشـــقانه‌های تاریک‌روشن» شامل بیش از صد شعر نو عاشقانه و بعضا با درونمایه‌ای اجتماعی است. این مجموعه در سه بخش با نام‌های «عاشقانه‌های خیابانی»، «عاشقانه‌های تاریک روشن» و «عاشقانه‌های پارک خلوت» به چاپ رسیده است.

در شعر دوم بخش «عاشقانه‌های خیابانی» می‌خوانیم: «باد به من حسادت می‌کند/ که روسری‌ات را کنار می‌زنم/ و آفتاب/ وقتی دست می‌کشم روی گونه‌هات/ شانه/ وقتی انگشت‌هایم را گم می‌کنم لای موهات/ و آینه از حسادت چروک می‌خورد/ وقتی تو را در آغوش می‌کشم/ جهان به من حسادت می‌کند و من به تو/ وقتی که اینقدر شبیه تویی/ وقتی اینقدر خود تویی.» شکارسری متولد ۱۳۴۵ تهران و کارشناس زمین‌شناسی اســـت. نخستین کتاب او در سال ۱۳۷۵ با نام «باز جمعه گذشت» از سوی حوزه هنری منتشر شد. کتاب دیگر او با عنوان «چراغانی بی‌دلیل» در سال ۸۴ از سوی انتشارات هزاره ققنوس به چاپ رسید. دیگر کتاب اخیر وی که امسال (۱۳۹۲) به چاپ رسید با عنوان «شکل‌های فروتنی» از سوی انتشارات فصل پنجم به کتابفروشی‌ها راه یافت. کتاب «چراغانی بی‌دلیل» وی که سال ۸۴ از سوی انتشارات هزاره ققنوس به چاپ رسید، برگزیده جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران شد.

فیلم‌های کتبی سیلویا پلات

مریم عباسیان/ نشر افق/ چاپ اول ۱۳۹۲ /۱۳۶ صفحه/ ۷۰۰۰ تومان

«فیلم‌های کتبی سیلویا پلات» اوّلین کتاب مریم عباسیان است. این کتاب شامل هفت داستان کوتاه است که محور اصلی آنها ناپایداری روابط زن و مرد اســـت. راوی بیشتر داستان‌های عباسیان زنان هستند که از منظر راوی اول شخص قصه‌هایشـــان را روایت می‌کنند. «یک شب تام کروزتان را قرض بدهید»، «تد هیوز در آشپزخانه نباتی وول می‌خورد»، «مادام‌العمر مشکی می‌پوشم»، «من هم خالی دارم، شاید همین لیلی خانم جان را»، «پری آلبالویی با غم‌باد»، «شـــکلات‌های روکش‌دار بـــا طعم زهرمار» و «ته‌مانده بکر» نام برخی از داستان‌های این کتاب است. مریم عباسیان نویسنده و شاعر، داستان‌نویسی را در سال ۸۰ و ۸۱ با کلاس‌های داستان‌نویسی حوزه هنری آغاز کرده است.

خشایارشا (جهانگشای ناکام هخامنشی)

ایمان نوروزی/ نشر پارسه/ چاپ اول ۱۳۹۲/ ۲۵۶ صفحه/ ۱۴۸۰۰ تومان

ایـــن کتـــاب از مجموعـــه «سرگذشـــت‌نامه‌ها» منتشـــر شده است. کتاب پارسه در این مجموعه به معرفی شخصیت‌های مهم تاریخ ایران و جهان می‌پردازد و جوانب مختلف زندگی ایشـــان را از لابلای سنگ نگاره‌ها، دست‌نبشته‌ها و اسناد تاریخی در اختیار خوانندگان فارسی زبان قرار می‌دهد. بعد از کوروش کبیر، مرزهای سیاسی هخامنشیان به غرب و شرق گسترش یافت و هریک از پادشاهان هخامنشی ادامه‌دهنده سیاست‌های توسعه‌طلبانه پدرانشان بودند. خشایارشا بعد از مرگ پدرش داریوش کبیر به ســـال ۴۸۶ قبل از میلاد، به دنبال زمین‌گیر شدن ســـپاه او در دشت‌های وسیع اروپا در تعقیب سکاها و همچنین شکست در جنگ ماراتن، تلاش کرد تا سیاست‌های نیمه‌تمام پدرش را در غرب ادامه دهد و به نحوی آنها را جبران کند. به روایت اسناد و متون تاریخی، او با ســـپاهی بزرگ به سوی غرب شتافت تا سیاست‌های توسعه‌طلبانه‌اش را به فرجام برساند... کتاب حاضر به تاریخ ایران عصر خشایارشـــا می‌پردازد. مولف در این اثر با پیش کشیدن جزئیاتی از دوره خشایارشا قصد دارد ابعاد پیچیده و مبهم این دوره از تاریخ را روشن کند. کتاب با تصاویر اشیاء و بناهای به‌جا مانده از این عصر، طرح‌ها و نقشه‌های جغرافیایی و سیاسی جهان در دوره باستان و کتابنامه و نمایه همراه است. مساله انتخاب جانشـــین برای داریوش، آماده‌سازی کشور برای بزرگ‌ترین نبردهای تاریخ، مرکز فرماندهی خشایارشا در سارد، ورود به سرزمین‌های یونانی‌نشین، در جبهه یونان، آتن و اسپارت – دو دشمن دیرینه در کنارهم، تشکیل اتحادیه یونانی علیه خشایارشا، نخستین نبردهای دریایی، نبردهای نیروی زمینی خشایارشا، پیشروی به طرف فوکیس، آتن در شعله‌های آتش خشم خشایارشا، بازگشت به میهن، کتیبه‌های خشایارشا، روایت خشایارشا در کتاب استر و خاتمه، عناوین فصل‌های این کتابند.

برج فرازان

باربـــارا تاکمـــن/ ترجمـــه عزت‌الله فولادوند/ نشـــر ماهـــی ۱۳۹۲/ ۷۱۲ صفحه/ ۴۲۰۰۰ تومان

ایـــن کتاب که پیش‌تر از ســـوی انتشارات سخن منتشر شده بود، درباره تاریخ اروپا از ۱۸۹۰ تا ۱۹۱۴ و آغاز جنگ جهانی است که در آن جنبه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و آنچه باعث وقوع جنگ ویرانگر اول جهانی شد آمده است. نویسنده این کتاب، چهره‌های شاخص اروپا را در این مقطع زمانی معرفی می‌کند. تمامی وقایعی که منجر به وقوع جنگ‌های جهانی شد، تحولات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی اروپا، آمریکا، روسیه و ژاپن، ظهور ایسم‌ها همگی مواردی هستند که پاسخ بسیاری از سوالات ما را درباره چرایی و چگونگی پیشرفت جهان غرب و نیز جامعه سنتی ژاپن خواهند داد. همچنین پس از خواندن این کتاب درمی‌یابید که چه شباهت‌های فراوانی میان سیر تحولات جامعه امروز ما با دوره مورد بررســـی در این کتاب وجود دارد. نویسنده در پایان کتاب می‌نویسد: «سال‌هایی که به دنبال آمد، به نوشته گراهام والاس، سرشار از ژرف‌ترین و شدیدترین و قهرمانی‌ترین تلاشی بود که آدمی تا آن روز به خود دیده بود. هنگامی که این تلاش به انجام رسید، پندارها و اشتیاق‌هایی که تا ۱۹۱۴ هنوز صورت امکان داشت، آهسته آهسته در دریایی از نومیدی‌ها و سرخوردگی‌های کوه پیکر فرورفت و غرق شد. بزرگ‌ترین سودی که بشر از پرداخت این بهای گران به دست آورد، بینشی دردناک نسبت به حدود توانایی خویش بود.» «بـــرج فرازان» که در دوران عظمت تمدن اروپا برپا داشته شد، بنایی بود برآمده از حشمت و شکوه و زیبایی و نیز سرداب‌های تاریک. ساکنان برج در قیاس با عصر آینده، روزگاری سپری کردند توام با اتکای به نفس و اطمینان و امید بیشتر، جلال و جاه و زیبایی و بریز و بپاش زیادتر، آسایش و فراغ خاطر و خرمی بالاتر، لذت فزون‌تر از همنشینی و گفت‌گو با یکدیگر، ستم و ریای گسترده‌تر، بینوایی و نیاز سخت‌تر، احساسات دروغین و سطحی وافرتر، در برابر بی‌مایگی با بردباری کمتر، از کار احســـاس غرور ژرف‌تر، از مشاهده طبیعت وجد شـــدیدتر و نشاط و شادابی سرشارتر. دنیای آن روزگار از بسیاری چیزها برخوردار بود که باید اکنون از کف رفته محسوب شود. صرف نظر از اینکه چه به جای آن به دست آمده باشد...

دارو دسته دار علی

اکبر صحرایی/ انتشارات سوره مهر/ چاپ اول/ ۱۳۹۲

این مجموعه مشـــتمل بر ســـه کتاب با عناوین «آمبولانس شتری»، «گردان بلدرچین‌هـــا» و «برانکارد دربستی» است. کتاب دربرگیرنده خاطرات مستندی است از بچه‌هایی که در دفاع مقدس حضور داشته‌اند و با اقتباس از رشادت‌های آنها، این اثر تبدیل به ۶۴ داستان در سه مجموعه شده است. این سه مجلد، به شکل مستقل اما به‌طور ظریفی با یکدیگر پیوند و وحدت دارند. شخصیت «دار علی» در این مجموعه واقعی است. وی اکنون در شیراز زندگی می‌کند و همچنان شـــوخ‌طبعی‌های خـــود را دارد. در مقدمه این مجموعه صحرایی با زبانی طنزآلود نوشـــته است: اهووی ملت! رد شـــدن هر نوع خواننده از داستان‌های دار و دسته من قدغنه! شـــرایط واسه هر دو دسته، خواننده کم حوصله و پرحوصله حسابی جفت و جوره. کم حوصله‌ها از هر جای کتاب عشقشون کشید داستانی انتخاب کنن و بخونن. البته پرحوصله‌ها با خواندن کل مجموعه اجازه ورود به ماجراهای تودرتو رو پیدا می‌کنن قربون. رفیق جبهه و جنگ شما، دار علی! «آمبولانس شتری»، جلد اول این مجموعه طنز است که اکبر صحرایی آن را به رشـــته تحریر درآورده و مسعود کشـــمیری تصویرســـازی آن را بر عهده دارد. این جلد در شـــمارگان دو هزار و ۵۰۰ نســـخه به قیمت ۹ هزار و ۶۰۰ تومان و در ۱۲۳ صفحه منتشر شده است. «گردان بلدرچین» عنوان جلد دوم این مجموعه طنز است. انتشارات سوره مهر، جلد دوم این مجموعه را در ۱۳۳ صفحه در شمارگان دو هزار و ۵۰۰ نســـخه و قیمت ۷ هزار و ۴۰۰ تومان منتشر کرده اســـت. «برانکارد دربستی» عنوان جلد سوم این مجموعه سه‌گانه طنز است که در ۱۴۲ صفحه، در شمارگان دو هزار و ۵۰۰ نســـخه و قیمت ۷ هزار و ۹۰۰ تومان به بازار نشـــر عرضه شده است.

«کارگردانی و زیبایی‌شناسی سینما» به چاپ رسید

کتاب «کارگردانی و زیبایی‌شناسی سینما» نوشته مایکل رابیگر با ترجمه شاپور عظیمی از سوی انتشارات سوره مهر منتشر می‌شود. به گفته عظیمی، ویژگی مهم این کتاب شرحی در حوزه‌های فنی و زیبایی‌شناسی مربوط به کارگردانی فیلم است.

درباره کتاب «پاریس، پایتخت مدرنیته»

شهری که نمی‌شناسیم

امیر خسروی

دیوید هاروی به عنوان یک پژوهشگر شهری سراغ پاریس در قرن هجدهم رفته است. زمانی که آتش انقلاب این شهر را نه تنها از لحاظ ظاهری بلکه از لحاظ درونی نیز زیر و رو کرد. نگاه هاروی در این کتاب به شهر پاریس نگاهی تاریخی است اما این نگاه تاریخی تک‌بعدی نیست و از دیدگاهی چندوجهی به ظهور مدرنیته شهری در خاستگاه اصلی‌اش اشاره می‌کند.

هاروی، استاد مردم‌شناسی و جغرافیا در مرکز تحصیلات تکمیلی سیتی یونیورسیتی نیویورک است. او در میان بیست نفر اول دانش‌پژوهان دانش انسانی به لحاظ کثرت‌نقل‌ها در سال ۲۰۰۷ قرار داشت. این مقام در رابطه با جغرافیا برای او جایگاه نخست بود. در سال ۲۰۰۷ بنا بر راهنمای آموزش عالی تایمز او مقام هجدهم پرنقل‌قول‌ترین‌های علوم انسانی و اجتماعی تمامی تاریخ را به خود اختصاص داد.

اما هاروی در این کتاب در سایه این مقطع زمانی در تاریخ فرانسه و پاریس، به پیوندها، روابط و تمایزها می‌پردازد و همه چیز را بررسی می‌کند؛ زیرساخت‌ها، شعر، تخیلی سیاسی و... نکته چشمگیر این کتاب اما این است که نویسنده آن یعنی دیوید هاروی در خلال این بررسی روایتی شیرین و جذاب از پاریس امپراتوری دوم را به ما ارائه می‌دهد. جغرافیای روشن اجتماعی، ادبی، اقتصادی و تصویری پاریس در دوره گذر از قرن نوزدهم به مدرنیته سرمایه‌داری توسط هاروی در کتاب «پاریس پایتخت مدرنیته» به تصویر کشیده می‌شود. استدلال‌های نویسنده در این اثر استدلال‌هایی درست و منطقی‌اند و او با کمک از آرشیوی گرانبها و حک کردن تصاویر بسیاری از هنرمندان و عکاسان آن دوره به‌خصوص اونوره دومیه، کاریکاتوریست و طراح معروف سعی می‌کند ساختار حسی لحظه مدرنیته پاریسی را بازآفرینی کند.

اما قصه چیست؟ شهر پاریس در قرن نوزدهم و بیستم با جذابیت‌های پیدا و پنهانش به عنوان بهشتی برای نویسندگان و روشنفکران معرفی می‌شد. شهری که نویسندگانی از سراسر جهان را به خود فرامی‌خواند. از ماریوبارگاس یوسا گرفته تا ارنست همینگوی تا آنان با زیستن در این شهر به تجربه متفاوتی از رابطه انسان با شهر برسند. «پاریس جشن بیکران» نوشته همینگوی گواهی بر تاثیرگذاری این شهر بر اوست. اما همین شهر عجیب که مهد فرهنگ در قرن بیستم خوانده می‌شد تاریخی خونین و پرماجرا را در پس زمینه خود به دوش می‌کشد. تاریخی که فراز و فرودش حتی در شکل‌گیری ساختمان‌ها و خیابان‌های آن تاثیر گذاشته است و این همان نکته‌ای است که دیوید هاروی روی آن انگشت گذاشته است.

هاروی ما را به پاریس سال ۱۸۴۸ می‌برد. به زمانی که در سراسر کشور گرسنگی، بیکاری، فلاکت و نارضایتی موج می‌زند و بخش عمده این مصائب با هجوم مردم به پاریس برای دستیابی به حداقل‌ها در این شهر انباشته می‌شد. پس پاریس در این زمان تمام فرانسه بود. فرانسه‌ای که می‌خواست راه خود را برای ورود به قرن جدید پیدا کند. فضای سیاسی آشفته بود. جمهوری‌خواهان و سوسیالیست‌ها در برابر سلطنت صف کشیده بودند. وقوع انقلاب نه تنها محتمل که حتمی به نظر می‌رسید. در همین زمان در ۲۳ فوریه ۱۸۴۸ یک تظاهرات کوچک جرقه اصلی را زد. تظاهرات توسط سربازان به خاک و خون کشیده شد و فردای آن روز پاریس در سکوتی دهشتناک فرو رفت. لویی فیلیپ پادشاه فرانسه واکنشی شتابزده نشان داد. قدرت را به فرزند بزرگتر خود سپرد و خود و همسرش به انگلستان گریختند. شهر به دست انقلابیون افتاده بود. نایب‌السلطنه به راحتی کنار گذاشته شد و حکومت موقت شکل گرفت. مردم به کاخ تویلری ریختند و فقیرترین و پست‌ترین افراد از نظر اجتماعی پیش از آنکه تخت و سریر پادشاهی را بسوزانند بر آن تکیه زدند. اما حکومت موقت نتوانست اوضاع را بهتر کند. آشوب‌ها دوباره شروع شد. پاریس چهار روز در آتش سوخت و مجلس ملی حکومت را برکنار کرد. در همین زمان بود که زمزمه بازگشت نوه لویی ناپلئون جان گرفت. او بازگشت و با کودتای دوم دسامبر امپراتوری را دوباره احیا کرد.

> **پاریس که مهد فرهنگ در قرن بیستم خوانده می‌شد تاریخی خونین و پرماجرا را در پس زمینه خود به دوش می‌کشد. تاریخی که فراز و فرودش حتی در شکل‌گیری ساختمان‌ها و خیابان‌های آن تاثیر گذاشته است**

در دوران او بود که هوسمن، از طرف پادشاه مامور تغییر و بازسازی پاریس شد. او اداره امور پاریس را برعهده گرفت و نقشه‌ای از امپراتور دریافت کرد که بر اساس آن باید پاریس را بازسازی کند. خیابان‌ها تعریض شدند، تخریب به شکلی گسترده سراسر پاریس را دربرگرفت و طرح‌های نوسازی یکی پس از دیگری از راه رسیدند. پاریس در حال پوست انداختن بود.

حالا هاروی نویسنده در کتاب «پاریس پایتخت مدرنیته» به مسأله چگونگی مشاهده شهر و بازنمایی آن در مراحل تحولات بنیان‌کن پرداخته است. مسأله‌ای چالش‌برانگیز که پیش از آن رمان‌نویسانی چون بالزاک و هنرمندانی نظیر دومیه آن را در آثار خود پیشگویی کرده بودند. او در مقدمه خود می‌نویسد: «جذاب‌ترین نوشته‌های شهری نیز غالبا پراکنده و چشم‌اندازگرا هستند. بنابراین مسأله مشاهده کلیت و در عین حال اجزاست و از همین منظر است که وین سده نوزدهم به شکلی جادویی خاص خود عمل می‌کند. این مسأله در مطالعات شهری و نظریه شهری فراگیر است. نظریه‌های بی‌شماری درباره آنچه در شهر اتفاق می‌افتد وجود دارد با این حال حتی یک نظریه درباره آن نداریم. آن دسته از نظریه‌های تک‌ساحتی و تصنعی که به مشاهده‌شان عادت کرده‌ایم غنا و پیچیدگی و تجربه شهری را تحلیل می‌برند. بنابراین بی‌تردید نمی‌توان به شهر و تجربه شهری به شیوه‌ای تک‌ساحتی نزدیک شد.»

در واقع هدف نویسنده در این کتاب بازسازی عملکرد پاریس عصر امپراتوری دوم، چگونگی تلاقی سرمایه و مدرنیته در زمان و مکان خاص و چگونگی جان‌یافتن روابط اجتماعی و ایده‌سیاسی با این تلاقی است. او با اتکا بر آثار آرشیوی که دیگران انجام داده‌اند، اثری چشمگیر خلق کرده است. آرشیوی که توسط وی به طور گسترده مورد کاوش قرار گرفته است. علاوه بر استفاده از آرشیو قوی و پر و پیمان، باید به استناد نویسنده به آثار نویسندگانی چون بالزاک و گوستاو فلوبر نیز اشاره کرد که در جای جای این اثر به چشم می‌خورد. اشاراتی که ما را در بازسازی تصویر پاریس در آن برهه زمانی یاری می‌کند. هاروی در بستر این کنکاش تاریخی به مسأله نظام سرمایه‌داری، شکل‌گیری آن و تاثیرش بر ساختارهای اجتماعی و شهری پرداخته است و نمونه‌ای موفق از تحقیقاتی از این دست را در اختیار ما قرار می‌دهد.

کتاب بر سه پاره یا فصل استوار شده است. در پاره یکم پاریس ۱۸۳۰ تا ۱۸۴۸ مورد بررسی قرار گرفته است. در پاره دوم نیز مسائلی چون پول، اعتبار و مالیه، رانت و منافع صاحبان املاک، دولت، کار انتزاعی و کار انضمامی، شرایط زنان، تولید نیروی کار، روابط طبیعی، علم و احساس، مدرنیته و سنت، جغرافیای سیاسی یا دگرگونی شهری و... مورد بررسی قرار می‌گیرد. پاره سوم نیز به یادمان و اسطوره؛ ساخت کلیسای جامع پرداخته است.

کتاب «پاریس پایتخت مدرنیته» با ترجمه عارف اقوامی‌مقدم، توسط نشر پژواک در سال ۱۳۹۲ با ۴۹۶ صفحه و قیمت ۲۰ هزار تومان منتشر شده است.

معرفی کتاب

نگاهی به کتاب «مدیریت دانش، فرایندها، رویکردها»

دانش مدیریت کردن

هر سازمان با هدف کسب و حفظ مزیت رقابتی تشکیل می‌شود. امروزه در حالی که جوامع به سمتی پیش می‌روند که می‌توان گفت دانش و علم بنیان و زیرساخت‌های اصلی آنها را تشکیل می‌دهد اما بشر ناچار است به دانش به عنوان منبع اصلی حفظ مزیب رقابتی روی بیاورد. یعنی از دانش به عنوان وسیله و ابزاری برای ایجاد رقابت و حفظ برتری خود استفاده کند. به همین دلیل به‌روز کردن و افزودن بر این دانش، استفاده از تجارب کسانی که در گذشته در مسیرها و حوزه‌های مورد نظر ما گام برداشته‌اند و ساختن پایگاه‌های متعدد دانشی و انباشتگی آن درنهایت منجر به نظام‌های دانشی با قدرت درک و انعطاف در برابر تحولات و نوآوری خواهد بود.

امروزه پدیده‌هایی چون مدیریت دانش به رغم فهم اهمیت آنها تبدیل به برنامه‌های تبلیغاتی شده و اساسا برنامه‌ای برای پیاده‌سازی و به‌کارگیری آنها ارائه نمی‌شود. از سوی دیگر اقدامات سخت‌افزاری مانند خرید تکنولوژی و صرف بودجه منجر به نهادینه شدن و شکل‌گیری سازمان‌ها و جوامع دانش‌محور نخواهد بود.

کتاب «مدیریت دانش، فرایندها، رویکردها» در همین زمینه نوشته شده است. این کتاب سعی دارد در میان سایر تالیفات پیرامون مدیریت دانش بحث‌های تازه‌ای را ارائه کند.

این کتاب که نوشته دکتر علی ربیعی و مهناز معالی است شامل دو بخش و ده فصل است. فصل اول کتاب به تئوری‌های مدیریت دانش می‌پردازد و ویژگی‌های سازمان‌های دانش‌آفرین را مورد توجه قرار می‌دهد. فصل دوم اما تاریخچه مدیریت دانش، سبک و ملزومات، دیدگاه‌ها و ابزارها و فرایندها را بررسی می‌کند. فصل سوم نیز درباره استراتژی‌های مدیریت دانش و مدل‌های مرتبط نگاشته شده است. در فصل چهارم نوبت به ارائه مدل‌های مدیریت دانش می‌رسد و نویسندگان سعی دارند غالب مدل‌هایی که تاکنون مطرح بوده‌اند را در این فصل معرفی کنند. در نهایت نویسندگان مدل پیشنهادی خود را که در نتیجه مطالعات در یازده سازمان ایرانی طراحی شده ارائه می‌دهند.

فصل پنجم اما به زیرساخت‌های مدیریت دانش اختصاص دارد. این فصل برای محققانی که به دنبال امکان‌سنجی پیاده‌سازی هستند قابل استفاده خواهد بود.

در فصل ششم اما چگونگی اندازه‌گیری مدیریت دانش و دارایی‌های دانشی مورد بحث قرار گرفته و فصل هفتم نیز به پیاده‌سازی مدیریت دانش می‌پردازد. این فصل می‌تواند راهنمای مناسبی برای پیاده‌سازی و ترسیم نقشه راه دانشی در سازمان‌ها باشد.

اما در پاره دوم کتاب مدیریت دانش موضوع است. در بخش اول این قسمت از کتاب به مقوله نقشه راه دانش، انواع نقشه راه، مزایا و روش پیاده‌سازی آن پرداخته شده است. در فصل دوم نیز درسنامه‌هایی برای تدوین به طور علمی ارائه شده و در نهایت در فصل سوم راهکارهایی برای پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان ارائه شده و چند نمونه از مطالعات موردی برای درک بهتر مطلب از سوی مخاطب ذکر شده است.

این کتاب برای دانشجویان و محققان رشته‌های مدیریت با گرایش‌های مختلف یا علوم سیاسی در مباحث مربوط به دولت و سیاست‌گذاری و رشته اقتصاد به طور مستقیم قابلیت استفاده دارد. همچنین برای مدیران و کارکنان سازمان‌هایی که قصد گام نهادن در مسیر دانشی کردن محیط خود را دارند مفید دانسته شده است.

کتاب «مدیریت، دانش، فرایندها، رویکردها» توسط نشر تیسا در سال ۱۳۹۱ با ۴۳۱ صفحه و قیمت ۱۴ هزار تومان منتشر شده است.

محتوای مجموعه «از چشم‌ها» با اسناد تقویت می‌شود

یحیی نیازی که کتابی از مجموعه «از چشم‌ها» را درباره سردار شهید احمد کاظمی می‌نویسد، گفت: «کتاب‌های این مجموعه که توسط انتشارات روایت فتح منتشر می‌شود، از نظر محتوایی و ارایه سند و طراحی و مسایل فنی تولید کتاب و با اضافه شدن مقدمه‌ای به ابتدای آثار تقویت می‌شود.»

بازیابی هویت در دنیای متجدد

مریم مرادخانی

هویت (identity) یک جامعه، در حقیقت شخصیت یک جامعه است و بر پایه آن جامعه انسانی می‌کوشد خود را در بین دیگر جوامع ممتاز کند. با توجه به این نکته هرگونه برنامه‌ریزی برای رشد و تعالی یک جامعه بدون توجه به هویت‌آن نمی‌تواند، زمینه ترقی و تعالی آن جامعه را فراهم آورد. به عنوان مثال نمی‌توان با یک الگوی نامتناسب غربی یا شرقی در اندیشه تحول در جامعه و هویت ایرانی-اسلامی بود.

از آنجایی که هویت بشری امروزه دستخوش پدیده‌های نوظهور در جامعه است، باید دقت کرد که حاکم کردن قرائتی خاص از یک مرام و مسلک ایدئولوژیک را نمی‌توان مبنای تحول یک جامعه قرار داد. این وضعیت سبب می‌شود بخشی از عناصر هویتی یا تمامی آن دچار آسیب شود و اگر جایگزین بهتری برای این وضعیت پیشنهاد نشود، آن جامعه دچار بحران هویت می‌شود و به ناچار دنبال ابزارهایی خارج از خود می‌گردد تا با آنها به توصیف و تعریف خود بپردازد که عموما این ابزارها را از وضعیت غالب بر جهان پیرامون خود پیدا می‌کند که در زمانه ما فرهنگ و هویت مدرن است. اغلب به دلیل عدم تناسب این ابزارها با عناصر فرهنگی و رسوخ‌های تاریخی، جامعه ناخودآگاه به تشتت فرهنگی دچار می‌شود.

اما در نقطه مقابل این وضعیت، می‌توان وضعیتی را متصور بود که در آن، جامعه آگاه از وضعیت خود وجود دارد که با اعتماد به خویشتن و جهت‌گیری درست به سمت تمدن‌سازی و آبادانی حرکت می‌کند.

جامعه امروز که اساس هویت نسل جوان را اسلام و ایرانی بودن تشکیل می‌دهد برای پویایی نیازمند آرمان‌هایی است که برای اکثریت جامعه به‌خصوص جوانان و در کنار آن نخبگان و فرهیختگان آن جذاب و ارزشمند باشد تا بتواند مشارکت عمومی را برانگیزد و این مهم محقق نمی‌شود مگر آن‌که این آرمان‌ها براساس هویت آن جامعه شکل گرفته باشد.

اما برای رسیدن به چنین آرمان‌هایی نخست باید در پی شناخت خود باشد، نه با این هدف که میراث ارزشمند تاریخی خود را چون یک شئ نفیس و ارزشمند در ویترین افتخارات خود بگذارد، بلکه با این هدف که به شناخت درستی از خود برسد. شناخت دیگری که لازمه ترسیم چشم‌اندازی درست و آرمان‌هایی دست یافتنی است، شناخت درست از وضعیت کنونی جهان و امکاناتی است که در اختیار آن جامعه است. آن‌گاه مبتنی بر آگاهی‌ها، باید چشم‌انداز جامعه مشخص شود و سپس با مدیریتی درست حرکت آغاز شود.

لزوم دقت و توجه به هویتی که نسل حاضر باید به آن داشته باشند، در حالی رخ می‌دهد که روند مدرنیزاسیون در غرب از قرن شانزدهم شروع شده بود و از این زمان به بعد حرکت‌هایی در جهان اسلام و ایران برای آشنایی بیشتر و جدی‌تر با آنچه که در غرب در جریان بود، آغاز شد. رفته رفته، هویت‌های غالب آن زمانی که درون‌زایی خود را از دست داد بود و از سویی در مقابل غرب و تحولات آن کاملا مرعوب شده بود، سعی کرد از فرنگ‌رفته‌های خود بیان جدید زیستن را بیاموزد. هرچند همزبانی چندانی بین این دو فرهنگ وجود نداشت ولی از آنجایی که گفتمان قدیم در مقابل گفتمان غربی تحقیر و مرعوب شده بود گفتمان دیگری برای فضا، جامعه و هویت اسلامی و ایرانی وجود نداشت. این روند در ایران از زمان قاجاریه آغاز و با انقلاب مشروطه به نقطه مطلوب رسید و در دوره پهلوی و بر پایه محرک عنصر ناسیونالیسم شکل عملیاتی به خود گرفت، تا به هر تقدیر عنصر نامتجانس مدرنیته در شاکله هویتی مردم ایران و تمامی کشورهای اسلامی وارد شد. گفتمان مدرنیته سال‌های طولانی گفتمان غالب جهان بود و غربیان با آرمان توسعه و پیشرفت برای خود و تمامی جهان، برای بسط این گفتمان کوشش‌های خستگی‌ناپذیری انجام داده‌اند و شعار یک تمدن و یک فرهنگ را سر داده‌اند اما رفته‌رفته این نگرش عوارض فردی و جمعی خود را در سراسر جهان و به‌خصوص در کشورهای غربی بر جای گذاشت، عوارضی که تا به اندازه‌ای واضح بود که از نظر اندیشمندان مخفی نماند و آزادی‌خواهان شرقی و اندیشمندان غربی مدرنیته و بنیان‌های آن را به صورت عملی و نظری به باد انتقاد گرفتند در نوع جدید مدرنیته که به «پست‌مدرنیسم» شناخته می‌شد، تمامی فرهنگ‌ها از ارزش مساوی برخوردار هستند و باید با یکدیگر و با مرزهای مشخص به حیات مسالمت‌آمیز ادامه دهند.

با این تفاسیر و نقب به گذشته و چگونگی شکل‌گرفتن مدرنیسم و رنگ‌باختن هویت در مقابل آن، باید گفت واژه هویت(identity)در جامعه‌شناسی و در علوم انسانی به‌طور خاص اغلب برای پاسخگویی به این پرسش اساسی مورد استفاده قرار می‌گیرد که چه شاخص‌ها و ویژگی‌ها یا شرایط ویژه‌ای در تعریف ما از یک واحد (actor) یا فرد، تاثیر دارد. به عبارتی چه عواملی باعث می‌شود که ما یک واحد را یک واحد تعریف کنیم.

معمولا از دیدگاه جامعه‌شناسی، به این پرسش به دو شیوه متفاوت جواب داده شده است؛ اولین پاسخ، تعریف خود واژه هویت است که به عنوان یک داده پژوهشی موجودیت دارد و در دومین پاسخ برخلاف پاسخ اول، هویت را شامل اجزای مختلف با ویژگی‌های خاص که در کل مجموعه‌ای را به وجود می‌آورند، می‌داند. اما آنچه هویت را به شکل دینی و ملی می‌سازد، ریشه در مذهب و اعتقادات دینی دارد و هویت ملی در زیر سایه اتکا به خانواده، زبان، سنت‌ها و آیین‌ها و در کنار دانش و فنون با تکیه بر خودآگاهی و خودیابی که از ترکیب مولفه‌های پیشین به دست آمده به وجود می‌آید.

نظرات متفاوتی درباره عناصر تشکیل‌دهنده هویت ایرانیان وجود دارد، اما همه صاحب‌نظران بر حضور دو عنصر ایرانیت و اسلام در جمع این عناصر اعتقاد دارند که در حقیقت سازنده سنت در هویت ایرانیان هستند. غالب اندیشمندان این حوزه مدرنیته را به عنوان عنصر جدیدالورود به جمع عناصر هویتی ایرانیان می‌شناسند. اما از پژوهش‌ها و رهیافت‌های متفکرانی مانند علامه مطهری و بسیاری دیگر از اندیشمندان این‌گونه تصور می‌شود که بین ایرانی بودن و مسلمان بودن، به‌خصوص شیعه‌بودن هماهنگی و قرابت بسیاری وجود دارد چرا که عناصر مشترکی در فرهنگ و فلسفه ایرانی و عقاید و جهان‌بینی اسلامی می‌توان شناخت که سبب شده ایرانیان در پذیرش این دین جدید با کمترین مشکل مواجه شوند.

اما دلیل آنکه هویت ایرانیان ـ که اسلام جزء لاینفک آن به‌شمار می‌رود ـ دچار چالش شده این است که متاسفانه با گسست‌ها و شکاف‌هایی مواجهیم که منابع سنت ایرانی و اسلامی در چالش با این موضوع قرار گرفته‌اند. با ورود عنصر مدرنیته به ساختار هویت ایرانیان احساس می‌شود در موقعیت برگشت‌ناپذیری نسبت به گذشته قرار گرفته‌ایم و متاسفانه هنوز مسیر درست و مشخص را نیز شناسایی نکرده‌ایم. فرهنگ رجایی، از جمله اندیشمندان و جامعه‌شناسانی است که با نگارش کتابی با عنوان «مشکل هویت ایرانیان امروز» به بررسی این موضوع و هویت ایرانیان پرداخته است. به زعم فرهنگ رجایی، هویت ایرانی با مسأله یا مشکل جدی مواجه است که اگر نتواند چاره‌ای درست بیندیشد از گردونه تمدن جهانی خارج خواهد شد.بارزترین خصیصه حضور در این گردونه «بازیگر» بودن است. هویت‌هایی فعال هستند که بازیگرانی فعال باشند و آنها کسانی هستند که به گفته نویسنده در این کتاب، می‌دانند «که» هستند و «کجا» می‌خواهند بروند.

فرهنگ رجایی، کتاب خود را در شش گفتار تنظیم کرده است. گفتار اول به طرح مسأله اختصاص دارد.

> **نظرات متفاوتی درباره عناصر تشکیل‌دهنده هویت ایرانیان وجود دارد، اما همه صاحب‌نظران بر حضور دو عنصر ایرانیت و اسلام در جمع این عناصر اعتقاد دارند که در حقیقت سازنده سنت در هویت ایرانیان هستند**

«پرسش این است که در میان ایرانیان چه اسوه‌ای از تداوم بیشتری برخوردار بوده و مختصات آن کدام است؟

وی در این کتاب الگوی هویت‌شناسی خود را الگوی «رودخانه‌ای» نام گذاشته و معتقد است هویت مانند رودخانه‌ای است که در بستر زمان و مکان جاری است. بر این اساس باید دید رودخانه جاری و روان هویت ایرانی از چه بسترهایی گذشته است. کدامین رسوبات را برداشته است و حالا از کدامین مسیرها می‌گذرد و کدامین امواج را تولید می‌کند؟

این نویسنده در ادامه این کتاب به بررسی و شرح عناصر هویت ایرانی می‌پردازد.

ایرانیان از یک‌سو ملتی هستند با میراثی بسیار غنی و از سوی دیگر در مرحله‌ای سرنوشت‌ساز از تاریخ خود قرار دارند. کوشش آنها از دو دهه گذشته در دموکراسی‌سازی و گسترش مشارکت عمومی دلالت بر این دارد که می‌خواهند سرنوشت خود را به دست بگیرند و در جهان امروز ایفای نقش کنند. در حقیقت برای بازیگری در روند تمدن‌سازی، نخست باید به این میراث غنی آگاهی داشت و آن نیز به دست نمی‌آید مگر اینکه به پرسش «ایرانی کیست؟» پاسخی کلان داده شود، پاسخی که هم رابطه او با گذشته‌اش را حفظ کند و هم حرکت او به سوی آینده را استوار سازد. این گام در عصر حاضر که ویژگی آن «یک تمدن» و «چند فرهنگ» است هم ضروری و هم امکان‌پذیر است.

رجایی در کتاب «مشکل هویت ایرانیان امروز» تلاش کرده صورت‌برداری بی‌طرفانه‌ای از عناصری که این پاسخ کلان را می‌سازند، داشته باشد. با این حال، هویت مقوله‌ای انتزاعی، نامتغیر، ایستا و ابدی نیست. سیر تاریخی «رودخانه هویت ایرانی» نشان می‌دهد که دوران‌های تولید تمدنی و فرهنگی در تاریخ ایران چنان بوده که ایرانیان به وجهی ابتکارآمیز مناسبات خود با خود،با دیگر همنوعان و با زمان و مکان خویش را بازآفرینی، بازتعریف و بازسازی کرده‌اند.

در این کتاب، فرض بر این قرار داده شده که هویت بهنگام و برای عصر جهانی شده ایرانیان چند بعدی است و به ناچار باید با خمیرمایه‌های ایرانی و تمسک بر دین، سنت و تجدد قوام و دوام یابد. گفتارهای کتاب «مشکل هویت ایرانیان امروز» هم به تحلیل هریک از لایه‌ها و هم به بازسازی و تلفیق تازه‌ای از آنها پرداخته است.

تمسک به دین در کنار ایرانی بودن، شاهراه رهایی از این هویت قلمداد می‌شود.

سیدحسین نصر، دیگر متفکر ایرانی است که با نگارش کتاب «جوان مسلمان و دنیای متجدد» به پیام اسلام و ماهیت دنیای متجدد پرداخته است. وی در کتاب خود که به دین در غرب جدید و فلسفه و مکاتب فکری جدید غرب و در کنار آنها به اسلام، قرآن مجید و حدیث، وحی و معنای دین و شریعت پرداخته معتقد است جوان مسلمانی که با تمدن جدید مواجه می‌شود بسته به پیشینه، تحصیلات، تربیت خانوادگی، ساختار روانی و عاطفی و توانایی‌های فکری خود نسبت به آن واکنش نشان می‌دهد. روشن است که جان و جوهر پاسخ اسلامی به دنیای متجدد در جهات دینی و معنوی و فکری زندگی بشر نهفته است. همین جهات و جنبه‌هاست که کردار بشر و نحوه تلقی او را از جهان پیرامون رقم می‌زند. درباره دین باید گفت که مهم‌ترین پاسخ جوان مسلمان و مهم‌ترین گامی که باید او پیش از هر چیز بردارد این است که قوت ایمان خود را حفظ کند و اعتمادش را به صدق و اعتبار وحی اسلامی از دست ندهد.

در این کتاب، مسئولیت مهمی بر دوش متفکران اسلامی و مسلمانان قرار داده شده و آن این است که مطالب هرچه بیشتری درباره سنت فکری خودشان که همه رشته‌های مختلف علوم اسلامی را از فقه و اصول فقه تا کلام و فلسفه و علوم معنوی و تصوف و طبعا اصول اساسی تفسیر قرآن و حدیث را دربر می‌گیرد، بیاموزند.

با تمامی آنچه درباره هویت ایرانی و اسلامی گفته شد، باید به این نکته توجه کرد که مسلمانان که گروه عمده آنها را جوانان تشکیل می‌دهند باید تا اندازه‌ای با سنت فکری خودشان انس و آشنایی داشته باشند که بتوانند پاسخ چالش‌های مدرن و پست‌مدرن را در خود پیدا کنند.

کتاب «مشکل هویت ایرانیان امروز»، در ۲۶۴ صفحه و از سوی نشر نی به چاپ رسیده است. همچنین کتاب «جوان مسلمان و دنیای متجدد» نیز با ترجمه مرتضی اسعدی از سوی نشر طرح نو در ۳۶۰ صفحه به چاپ رسیده و در اختیار علاقه‌مندان حوزه مطالعاتی دین و جامعه‌شناسی قرار گرفته است.

«نماشوم» اسفندقه به زودی روانه بازار نشر می‌شود

مجموعه اشعار نیمایی «نماشوم» از مرتضی امیری اسفندقه به زودی از دریچه نشر جمهوری روانه بازار نشر می‌شود.

نگاهی به کتاب «پرسه‌زنی و زندگی روزمره ایرانی»

پیچ و خم‌های زندگی امروز ما

زهرا اسدی

از ورود مدرنیته و مظاهر آن به زندگی و جامعه ایرانی چند دهه می‌گذرد. منظور از مدرنیته البته مفاهیم انتزاعی نیست، بلکه در اینجا مدرنیته را به عنوان ابزار و شیوه زندگی مدنظر قرار داده‌ایم. این حضور که‌گاه از آن با عنوان سبک زندگی غربی و گاه به عنوان شیوه‌های مدرن در بافت جامعه برای انجام کارهای روزمره نیز یاد می‌شود در حوزه اجتماعی مصائب و مزایای خاص خودش را دارد.

اگر ما نیز مانند بعضی از جامعه‌شناسان، مصرف‌گرایی را نخستین یا شاید بارزترین وجه مدرنیته بدانیم که در زندگی روزمره و اجتماعی انسان‌ها بروز و ظهور پیدا می‌کند باید گفت که از این نظر جامعه ایرانی جامعه‌ای بکر و نوین برای تحقیقات و پژوهش‌های علوم انسانی و جامعه‌شناسی است.

عباس کاظمی، نویسنده کتاب «پرسه‌زنی و زندگی روزمره ایرانی» یکی از این محققانی است که برای فهم ناهماهنگی‌ها و خلاقیت موجود در زندگی روزمره دست به تحقیق میدانی جالبی زده است. او با مشخص کردن درک خود از هدف این تحقیق در پی پیدا کردن مظاهر مدرنیته در زندگی روزمره ایرانی و نقش مصرف‌گرایی در شهروندان تهرانی رفته است. به طور کلی در جامعه‌شناسی دو نگاه نسبت به مصرف‌گرایی وجود دارد؛ نگاه نخست که معتقد است مصرف‌گرایی در خدمت افزایش بیگانگی فرد از خود و جامعه است و نگاه دیگری که معتقد است جامعه انسانی از مصرف به عنوان ابزاری برای ارتباط استفاده می‌کند.

نویسنده این کتاب با مبنا قرار دادن نگاه دوم سراغ پاسخ پرسش‌های خود رفته است. او مصرف را وسیله‌ای می‌داند که گروه‌های مردم به کمک آن خود را به طبقه فرودست یا طبقه فرادست جامعه نزدیک می‌کنند اما معتقد است که این رفتار و برخورد جامعه با مفهومی مثل مصرف به هیچ‌وجه برخوردی منفعلانه نیست بلکه آنان در این عرصه حضوری فعالانه دارند. کانون اصلی این پژوهش چهار مرکز خرید عمده در تهران است. در واقع موضوع مرکزی رفتار شهروندان تهرانی در پاساژهای بزرگ و مراکز خرید است. او کسانی را مدنظر قرار داده که از آنها به عنوان پرسه‌زن یاد می‌کند. به عقیده نویسنده، جماعت پاساژرو را می‌توان به دو دسته تقسیم کرد؛ خریداران و مصرف‌کنندگان. خریداران کسانی هستند که برای رفع نیازهای مقطعی خود اقدام به رفتن مراکز خرید می‌کنند ولی مصرف‌کنندگان یا پرسه‌زن‌ها کسانی هستند که نه تنها قصد خرید ندارند بلکه از فضای ایجاد شده نیز به شکلی کاملا خلاقانه استفاده می‌کنند. پرسه‌زن از منظر جامعه‌شناسی به کسی گفته می‌شود که ناظر مناظر شهری است. کسی که دارای شهوت نگاه کنجکاوانه برای دیدن مناظر شهری است. او صرفا برای دیدن به خیابان می‌آید و هیچ تغییر و تحولی از دید او پنهان نمی‌ماند. کاظمی با معرفی تاریخچه پرسه‌زن و تشریح مثال‌هایی از این نوع آدم‌ها در فرهنگ اروپایی، پیش زمینه مناسبی برای آشنایی مخاطب با این مفهوم و این شخصیت فراهم می‌آورد. شخصیتی که به عنوان یک کنشگر و یک مصرف‌کننده خلاق مورد توجه این جامعه‌شناس قرار گرفته است. نکته این پژوهش اینجاست که عباس کاظمی و گروه محققان او می‌خواهند به ما نشان دهند چگونه نوجوانان و زنان از فضاهای مراکز خرید به اشکال غیرمعمول و غیرقابل انتظار به منظور زیست روزمره خود بهره می‌برند. او شهر را برای پرسه‌زن‌ها به مثابه کتابی می‌داند که خواننده‌اش همین پرسه‌زن‌ها هستند. کسانی که به خوبی از پیچ و خم آن خبر دارند و نسبت به تغییرات آن واکنش نشان می‌دهند. او می‌نویسد: «پرسه‌زن را ناظر مناظر شهر، خواننده متون شهری و عاشق جماعت می‌دانند. مد لباس‌ها، وسایل تزئینی، عمارت‌ها و ساختمان‌ها، فروشگاه‌ها، کتاب‌ها و هر چیز جدیدی که در شهر پدید می‌آید، از نگاه کنجکاوانه او دور نمی‌ماند. پرسه‌زن، نوعی شهوت نگاه کنجکاوانه برای دیدن مناظر شهری دارد. پرسه‌زن فردی است که از پاساژ، مصرف خاص خود را دارد. پرسه‌زنی ضداستراتژی است و پرسه‌زن هنر همزیستی و به اصطلاح دو سر تو «هنر بودن در بین» خریداران و فروشندگان است. آنان خود را به رنگ خریدار استتار می‌کنند اما به قول حافظ «آن کار دیگر» می‌کنند.»

بدین ترتیب نویسنده کتاب برای شناخت و تامل انتقادی در باب زندگی روزمره ایرانی سراغ مطالعه مراکز خرید رفته است. مراکز خریدی که از شکل سنتی بازار فاصله گرفته‌اند و انگار حالا بیشتر به مکانی برای تفریح تبدیل شده‌اند. در واقع از نظر او امروزه خرید کردن بیش از آنکه روشی برای رفع احتیاجات روزمره باشد، به نوعی تفریح بدل شده است که مراکز خرید با تعبیه مکان‌هایی چون کافی‌شاپ، گیم‌نت و... سعی دارند این وجه را به خوبی پوشش دهند. پرسه‌زن‌ها این وجه را به خوبی درک کرده‌اند و از مراکز خرید استفاده تاکتیکی می‌کنند. اما اینکه اهداف آنها و برنامه‌هایشان برای این پرسه زدن‌ها چیست موضوعی است که در خلال خوانش کتاب برای خواننده مشخص می‌شود. نویسنده می‌خواهد با پرداختن به پرسه‌زن‌ها و بررسی کنش و رفتار آنان به پاسخ این سوالات دست یابد؛ نخست اینکه ماهیت این مصرف با توجه به موقعیت اجتماعی در جامعه ایرانی چیست؟ دوم اینکه چه تفسیری می‌توان از زندگی روزمره مردم در مراکز خرید ارائه داد؟ سوم اینکه این مراکز چگونه مصرف می‌شوند و چه فضاهایی در آنها تولید می‌شوند؟ و بالاخره اینکه در ایران، چگونه زندگی روزمره خود را از خلال مراکز خرید آشکار می‌سازد؟

> **نکته این پژوهش اینجاست که عباس کاظمی و گروه محققان او می‌خواهند به ما نشان دهند چگونه نوجوانان و زنان از فضاهای مراکز خرید به اشکال غیرمعمول و غیرقابل انتظار به منظور زیست روزمره خود بهره می‌برند**

این پرسش‌ها، پرسش‌های بنیادی است که ما را در فهم جامعه و زندگی روزمره مردم شهر تهران لااقل یاری می‌کند.

انتخاب موضوع این تحقیق و پرداختن به آن از کتاب «پرسه‌زنی و زندگی روزمره ایرانی» اثری خواندنی ساخته که توجه هر مخاطب کنجکاو و علاقه‌مند به مسائل جامعه‌شناختی و انسان‌شناسی را به خود جلب می‌کند. بدون شک، بررسی رفتار شهروندان جامعه ما در برابر مظاهر مدرنیته و عکس‌العملشان و نوع کنار آمدن آنها با این موارد جای تحقیق و کنکاش بسیار دارد. پژوهش‌هایی که می‌تواند ما را در فهم جامعه پیچیده ایرانی یاری کند و به سرفصل‌های جدیدی برای حل معضلات شهری و اجتماعی برساند.

به همین دلیل می‌توان گفت اگرچه نظیر این کار توسط دانشجویان یا دیگر استادان علوم اجتماعی صورت گرفته اما شاید چون کمتر به شکل کتاب و منبعی مستقل درآمده نتوانسته جای خود را در بین جامعه کتابخوان ایرانی باز کند. انتشار آثاری از این دست حتی برای مخاطب عادی که خود شاید جزو یکی از جمعیت مورد تحقیق هم باشد، باعث می‌شود فرد برخوردی آگاهانه‌تر نسبت به کنش اجتماعی خود داشته باشد و به اصلاح استفاده بهتری از نوع رفتار اجتماعی خود به دست آورد.

کتاب از شش فصل تشکیل شده است. در فصل اول «پروبلماتیک زندگی روزمره» نویسنده به تشریح و تبیین مفهوم زندگی روزمره نزد جامعه‌شناسان پرداخته است. او تجربه و معنا در زندگی روزمره و دگرگونی اجتماعی، مقاومت و زندگی روزمره را مورد بررسی قرار داده است و نتیجه گرفته که بین مقاومت رادیکال و مقاومت پیش‌رونده و ترقی‌خواه تفاوت است. مقاومت‌های خرد در بطن زندگی روزمره به تدریج جریان زندگی را به سمت تغییرات مطلوب هدایت می‌کنند و چنین امکانی نه تنها خوش‌بینانه نیست بلکه در واقعیت زندگی روزمره ملموس و قابل مشاهده است.

در فصل «مصرف فرهنگی» اما نوبت به دسته‌بندی نظریه‌های مختلف و متنوع مصرف فرهنگی می‌رسد. چارچوب اساسی دسته‌بندی این فصل برگرفته از طبقه‌بندی است که استوری در کتاب «مصرف فرهنگی و زندگی روزمره» ارایه کرده است و همین مبنای کار نویسنده قرار گرفته. با خوانش این فصل نویسنده چنین نتیجه گرفته که مردم در زندگی روزمره مصرف‌کنندگان منفعلی نیستند- که به تعبیر آدورنو -کالاهایی بسته‌بندی شده را استفاده کنند و از طریق مصرف کالاها به تقویت نظام سرمایه‌داری کمک کنند چرا که آنان نیز در صحنه کارزار زندگی روزمره فعالند و اگرچه در محدوده قدرت محاط شده‌اند اما در چنین محیطی بازی خود را آغاز می‌کنند و قواعد قدرت را آنگونه که خود می‌خواهند به کار می‌بندند.

«پرسه‌زنی به مثابه مصرف مراکز خرید» عنوان فصل سوم است. در این فصل مراکز خرید از منظر رابطه خریدار با فروشنده یا چیزهایی شبیه به آن مورد بررسی قرار نگرفته است. بلکه با توجه به بحث زندگی روزمره و مصرف فرهنگی که در دو فصل پیش نویسنده به تشریح و تبیین آن پرداخته بود، سراغ مراکز خرید رفته است تا افراد پرسه‌زن را از نظر اجتماعی مورد بررسی قرار دهد.

در فصل چهارم «روش‌شناسی» نویسنده به روش‌هایی که برای تحقیقات خود به کار برده است اشاره می‌کند؛ روشی که در آن هم اتنوگرافی، مصاحبه و... وجود دارد و هم از روش‌های کمی چون پرسشنامه استفاده شده است. بر همین مبنا در این فصل ابتدا حیطه موضوعی کار برای مخاطب روشن می‌شود و سپس روش‌های چندگانه‌ای که برای توصیف و فهم زندگی روزمره در پاساژ توسط نویسنده و گروه تحقیقاتی‌اش استفاده شده تشریح می‌شوند.

فصل پنجم کتاب اما «مونوگرافی مراکز خرید در تهران» است که در آن اطلاعات مربوط به تاریخچه مراکز خرید هدف قرار گرفته و بحث مدیریت و امنیت در مراکز خرید به مخاطب ارائه شده است.

فصل آخر نیز «اقلیت‌های فرهنگی در مراکز خرید تهران» نام دارد و به واکاوی زندگی روزمره و کشف شکاف‌های فرهنگی موجود در آن از خلال تاملی انتقادی در مراکز خرید می‌پردازد. نویسنده در این فصل به ما نشان می‌دهد که چگونه مراکز خرید به عرصه‌ای برای خلق فضاهای بی‌شمار در زیست روزمره بدل شده‌اند.

کتاب «پرسه‌زنی و زندگی روزمره ایرانی» را انتشارات فرهنگ جاوید در سال ۱۳۹۲ با ۱۵۸ صفحه و قیمت ۸۰۰۰ تومان منتشر کرده است.

معرفی کتاب

نگاهی به کتاب «فرهنگ علوم اجتماعی در قرن بیستم»

پیدایش علمی اجتماعی در قرنی پرآشوب

در تاریخ پیدایش و شکل‌گیری علوم اجتماعی، قرن بیستم جایگاه ویژه‌ای دارد. چرا که این قرن حامل و شکل‌دهنده علم جامعه‌شناسی بود. بستری برای رشد علوم اجتماعی و تبدیل آن به شاخه‌ای معتبر و پیچیده و تاثیرگذار از علم. اگر در اواخر قرن نوزدهم امیل دورکیم تلاش می‌کرد که تازه امر اجتماعی و به تبع آن علوم اجتماعی را تبدیل به یک رشته دانشگاهی کند در پایان قرن نوزدهم این علم، سرشار از نام کسانی بود که با نظریه‌هایشان انقلابی بزرگ در زمینه علوم اجتماعی و انسان‌شناسی برپا کرده بودند.

کتاب «فرهنگ علوم اجتماعی در قرن بیستم» نوشته ویلیام آوتویت و تام باتامور و با ترجمه حسن چاووشیان، کتابی است که به این سرگذشت پرفراز و نشیب پرداخته است. سرگذشت علوم اجتماعی در قرنی که در آن بزرگ‌ترین اتفاقات اجتماعی و سیاسی رخ دادند. دو جنگ همه‌گیر جهانی، انقلاب‌های بزرگ تاثیرگذار، پیشرفت غیرقابل باور و غیرقابل انکار علم و تکنولوژی که به تغییر زندگی اجتماعی بشر کمک شایانی کرد و...

از سوی دیگر پیدایش و رواج نظریه‌های سیاسی از مارکسیسم گرفته تا لیبرالیسم همه و همه اتفاقاتی بود که در قرن بیستم زندگی مردم جهان را تحت تاثیر خود قرار داد و بررسی این تغییرات و تحول‌ها تنها از عهده علمی برمی‌آمد که در اوایل قرن دنبال جای پای محکمی برای ثبات و اثبات خود می‌گشت.

نویسندگان این کتاب البته نام‌های شناخته شده‌ای برای مخاطب علاقه‌مند به حوزه علوم اجتماعی و علوم سیاسی هستند. تام باتامور با کتاب «مدل‌های دموکراسی» در ایران نویسنده‌ای شناخته شده است. جامعه‌شناسی مارکسیست که رییس انجمن بین‌الملل جامعه‌شناسان بوده و در دانشگاه‌های معتبری چون ساکس تدریس کرده است. ویلیام آوتویت هم که در دانشگاه‌های آکسفورد و ساکس درس خوانده، استاد جامعه‌شناسی دانشگاه نیوکاسل بوده و نامی معتبر و شناخته شده در این عرصه به شمار می‌رود.

اما محور اصلی این کتاب بر چه چیز استوار شده است؟ در پاسخ به این سوال باید گفت چنان‌که از نام کتاب برمی‌آید این اثر به سیر تکوین و شکل‌گیری علوم اجتماعی در قرن بیستم پرداخته است. قرنی که در آن بسیاری از آموزه‌های سیاسی و نقدهای اجتماعی بدون ارجاع به نظریه اجتماعی قابل درک نبودند و تبیین آنها بدون تکیه بر آرای جامعه‌شناسان ناممکن به نظر می‌رسید. از نظر نویسندگان کتاب، علم جامعه‌شناسی سه تحول را در قرن بیستم پشت سر گذاشته است؛ نخست، خود علم جامعه‌شناسی پیشرفتی چشمگیر داشته، دوم اینکه تحولات سیاسی قرن بیستم که جای تحولات اقتصادی قرن نوزدهم را گرفته بودند خود باعث اهمیت یافتن بیش از پیش این علم می‌شد و سوم اینکه رشد تکنولوژیک و رشد اقتصادی که باعث ظهور شرکت‌های بزرگ چندملیتی و دولت‌های غول‌آسا شده بستری مناسب را برای علوم اجتماعی فراهم آورده که توجه نویسندگان این کتاب را نیز به خود جلب کرده است.

کتاب «فرهنگ علوم اجتماعی در قرن بیستم» را نشر نی در سال ۱۳۹۲ با ۱۱۳۴ صفحه و قیمت ۶۸ هزار تومان منتشر کرده است.

طنزی که با خنده‌های فالش نواخته شد

شعرهای طنز سعیدسلیمان‌پور با عنوان «خنده‌های فالش» اخیرا توسط انتشارات سوره مهر منتشر شده است.

معرفی کتاب

نگاهی به کتاب «معرفی چهره‌های موفق و کارآفرین برتر در صنعت غذا»

کارآفرینی در صنعت غذا و کترینگ

کتاب «معرفی چهره‌های موفق و کارآفرین برتر در صنعت غذا، کترینگ و خدمات پذیرایی ایران» کتابی است که محمد سلیمانی با اعتقاد بر این‌که باورها و ارزش‌های هر جامعه‌ای ریشه رفتار و واکنش افراد آن جامعه است اقدام به معرفی چهره‌های موفق و کارآفرین کشور در حوزه صنعت غذا با انگیزه الگوسازی و درس‌گرفتن جوانان از موفقیت‌ها و شکست‌های این افراد کرده است.

کتاب حاضر به معرفی شش تن از چهره‌های موفق و کارآفرین کشور ایران اختصاص دارد. در این معرفی سیر زندگی و چالش‌ها و راه‌های رسیدن کارآفرینان به اهداف خود بررسی شده است. در صفحات آغازین این کتاب تاریخچه کارآفرینی تشریح و ویژگی‌های کارآفرینان بیان شده است. امروزه افزایش انتظار جامعه از مراکز تهیه، تولید و توزیع مواد غذایی و سازمان‌های کترینگ(از جمله تولیدکنندگان مواداولیه تولیدکنندگان نهایی مواد غذایی، سرویس‌دهندگان مواد غذایی، عمده‌فروشی‌ها و خرده‌فروشی‌های صنعت مربوطه و...) به موازات محدودیت امکانات و منابع موجود و افزایش تقاضای روزافزون برای خدمات با کیفیت بهتر، لزوم توجه بیشتر به مقوله «بهبود مدیریت» در سیستم‌های کترینگ را مطرح می‌سازد. لذا معرفی مدیران شاخص و موفق کشور در این صنعت و بررسی شاخص‌ها و فرایندهای مدیریتی این افراد در جهت موفقیت این صنعت در کشور اهمیت خاصی دارد. ایجاد شرکت‌هایی به شکل کترینگ می‌تواند با به‌کارگیری افراد ماهر در حرفه‌های مربوطه ضمن اشتغالزایی برای این افراد، افزایش رفاه سرویس‌گیرندگان را به دنبال داشته باشد. وجود کترینگ این شرایط را ایجاد می‌کند تا نیروهای ماهر در مدیریت کترینگ توسط سازمان‌های آموزش مهارت‌دیده و با یک مدیریت مستقل، کاردان و توانا،افرادی با توانایی‌ها و مهارت‌های موردنیاز را به‌کارگیرند و در نتیجه تخصصی شدن حرفه بر کیفیت هرچه بیشتر محصولات غذایی تاثیر گذاشته و در نهایت سلامت افراد جامعه را به همراه داشته باشد.

شغل مدیریت کترینگ به شکل نظام‌یافته و دارای ساختار مشخصی چند سالی است که در کشور مطرح شده است و بخش‌های مختلف از جمله سازمان هواپیمایی کشور و شرکت قطارهای مسافربری رجا به شکل تخصصی اقدام به این کار کرده‌اند و در شکل عمومی افرادی که در این کتاب معرفی شده‌اند اقداماتی در جهت بومی‌سازی و راه‌اندازی شرکت‌های غذایی بزرگ انجام داده‌اند و به‌موفقیت‌هایی دست‌یافته‌اند.

این کتاب اقدام به معرفی چهره‌هایی مانند سیدمحمدباقر فاضلیان(بنیانگذار شرکت تیان‌گاز استیل)، علی کرباسی‌زاده(شرکت صنایع غذایی چیکا سپاهان)، ناصر غلامان(شرکت پخت‌آفرین)، محمدنصیری‌نژاد(مجموعه‌فرهنگی‌وپذیرایی‌قصر عقیق)،ناصرعابدین‌زاده(شرکت‌نگین‌رزخراسان)، سیدحسین احمدی(شرکت فرصت‌آفرین قرن) کرده است.

انتشارات ستایش حقیقت این کتاب را در سال ۱۳۹۱ در شمارگان دوهزار نسخه منتشر کرده است.

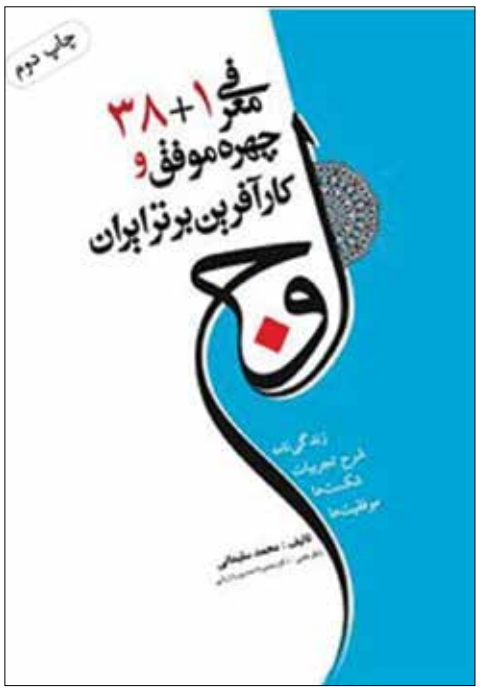

نگاهی به کتاب «اوج» تالیف محمدسلیمانی

معرفی ۱+۳۸ چهره موفق و کارآفرین برتر ایران

مریم ذاکری

کتاب «اوج» با هدف معرفی چهره‌های موفق و کارآفرین کشور به عنوان الگوهای زنده و موفق کشور به مردم برای سرمشق‌گیری و الگوسازی و استفاده از تجارب و موفقیت‌ها و شکست‌های آنها، توسط محمد سلیمانی و همکاری خانه کارآفرینان ایران گردآوری و تالیف شده است. در تدوین این کتاب نویسندگان دیگری همچون فرزیا تیرزاد کبریا، حسنا احدیت، ماندانا قدمنان، زهرا مقدسی و الهه امامی راسخ نیز با نظر علمی دکتر محمود احمدپور داریانی همکاری داشته‌اند. این کتاب با ویراستاری زهرا هلیبی و زهرا مقدسی توسط نشر راه‌دان در زمستان سال ۱۳۹۱ به زیور چاپ آراسته شده‌است.

دسترسی نداشتن کارآفرینان به نهادهای مالی در کشورهای در حال توسعه موجب محدودشدن شکل‌گیری کسب و کارهای جدید می‌شود که نتیجه آن در قالب کاهش رشد اقتصادی بروز می‌کند و بدین‌ترتیب شرکت جهان‌مهران با انگیزه حمایت مالی برای توانمندسازی جامعه تولیدی با عنوان حامی مادی، حمایت‌های لازم را جهت چاپ این کتاب‌ها انجام داده است. در کنار حمایت مادی شرکت جهان مهران تعداد زیادی از دانشگاه‌ها و مراکز علمی و سازمان‌های فعال در زمینه پژوهش و آموزش برای نشان‌دادن حضور فعال خویش در این عرصه خود را از حامیان معنوی این مجموعه قرار داده‌اند. قسمتی از حامیان معنوی که در ابتدای کتاب معرفی شده‌اند عبارتند از:

دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دانشگاه شهیدبهشتی، مرکز کارآفرینی دانشگاه صنعتی اصفهان، مرکز کارآفرینی دانشگاه تبریز، دانشگاه هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پیام‌نور، پارک علم و فناوری مرکز توسعه‌نوآوری و فناوری، خانه کارآفرینان ایران، دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تهران، مرکز رشد واحدهای فناوری و کارآفرینی دانشگاه شهید بهشتی.

استعدادهای سرشار و ظرفیت‌های بالای مدیریت و نوآوری در کشور یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های ملی است که هرچه بیشتر بهره‌برداری شود نقصان نمی‌پذیرد و حتی بر کمیت و کیفیت این موهبت الهی افزوده می‌شود. جمعیت جوان و مصمم، مدیران مبتکر و نوآور، فرصت‌های پیدا و پنهان داخلی و خارجی دستمایه اصلی حرکت بزرگ کارآفرینی کشور است که به‌لطف خداوند متعال و اهتمام مسئولان، در سالیان اخیر به صورت جدی آغاز شده و ثمرات آن در حال نمایان‌شدن است.

مولف در پیشگفتار کتاب درباره تقدیر از کارآفرینان این سوال را مطرح کرده است که بررسی افرادی که علی‌رغم همه مشکلات و کاستی‌ها، همچنان با روحیه و عشق به کارگشایی و توسعه کشور همت می‌گمارند چه نام دارد و چگونه باید از این گروه که کار را اساس رستگاری و مایه آبادانی و پیشرفت کشور می‌دانند تقدیر کرد؟

این کتاب با اعتقاد به این‌که باورها و ارزش‌های هر جامعه‌ای ریشه رفتار و واکنش افراد آن جامعه است اقدام به معرفی چهره‌های موفق و کارآفرین کشور به عموم مردم، به‌ویژه جوانان عزیز کشور کرده زیرا روش و منش بزرگان یک جامعه بهترین و موثرترین وسیله تعلیم افراد است. ایران همواره مهد انسان‌های بزرگ و قدرتمند بوده و می‌تواند باشد به شرط آن‌که با دانش روز پیش برویم، تفکر و عمل کنیم.

بررسی مسیر زندگی و چالش‌ها و راه‌های رسیدن کارآفرینان به اهداف خود، یکی از شیوه‌های بسیار موثر در حوزه کارآفرینی است. واژه کارآفرینی که زمان زیادی نیست در کشور ما مدام میان مردم و مسئولان تکرار می‌شود کلمه برازنده ولی نه چندان دقیقی که به نظر می‌رسد پشت این اسم، مسمای تعریف شده ثابتی وجود ندارد و هر کس به سلیقه خود از این واژه برای خطاب افراد مختلف از این واژه استفاده می‌کند. از کارآفرینی به عنوان موتور توسعه اقتصادی یاد می‌شود که می‌تواند سبب رشد و توسعه اقتصادی کشورها، افزایش بهره‌وری و ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی شود. درواقع تحقق کارآفرینی توسط افرادی صورت می‌پذیرد که میل شدیدی به کامیابی دارند. رشد و توسعه هر کشوری بیش از هر چیز به سرمایه‌های انسانی به عنوان برترین منبع ثروت آن سرزمین وابسته است و هیچ کشوری به صرف داشتن منابع طبیعی نمی‌تواند به توسعه همه‌جانبه و پایدار دست یابد.

مولف کتاب «اوج» در مقدمه این کتاب سعی در تعریف و ریشه‌یابی کلمه کارآفرینی دارد. واژه کارآفرینی از کلمه فرانسوی Entreprendre به معنای «متعهدشدن» نشأت گرفته است. واژه کارافرینی دیرزمانی پیش از آنکه با مفهوم کلی کارآفرینی در زبان امروزی پدید آید در زبان فرانسه استعمال می‌شد. در اوایل سده شانزدهم، این مفهوم برای کسانی به کار برده می‌شد که به ماموریت‌های نظامی اعزام می‌شدند. از آن پس درباره انواع دیگر مخاطرات نیز همین واژه با محدودیت‌هایی مورد استفاده قرار گرفت. از حدود سال ۱۷۰۰ میلادی به بعد، فرانسویان درباره پیمانکاران دولت که دست‌اندرکار ساخت جاده، پل، بندر و تاسیسات بودند به کرات لفظ کارآفرین را به کار می‌بردند.

مروری کوتاه بر تاریخ کارآفرینی این موضوع را به خوبی نشان می‌دهد؛ اولین باری که تعریفی از کارآفرینی ارائه شد در سال ۱۷۳۰ توسط اقتصاددان و تاجر قرن ۱۸، ریچارد ردکانتیلون بود. او اولین‌بار بحث کارآفرینی را برای بیان تفاوت مالکان و پیمانکاران مطرح کرد. آنها در محیطی نامطمئن و ناپایدار کار می‌کردند و مشکلات بسیاری داشتند. آنها بدون سرمایه شروع به کار می‌کردند و سرمایه‌شان کارشان بود. از نظر کانتیلون کسی که ریسک می‌کند با کسی که سرمایه را تامین می‌کند متفاوت است. برای کانتیلون مفهوم اصلی کارآفرینی حول ریسک‌پذیری می‌گشت. به دنبال تعریف کانتیلون، اقتصاددانان تعاریف دیگری را مطرح کردند و عناصر دیگری را به تعریف کارآفرینی افزودند.

کارآفرینی در دوره‌های مختلف به معنای متفاوتی همچون «مردان عهده‌دار پروژه‌های بزرگ»، «مخاطره‌پذیری»، «نوآوری»، «خلق‌کننده چیز نو» و ... تعریف و شناخته شده است.

مولف در ادامه مقدمه اشاره‌ای به انواع کارآفرینی دارد و به‌طور کلی کارآفرینی را به سه بخش تقسیم می‌کند؛

کارآفرین مستقل(فردی): کارآفرین کسی است که از هیچ، همه‌چیز می‌سازد.

کارآفرین سازمانی: کارآفرینی است که در استخدام شرکتی قرار می‌گیرد و در تمام سطوح سازمان یافت می‌شود.

کارآفرین اجتماعی: کارآفرین اجتماعی فرآیندی است که با به‌کارگیری مکانیسم تعریف خلاق و چرخه نوآوری از طریق ایجاد یک کسب و کار اجتماعی با بسیج منابع گوناگون و مخاطرات مالی و اجتماعی، با خلق ارزش‌های اجتماعی و اقتصادی خدمات جدید اجتماعی به جامعه ارایه می‌دهد.

در پایان مقدمه، مولف با معرفی ویژگی‌های کارآفرینان در ادامه کتاب به معرفی ۳۸نفر از کارآفرینان برتر کشور می‌پردازد. شیوه مولف در معرفی این کارآفرینان به صورت نثری شیوا و داستانی است که با بیان کاری شخصی موفقیت‌ها وفعالیت‌های وی را معرفی می‌کند.

افرادی که در این کتاب معرفی شده‌اند به ترتیب فهرست کتاب عبارتند از: شاهرخ ظهیری(بنیانگذار شرکت مهرام)، سیدعباس موسوی رهپیما(گروه صنعتی‌فومن‌شیمی)،بهروزفروتن(صنایع‌غذایی‌بهروز)، اعظم قلی‌زاده پاشا(شرکت ایرفو)، سیدمحمدجواد سلاله‌نوری(گروه‌صنعتی‌گلبافت)،رضاحمیدی(شرکت فرش مشهد)، علی سالک نجات(گروه صنعتی نجاتی)، مجیدراهب(گروه‌صنعتی‌راهب)،علی‌محمدرجالی(گروه صنعتی ظریف‌مصور)، مرتضی سلطانی(شرکت زرماکارون)، مهدی خان‌محمدی(شرکت نان‌سحر) محمدمهدی مظلومیان(شرکت تولیدی ابزار مهدی)، عزت‌الله صابری(شرکت برفاب)، علی نقیب(شرکت داروگر)، سیدرحیم رفیع‌پور علوی(شرکت نگهبان‌گاز)، علی‌اصغر جهانگیری(موسسه کشاورزی کندلوس)، احد عظیم‌زاده(شرکت فرش عظیم‌زاده)، علیرا منصوب شانجانی(شرکت شکلات پرند)، حسین اخوان(گروه نیکان)، احمد حدادمقدم(شرکت زمزم تهران)، سعید سعادت(مجتمع فنی تهران)، کاظم قلم‌چی(کانون فرهنگی‌آموزش قلم‌چی)، مرتضی موسی‌خانی(دانشگاه آزاد قزوین) فریدون قاسم‌زاده(شرکت افرانت)، ماهرخ فلاحی(موسسه دامپروری فلاحی) فاطمه مقیمی(شرکت سدیدبار)، یعقوب یعقوبیان(شرکت سرچین) اسفندیار ایمان‌زاده (شرکت تندیس و پیکره شهریار)، احمد حلت(مجله موفقیت)، فاطمه طریقت‌منفرد(رستوران هانی)، شکوه‌السادات هاشمی(شرکت شیمی پارس)، مهدی حدادی(شرکت نوبر سبز)، سعید صادق‌پور(شرکت پکتوس)، مجید سیاری(موسسه آموزش عالی آزاد ماهان) بابک بختیاری(شرکت آیس‌پک ایرانیان)، آفاق سالاری نصرآباد(صنایع غذایی آریا)، علیرضا رضایی عارف(شرکت جوینده و یابنده راهگشا)، محمود احمدپور داریانی(خانه کارآفرینان ایران).

در پایان مولف با عنوان ۱+۳۸ به معرفی خود می‌پردازد.

نگاهی فقهی به مباحث تئوری فیلم در کتاب «مطالعات دینی فیلم»

«مطالعات دینی فیلم» اثری از حجت‌الاسلام سیدحمید میرخندان با نگاه فقهی به مطالعات و مباحث فیلم مانند تئوری فیلم، ژانر فیلم، فلسفه دین و فقه دین توسط انتشارات فارابی منتشر خواهد شد.

کودک آزاری و آسیب‌های اجتماعی آن

امیرعلی جم

هر کودکی منحصر به فرد است و ارائه یک رویکرد انعطاف‌پذیر و چندبعدی برای کمک به آنها امری ضروری است. کتاب «کمک به کودکان آزار دیده و آسیب دیده: تلفیق رویکردهای مستقیم و غیرمستقیم» نوشته دکتر الیا ناگیل به ترجمه مهرزاد فراهتی که توسط انتشارات ارجمند منتشر شده است یک مدل منسجم و یکپارچه برای کمک به کودکان آزاردیده و آسیب‌دیده ارائه می‌دهد و بازی درمانی، هنر درمانی و درمان‌های بیان‌گرانهٔ دیگر را با ایده‌ها و تکنیک‌های درمان شناختی- رفتاری، خانواده درمانی و درمان روان‌پویشی تلفیق می‌کند و نشان می‌دهد چگونه با استفاده از رویکردهای مستقیم و غیرمستقیم، هر کودک را متناسب با نیازهایش درمان کنیم.

کودکان سرمایه‌های پربرکت امروز و فردای هر جامعه‌ای هستند. آفرینش مطلوب‌ترین بستر برای شکوفایی وجود کودکان از مهم‌ترین رسالت‌های مادران فهیم و پدران هوشیار است. بدون تردید ایفای چنین رسالت خطیری در شرایط پرتلاطم عصر حاضر در گستره جهان کاری بسیار سخت و دشوار است.

وجود برخی تعارضات عاطفی و روانی در خانواده، به مثابه اصلی‌ترین بنای دلبستگی ناایمن و رشد نامطلوب شخصیت فرزندان است. گستره روزافزون فناوری‌ها و سهولت ارتباطات مجازی باعث تقویت غیرمتعارف تمایلات نفسانی و کشش‌های غریزی، کاهش چشمگیر آغاز تجربه سن بلوغ جنسی در نوجوانان، برانگیختگی هیجانی، تهییج طلبی و رفتارهای تهاجمی برخی از اطرافیان کودک، از جمله مولفه‌های قابل توجهی هستند که بعضا می‌تواند زمینه‌های آزارهای عاطفی، روانی- زیستی و جنسی کودکان را فراهم کرده و بهداشت روانی کودکان را متزلزل کند.

امروزه، تلاش برای حسن تامین نیازهای اساسی کودکان، تقویت امنیت روانی و نشاط درونی، سرزندگی و مهارت اجتماعی و پاسداری از سلامت جسمانی و روانی کودکان در شرایط و موقعیت‌های گوناگون یک بصیرت مضاعف و عزم روزافزون را می‌طلبد.

حساسیت بالای روان‌شناسی کودک باعث شده در چند دهه اخیر شاهد افزایش چشمگیری در دانش خود درباره تاثیرات آسیب بر کودکان و نوجوانان باشیم. روان‌شناسان به این موضوع پی برده‌اند که کودک‌آزاری و غفلت والدین و دیگر سرپرستان و قربانی شدن کودک توسط همسالان و بزرگسالان، می‌تواند منجر به بروز پدیده‌هایی نظیر اضطراب و افسردگی، دلبستگی ناایمن والد- کودک و استرس پس‌آسیبی گرفته تا پرخاشگری، اختلالات خوردن و مصرف مواد مخدر شود.

قرار گرفتن در معرض آسیب و مواجه شدن با غفلت عاطفی یکی از علل اصلی اختلال روان‌شناختی در کودکان و نوجوانان است.

روان‌شناسان با مطالعه منابع تحقیقاتی دریافته‌اند که میزان بروز علائم مرتبط با آسیب از سوی کودک یا نوجوان، یکی از عملکردهای پیچیده شماری از متغیرهایی است که بالقوه در تعامل هستند. این موارد به طور دقیق عبارتند از:

۱- عوامل مستعد کننده، مانند نوروبیولوژی ابتدایی کودک، کیفیت دلبستگی والدینی کودک و تاثیرات فرهنگ یا خرده فرهنگ‌ها بر ادراک و برداشت کودک از خودش، دیگران و طبیعت مشکلات و سختی‌ها

۲- ویژگی‌ها و خصوصیات آسیب، از جمله نوع، میزان، مدت و سن مواجه شدن با آسیب، که تجارب چندگانه، زودهنگام و طولانی‌مدت آزار و غفلت برون خانوادگی در زمره آسیب‌زاترین موارد قرار دارند.

۳- متغیرهای پس آسیبی، مانند میزان کلی حمایت خانوادگی و اجتماعی، توانایی کودک برای بیان عواطف و هیجانات و کمک خواستن، امنیت نسبی در برابر خشونت یا بدرفتاری بیشتر و وجود یا عدم وجود درمان روان‌شناختی مناسب.

معنا و مفهوم این متغیرهای تعاملی گوناگون برای نوجوانی که از آسیب جان سالم به در می‌برد و برای افرادی که او را درمان می‌کنند حایز اهمیت است. زیرا آسیب‌دیدگی تا حدی از نظر زیست‌شناختی، روان‌شناختی، درک محیط خانوادگی، موقعیت اجتماعی، سابقه آسیب‌دیدگی و تجربه پس از قربانی شدن متفاوت است و این باعث بروز علائم متفاوت از سوی فرد آسیب دیده می‌شود. کتاب «کمک به کودکان آزاردیده و آسیب‌دیده: تلفیق رویکردهای مستقیم و غیرمستقیم» که توسط دکتر الیانا گیل تالیف شده و مهرزاد فراهتی آن را به فارسی ترجمه کرده منبع بسیار ارزشمندی برای پژوهشگران حوزه کودک و خانواده، اولیا و مربیان و دانش‌پژوهان روان‌شناسی کودک است. نویسنده در این کتاب به طور هنرمندانه‌ای تجارب شخصی خود را به عنوان بازی درمانگر با یافته‌های پژوهشی معاصر، برای ارائه این راهنمای مفید و عملی ترکیب کرده است. این کتاب بر نیازهای منحصر به فرد هر کودک، منابع درونی و شرایط موقعیتی تأکید دارد و یک راهنمای عملی با جزئیات کامل و مثال‌های بالینی گسترده ارائه می‌کند. دستورالعمل‌های مفید، اصول کلی و اهداف برای سنجش و مداخله، با استفاده از یک مدل منسجم ارائه شده است.

نویسنده در این کتاب اهداف دوگانه‌ای را مد نظر داشته است:

۱- فراهم کردن درمانی عقلانی و مبتنی بر اجزا که منعکس کننده تحقیقات تجربی فعلی و نیز تجربه بالینی است.

۲- بررسی علایم، نیازها، آسیب‌پذیری‌ها و شخصیت فردی کودک.

فصل‌های کتاب حاضر در چارچوب شناخت و درک فزاینده از پیچیدگی‌های آسیب و درمان شکل گرفته‌است. نویسنده تجربه سال‌ها کار با کودکان آزاردیده را در پرونده حرفه‌ای خود دارد و در این کتاب منبعی منسجم از درمان کودکان و نوجوانان آسیب دیده را در اختیار مخاطب قرار می‌دهد. این کتاب طیف وسیعی از رویکردهای درمانی را دربرمی‌گیرد و شامل اطلاعات مفصل و مفیدی درباره ارتباط بالقوه میان شیوه‌های معتبر آزمایشی و درمانگرانه است. توجه واقعی نویسنده به تجربه حقیقی کودک آسیب دیده یکی از نقاط شاخص این کتاب است.

تبحر نویسنده در تشخیص نیروها و انطباق‌های اثرگذار بر تجربه فعلی کودک آسیب‌دیده و پاسخ او به درمان و نیز بین نیاز به مداخلات خلاقانه و هوشمندانه‌ای که هم مستلزم فناوری هستند و هم انسانیت کاملا مشهوداست.

هدف این کتاب تاکید بر ضرورت و کاربرد یک رویکرد منسجم و یکپارچه برای کارکردن با کودکان، به‌ویژه آنهایی است که مورد سوءاستفاده و آسیب‌های روانی قرارگرفته‌اند. این رویکرد محدودیت‌های زبانی وشناختی کودکان و سطوح مختلف رشد آنها را مد نظر قرار داده و چالش‌های بالینی که به فراوانی توسط مقاومت کودکان نسبت به فرآیند درمان نشان داده می‌شود را مورد بررسی قرار می‌دهد.

بیشتر درمانگرانی که به مسائل و مشکلات نوجوانان آسیب دیده می‌پردازند، اغلب با کودک یا نوجوانی سر و کار دارند که یاد گرفته از طریق اجتناب یا پاسخ‌های نمایشی با آسیب مقابله کند. کودک ممکن است به آسانی اجازه شکل‌گیری یک رابطه درمانی را ندهد. در این حالت درمانگر باید بیش از موارد دیگر آسیب‌های ارتباطی او را مورد بررسی قرار دهد. افزون بر این، اهداف چندگانه درمان در چنین مواردی (مانند سال‌های آزار جنسی کودکی یا غفلت عاطفی یا تجارب قربانی شدن توسط همسالان در یک محیط اجتماعی دائماً خطرناک) الزاما موجب پیچیدگی و اغلب، گسترش فرایند درمان خواهد شد.

نویسنده در قسمتی از کتاب می‌نویسد: «واژه «آزار و اذیت» و «آسیب» همواره به جای یکدیگر مورد استفاده قرار می‌گیرند، گویی مترادف هستند. در عوض، معتقدم لازم است بین این واژگان و مفاهیم ناشی از آن تمایز قائل شده (و به‌طور هدفمند از آنها استفاده شود) زیرا ممکن است افراد آسیب‌دیده، نسبت به افرادی که دچار فشار روانی حاد شده‌اند اما از آسیب روانی طولانی مدت رنج نبرده‌اند نیازهای درمانی متفاوتی داشته باشند.»

در این کتاب نشان داده می‌شود که فرآیند درمان به این سادگی‌ها انجام نمی‌پذیرد. درمان باید بر اساس ارزیابی فعلی از آسیب‌ها و توانایی‌های روان‌شناختی خاص کودک و نیز سبک دلبستگی و ارتباط او، متناسب با شرایط هر کودک ایجاد شود. کتاب «کمک به کودکان آزاردیده و آسیب دیده: تلفیق رویکردهای مستقیم و غیرمستقیم» در دو بخش و ۱۱ فصل تالیف شده است. در بخش اول که شامل فصل‌های یک تا هفت کتاب است، خواننده با مباحث اصول اساسی برای کار با کودکان آزار دیده و آسیب‌دیده، رهنمودهایی برای ارزیابی و درمان منسجم، درمان‌های بیانگرانه، درمان شناختی- رفتاری و خانواده درمانی و بازی درمانی خانوادگی آشنا می‌شود. نویسنده در بخش دوم با بررسی چهار نمونه موردی، خواننده را با نکات فنی مورد نیاز که طی درمان با آن مواجه خواهد شد، آشنا می‌کند.

خواندن این کتاب به تمام افرادی که با کودکان، به‌خصوص کودکان آزاردیده و آسیب‌دیده کار می‌کنند پیشنهاد می‌شود. مثال‌های بالینی طرح شده در این کتاب برای متخصصانی که تجربه کار با کودکان را دارند و همچنین دانشجویانی که در تمامی زمینه‌های بهداشت روانی فعالیت می‌کنند، جذاب و مفید خواهد بود. کتاب «کمک به کودکان آزاردیده و آسیب دیده: تلفیق رویکردهای مستقیم و غیرمستقیم» نوشته الیانا گیل و ترجمه مهرزاد فراهتی، جدیدترین کتاب منتشر شده از سوی انتشارات ارجمند است که چهاردهم تیرماه سال‌جاری با شمارگان هزار و صد نسخه‌ای در ۲۶۴ صفحه با مقدمه دکتر غلامعلی افروز و قیمت ۱۳ هزار تومان به پیشخان کتابفروشی‌ها راه یافته است.

معرفی کتاب

سقوط وال‌استریت

اذعان به بحران اقتصادی دیگر چپ و راست ندارد و همه اقتصاددانان با گرایش‌های متفاوت به نجات از این اوضاع و بهبود شاخص‌ها فکر می‌کنند. جالب اینکه حتی در این شرایط هم بار دیگر بسته‌های مالی به بانک‌ها داده می‌شود تا وال‌استریت نجات پیدا کند، اما کسی درباره نجات اقتصاد کاری نمی‌کند. کتاب «از سقوط مالی تا رکود اقتصادی، ریشه‌های بحران بزرگ مالی» سلسله مقالاتی است که دیدگاه اقتصاددانان سرآمد دنیا را در این زمینه بازتاب می‌دهد و نگاهی به ژرفای اقتصاد امروز دارد. والدن بللو، تحلیلگر ارشد و استاد جامعه‌شناسی در اولین مقاله کتاب، سقوط وال‌استریت را صرفا به سبب طمع کاری و نبود نظارت دولت بر بخشی فوق‌فعال ارزیابی نمی‌کند بلکه ریشه این سقوط را در بحران اضافه‌تولیدی می‌داند که سرمایه‌داری جهانی از اواسط دهه ۱۹۷۰ گرفتار آن شد. جووانی اریگی معتقد است الگوی انباشتی که توسعه مادی قرن طولانی بیستم به جلو راند، قادر نیست شالوده‌ای برای توسعه مادی جدیدی در قرن بیست‌ویکم باشد و هر توسعه مادی جدیدی در مقیاس جهانی باید مبتنی بر الگوی کاملا متفاوت اجتماعی، ژئوپلیتیک و بوم‌شناختی باشد. برجسته‌ترین نظریه‌پرداز مکتب سیستم جهانی امانوئل والرشتاین هم معتقد است دوران کنونی که او دوران آشوب و بحران می‌خواند، طی دست‌کم حدود سه دهه آینده به درازا خواهد کشید، اما با آمیزه‌ای از تاکتیک‌ها باید به جنگ آن رفت. پایان بخشیدن به وجود پایگاه‌های نظامی خارجی و پیگیری قاطعانه برای پایان بخشیدن به نابرابری‌های اجتماعی بنیادین در زمینه جنسیت، نژاد، قومیت، مذهب و گرایش‌های جنسی راهکارهای این اقتصاددانند. دیوید هاروی، اندیشمند مارکسیست بر آن است که سرمایه هیچ‌گاه گرایش‌هایش به بحران را حل نمی‌کند، صرفا در مدار بحران‌ها حرکت می‌کند. از دید وی سرمایه به طور عام و سرمایه مالی به طور خاص بیش از حد قدرتمند است و دولت قادر نیست در جهت تعادل بخشیدن دوباره به امور حرکت کند، زیرا در برابر منافع مالی، رانت‌گیرانه، تولیدی و بازرگانی طبقه سرمایه‌دار- سیاسی و اقتصادی- تسلیم شده است. ویلیام تب از اندیشمندان مکتب مانتلی ریویو با انتقاد از هژمونی آمریکا بر چهار حوزه بحران در نظام جهانی معاصر تاکید دارد: بحران مالی، کاهش قدرت نسبی آمریکا، رشد سایر کانون‌های انباشت و تهی‌سازی منابع و بحران بوم‌شناختی. به نظر تب، لازم است رابطه مالی پرریسک محدود و به لحاظ اجتماعی مهار شود، علم نیز باید آزاد شود تا پیشرفت فناوری به طور مصنوعی محدود نشود و نتوان درخواست رانت‌های انحصاری کرد. جوزف استیگلیتز نیز با تاکید بر موفقیت‌های سرمایه‌داری صراحتا از تعادلی جدید میان بازار و دولت حرف می‌زند و می‌نویسد که با تجدید سرمایه بانک‌ها، توقف موج سلب مالکیت، ایجاد انگیزه نو و بازگشت اعتماد از طریق اصلاح دستگاه نظارتی می‌توان بازار را، که در قلب هر اقتصاد موفق قرار دارد، یاری رساند تا خوب عمل کند.

کتاب «از سقوط مالی تا رکود اقتصادی (ریشه‌های بحران بزرگ مالی)» مجموعه مقالاتی از نظریه‌پردازان مهم اقتصادی جهان است که توسط پرویز صداقت به فارسی ترجمه شده است. این کتاب در ۲۶۳ صفحه توسط انتشارات پژواک و با شمارگان ۱۱۰۰ نسخه منتشر شده است.

آموزش قرآن به کودکان در «بهارستان، بوستان و گلستان»

مدیر پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم از به پایان رسیدن چاپ منبع فاز نخست آموزش قرآن به کودکان در کتابی شش جلدی موسوم به «بهارستان» خبر داد و گفت: «بوستان» و «گلستان» نیز هرکدام در شش جلد در راه هستند.

گزارش نشست نقد «داستان‌هایی برای شب و چندتایی هم برای روز»

داستان‌های انیمیشنی بن لوری در سرای اهل قلم جان گرفتند

کارشناسان حاضر در نشست نقد و بررسی مجموعه داستان «داستان‌هایی برای شب و چندتایی هم برای روز» نوشته بن لوری، سرگرم‌کننده بودن داستان‌ها را از مهم‌ترین ویژگی‌های این کتاب دانستند. فرزام شیرزادی ساختار داستان‌های این کتاب را متفاوت از ساختار سنتی داستان‌نویسی عنوان کرد و اصغر نوری نیز این داستان‌ها را به انیمیشن تشبیه کرد.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، نشست نقد کتاب «داستان‌هایی برای شب و چندتایی هم برای روز» نوشته بن لوری، یکشنبه، ۱۶ تیر با حضور اسدالله امرایی (مترجم کتاب)، محسن فرجی، فرزام شیرزادی و اصغر نوری در سرای اهل قلم برگزار شد.

شیرزادی، کارشناس ادبیات داستانی و دبیر نشست، سخنانش را با ارایه توضیحاتی درباره بن لوری، نویسنده این کتاب، آغاز کرد و گفت: «لوری، نویسنده جوانی است که داستان‌هایش را پیش از چاپ به طور پراکنده در مجله نیویورکر منتشر کرده بود و سال ۲۰۱۱ آنها را در مجموعه‌ای مستقل گردآوری کرد. داستان‌های این کتاب بسیار کوتاهند و به نظر می‌رسد بخشی از این آثار می‌توانند طرح داستانی بلند باشند.»

این داستان‌نویس و روزنامه‌نگار افزود: «به نظر می‌آید این نویسنده مرز واقعیت، کابوس و رویا را در هم می‌شکند و تلفیقی از این موارد را ارایه می‌دهد، با این حال در برخی داستان‌های کتاب وقایع باورپذیر نیستند. یکی از ویژگی‌های دیگر داستان‌های این مجموعه کوتاهی آنهاست و در فرصت کوتاهی می‌توان آنها را خواند و با نگاه متفاوت نویسنده به زندگی آشنا شد.»

شیرزادی این ویژگی‌های کتاب را به معنای نفی کتاب و نویسنده‌اش ندانست و ادامه داد: «قرار نیست همیشه داستان‌هایی از نویسندگان شاخص ترجمه شود. امرایی ترجمه‌ای انجام داده و آن را با زبان غنی به مخاطب ارایه کرده است.»

نویسنده کتاب «سه‌شنبه قرقی» درباره ساختار داستان‌های لوری نیز گفت: «ساختار داستان، آنطور که ما پیش از این دیده‌ایم، کمتر در این اثر دیده می‌شود و مساله‌ای که مخاطب با آن مواجه می‌شود این است که در بسیاری از داستان‌های این کتاب چنین ساختاری وجود ندارد.»

نوری، مترجم، در ابتدای سخنانش با بیان این‌که آشنایی با نویسنده‌ای که در ایران شناخته شده نبود یکی از نکات مثبت این کتاب است، اظهار کرد: «با خواندن داستان‌های این کتاب برای مخاطب قطعی می‌شود که نویسنده حوادث غیرواقعی را در دنیای واقعی دنبال می‌کند و هیچ تلاشی هم برای منطقی جلوه دادن آنها انجام نمی‌دهد.» مترجم مجموعه «سه‌گانه دوقلوها»، اثر آگوتا کریستف، در این برنامه به داستان «مسخ» کافکا اشاره کرد و افزود: «کافکا در داستانش سعی می‌کند منطقی را برای زندگی حشره تعریف کند و به مخاطب نشان می‌دهد که چگونه یک حشره در دنیای انسان‌ها زندگی می‌کند اما بن لوری در بند این مسایل نیست». نوری داستان‌های لوری را به انیمیشن تشبیه کرد و گفت: «داستان‌های او اغلب از یک رئالیسم آغاز و به اتفاقی غیرواقعی منتهی می‌شود. در واقع داستان‌ها به قدری کوتاهند که نویسنده مجال باورپذیر کردن را در آن نداشته و البته این سبک نگارش انتخاب نویسنده است و نقطه ضعف او محسوب نمی‌شود. او تمام قدرت خود را برای ساختن فضای غیرواقعی به کار می‌گیرد و همین تخیل نویسنده برای مخاطب سرگرم کننده است.»

مترجم کتاب «همسر اول» نوشته فرانسواز شاندرناگور به برخی از داستان‌های «لوری» اشاره کرد که به عقیده وی در آنها علاوه بر سرگرمی پیامی هم به مخاطب منتقل شده‌اند و افزود: «همین سرگرم‌کننده بودن داستان‌ها سبب شده دیالوگ‌های به یاد ماندنی کمی در کتاب دیده شوند، ولی تخیل نویسنده در بسیاری از مواقع غافلگیر کننده است. من عقیده دارم ما در جامعه‌ای متفاوت از لوری زندگی می‌کنیم و در کنار سرگرمی به دنبال این هستیم که داستان پیامی هم داشته باشد.»

نوری افزود: «به نظر من رویکرد داستان‌ها این است که مخاطب آمریکایی و اروپایی که از سیاست و فلسفه در داستان‌ها خسته شده بتواند با خواندن این آثار مدتی از این فضا فاصله بگیرد و به چیز دیگری فکر نکند. نویسنده می‌خواهد با ساخت دنیایی کوچک و غیرواقعی مخاطب را جذب کند و ساختار داستان هم همین‌گونه شکل گرفته و نباید انتظار بیشتری داشته باشیم.»

تمجید از فعالیت‌های اسدالله امرایی، مترجم این کتاب، مبحثی بود که محسن فرجی، یکی از منتقدان حاضر در این نشست در ابتدای سخنانش به آن پرداخت. وی در این‌باره توضیح داد: «من معتقدم اسدالله امرایی یکی از خادمان بزرگ فرهنگ به شمار می‌آید و در تمام سال‌های فعالیتش نویسندگان زیادی را به ما معرفی کرده است و آثار زیادی با ترجمه او در مطبوعات و کتاب‌ها به چاپ رسیده‌اند.»

فرجی درباره داستان‌های این کتاب نیز گفت: «ژانر داستان‌های بن لوری به گونه‌ای است که نویسنده در آنها دنیای خود را می‌سازد و نویسنده امکان تازه‌ای را مقابل نویسندگان قرار می‌دهد. بن لوری برخلاف نویسندگانی مانند کارور و همینگوی که داستان را در زمان و فضای مشخصی روایت می‌کنند، از افسانه‌ها و حکایات استمداد می‌گیرد.»

امرایی در ادامه برنامه در پاسخ به انتقادهایی که از ساختار داستان‌های این نویسنده شده بود، گفت: «بن لوری با این سبک نوشتن تنها نیست و این روال داستان‌نویسی در کشورش ادامه دارد و نویسندگانی با همین شیوه داستان‌نویسی جوایز ادبی معتبری چون بوکر را دریافت کرده‌اند. در کتاب «داستان‌هایی برای شب و چندتایی هم برای روز» هم شکل داستانی با تفاوت‌هایی روایت می‌شود و این نویسنده با این کتاب توانسته به دانشگاه‌های مختلف آمریکا برود و درباره شیوه داستان‌نویسی‌اش صحبت کند.»

وی افزود: «داستان‌های کوتاه مجال باورپذیر کردن را به نویسنده نمی‌دهند و هدفم از ترجمه داستان‌های لوری این بود که نشان دهم داستان بدون پیام هم می‌تواند خوب باشد.»

در پایان نشست نیز کارشناسان به سوالات حاضران درباره این کتاب، سبک نویسنده و ویژگی‌های ترجمه ادبی پاسخ داد.

سماوات در نشست نقد و بررسی «کفش‌هاتو جفت کن»:

داستانک، طفل گمشده ادبیات ایران است

نشست نقد و بررسی مجموعه داستانک‌های «کفش‌هاتو جفت کن» نوشته ضحی کاظمی، دوشنبه هفته گذشته با حضور این نویسنده، بلقیس سلیمانی، حسن محمودی و یاسر سماوات در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار شد. یاسر سماوات در این نشست هم داستانک را طفل گمشده ادبیات داستانی ایران دانست.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران(ایبنا)، یاسر سماوات، دبیر این برنامه در ابتدای نشست به تشریح عبارت «داستانک» برای حاضران پرداخت و گفت: «نظرات مختلفی درباره ریخت‌شناسی داستانک وجود دارد. بعضی منتقدان معتقدند که داستان‌های صفر تا ۱۰ کلمه نانو فیکشن، داستان‌های ۱۰ تا ۳۰۰ کلمه میکروفیکشن و داستان‌های ۳۰۰ تا ۵۰۰ کلمه فلش‌فیکشن هستند.»

وی اظهار کرد: «تاکنون برای عبارت داستانک، تعاریفی مختلفی ارایه شده به‌طوری که بعضی‌ها آن‌را داستان «ریزه»، داستان «تاگهان» یا داستان «برق‌آسا» و «دم داستان» نامیده‌اند. البته گروهی داستانک را مینیمال تعریف کرده‌اند که این تشابه معنی اشتباه است و مینیمال تعریف جداگانه‌ای دارد.»

این داستان‌نویس جوان با اشاره به این‌که گونه نگارشی داستانک طفل گمشده ادبیات ایران است، اضافه کرد: «سوال این است که آیا ما می‌توانیم بگوییم رگه‌های داستانک در پیشینه ادبیات ایران مثلا در حکایت گلستان سعدی، مثنوی معنوی یا آثار عبید زاکانی وجود داشته است یا این‌که داستانک‌ها یک محصول وارداتی هستند که زادگاهشان غرب است و از باختر به ایران آمده‌اند.» دبیر نشست در ادامه از نویسنده کتاب مجموعه داستانک‌های «کفش‌هاتو جفت کن» خواست یکی از داستانک‌های این کتاب را برای منتقدان و حاضران در جلسه بخواند.

کاظمی نیز در این برنامه گفت: «نخستین بار با مجموعه داستانک‌های «بازی عروس و داماد» اثر خانم بلقیس سلیمانی آشنا شدم و از خواندن داستانک‌های کتاب لذت بردم و به این طریق بود که طرحی نو از داستان‌نویسی در ذهنم شکل گرفت.»

وی توضیح داد: «به نظرم منشأ و سرچشمه داستانک‌ها، ذهن ناخودآگاه نویسنده هستند به‌طوری که هر موقع تصمیم گرفتم داستانی بلند بنویسم دیدم موضوع و پیام اصلی داستانم می‌تواند به‌صورت کوتاه هم مطرح شوند و به‌این طریق پس از نگارش طرح نخست داستان، کلمات را پس و پیش کردم و آن‌گاه طرح داستانم تبدیل به داستانک شد!

نویسنده کتاب «کفش‌هاتو جفت کن» تاکید کرد: «رمان پیچیده است و گاهی چند سال طول می‌کشد تا رمانی نوشته شود، اما داستانک‌ها لحظه‌ای هستند و می‌توان موضوع ذهن را خیلی کوتاه و مختصر نوشت و ثبت کرد.»

در ادامه جلسه بلقیس سلیمانی، منتقد حاضر در جلسه گفت: «به نظرم تعداد کلمات نمی‌تواند میزانی برای داستان بودن یا نبودن یک اثر تلقی شود؛ همچنین یادآوری می‌کنم که داستان کوتاه خلاصه رمان نیست و ذاتا با رمان فرق دارد.»

به گفته وی، داستان‌های فلش و کوتاه مربوط به دوره انسان‌های مدرن هستند که درگیر مسایل روزمره‌اند و وقت برای مطالعه ندارند؛ انسان‌هایی که سوار بر هواپیما، سوار بر قطارهای داخل و خارج شهری یا منتظر در بانک‌ها و بیمارستان‌ها هستند و زمان بسیار کمی برای مطالعه و تعمق برایشان باقی می‌ماند.

سلیمانی عنوان کرد: «مثلا درکارخانه فورد اتفاق جالبی افتاد؛ زمانی که کارگران کارخانه کنار هم برای صرف غذا می‌نشستند شروع به بطالت‌گویی و پراکنده‌گویی می‌کردند. به پیشنهاد مسئول کارخانه مسابقه‌ای بین کارگران کارخانه اختصاص داده شد به‌طوری که کارگران حرف‌هایی را که در طول ناهار با هم می‌زدند، به‌صورت یک داستان کوتاه در یک کاغذ می‌نوشتند و بعد با صدای بلند می‌خواندند و به بهترین نوشته‌ها جوایز ویژه‌ای می‌دادند.» وی گفت: «داستانک‌ها از دل داستان‌ها به‌وجود آمده‌اند و این‌که بعضی‌ها گمان می‌کنند داستانک‌ها بی‌ارتباط با داستان‌های رایج هستند، تصور غلطی است چون هر ژانر ادبی از دل ژانر دیگری بیرون می‌آید و این شرایط و تحولات اجتماعی هستند که افراد را وادار به انتخاب شیوه‌های متفاوت ادبی می‌کنند.»

در ادامه نشست همچنین، حسن محمودی دیگر منتقد حاضر در جلسه گفت: «امروزه ما می‌بینیم که یک ناشر معتبر آمده و آثار خانم کاظمی را چاپ کرده و معنی آن این است که ناشران، چاپ این سبک نوشتارها را جدی می‌گیرند.» محمودی اظهار کرد: «حتما متقاضی برای این‌گونه کارها هست که ناشر اقدام به چاپ این‌گونه آثار می‌کند. البته اگر نشریه‌ها ساز و کار مناسبی داشتند مطمئنا ما می‌توانستیم بیشتر شاهد این دست کارها باشیم.»

وی گفت: »داستانک‌های خانم کاظمی داستان‌های کوتاهی هستند که شروع و پایان منطقی دارند و به‌نظرم این نویسنده در نگارش آثارش سعی نکرده موضوع را با یک پایان شگفت‌انگیز خاتمه دهد.»

مجموعه داستان «کفش‌ها تو جفت کن»، امسال (۱۳۹۲) از سوی انتشارات همشهری به چاپ رسید.

زائری: به جای تولید کتاب‌های خوب به بیلان کاری دل‌خوشیم

حجت‌الاسلام محمدرضا زائری گفت: «سلفی‌های تکفیری سال‌هاست کتاب‌های خوب تولید می‌کنند اما ما فقط به بیلان کاری که معلوم نیست ناظر به واقعیت باشد دل‌خوش کرده‌ایم.»

گفت‌وگو با دکتر آقاعلی قاسم‌نیان

مترجم کتاب «رژیم‌های کاهنده چربی بدن» به مناسبت ماه مبارک رمضان

ورزشکار روزه‌دار هم کتاب خودش را می‌خواهد

شهاب وفایی

این روزها در ماه مبارک رمضان به‌سر می‌بریم، ماه پرفضیلتی که در جمع میهمانانش، ورزشکاران را هم به حضور در درگاه خداوند رحمان پذیرفته است. از جمله نکات مهمی که ذهن ورزشکاران روزه‌دار را مشغول می‌کند، چگونگی برنامه‌ریزی برای انجام تمرینات و مسابقات ورزشی در کنار به جا آوردن اعمال ماه صیام به ویژه روزه‌داری است. آقاعلی قاسم‌نیان، دارای مدرک دکترای فیزیولوژی و نویسنده و مترجم آثار مکتوب ورزشی از جمله کتاب «رژیم‌های کاهنده چربی بدن» در گفت‌وگو با کتاب هفته هم درباره این موضوع سخن گفته و هم به سوالاتی درباره کتاب «رژیم‌های کاهنده چربی بدن» پاسخ داده که می‌خوانیم.

■ با توجه بـــه پژوهش‌هایی که انجام داده‌اید، چه ســـاعتی از روز یا شب را برای انجام فعالیت‌های ورزشـــی در ماه رمضان توصیه‌می‌کنید؟

چند سالی است که ماه مبارک رمضان با روزهای طولانی و گرم فصل تابستان همراه شده است. در چنین وضعیتی، بهترین ساعت برای انجام تمرین ورزشی، حدود یک ساعت تا یک ساعت و نیم باقیمانده به زمان افطار است. البته یک ورزشکار ابتدا باید در افطار و سحر روز پیشین، میزان مطلوبی از مایعات را مصرف کند تا حجم آب بدنش تامین شود و بدن هنگام انجام تمرین ورزشی دچار کمبود آب نشود. اگر غیر از زمانی که نام بردم، روزه‌دار اقدام به انجام فعالیت ورزشی کند، دچار کمبود آب در بدن و در نتیجه آسیب رسیدن به کلیه‌ها و حتی وارد آمدن فشار فراوان به قلب خواهد شد.

■ این پرســـش شـــاید برای بسیاری از ورزشـــکاران روزه‌دار مطرح شود که در ساعات پایانی روزه‌داری، انسان گاهی حتی توان راه رفتن هم ندارد، پس چگونه می‌تواند در فاصله یک ســـاعت باقی مانده تا اذان مغرب ورزش کند؟

این موضوع ناشـــی از عادت اشـــتباه ماست، نه وضعیت حقیقی بدن. در واقع، هنگامی که شـــما در فاصله یک ساعت تا یک و نیم ساعت مانده به افطار به ورزش و تمرین سبک می‌پردازید، آخرین تکه‌های گلیکوژن باقیمانده در عضلات رها می‌شود و انرژی زیادی را ایجاد می‌کند که باورتان نخواهد شد. پس بهتر است این را تجربه کنید تا باور ناصحیحی که از آن نام بردید، اصلاح شود. بدن انسان بسیار هوشمند است و به خوبی می‌تواند تشخیص بدهد که چگونه از باقیمانده گلیکوژن بهره ببرد.

■ بنابراین، شما با انجام مسابقه و تمرین بعد از افطار به شیوه‌ای که اغلب در کشور ما مرسوم است، مخالفید؟

اگر قرار اســـت شـــخص روزه‌دار بعـــد از افطار ورزش کند، باید چند نکته را در نظر بگیرد. نخست اینکه در وعده افطار غذای سبک بخورد. همچنین دست‌کم دو ساعت پس از افطار ورزش را آغاز کند. اگر اینچنین نشود، ۸۰ درصد خونی که باید در معده وجود داشـــته باشـــد، راهی عضلات می‌شود و در نتیجه، دستگاه گوارش چنین ورزشکاری به شدت آســـیب می‌بیند. در واقع، نبرد نابرابری بین دستگاه گوارش و عضلات به وجود می‌آید که به سوءهاضمه ورزشکار منجر خواهد شد.

■ چرا چنیـــن موضوعات مهمی به طور جداگانه در کتابی ویژه ورزشکاران روزه‌دار آورده نشده است؟

متاسفانه این کار تاکنون انجام نشده، در حالی که ضرورت آن احساس می‌شود. البته این موضوعات در پایه و اســـاس فیزیولوژی ورزشـــی آورده شده و مخاطب می‌تواند نتایج دلخواه را از برآیند موضوعات علمی به دســـت بیاورد. من هم قبول دارم این کار کمی سخت است و ورزشکار روزه‌دار هم کتاب ویژه خودش را می‌خواهد.

■ اگر اجازه بدهید، قدری هم درباره کتاب «رژیم‌های کاهنده چربی بدن» صحبت کنیم. یکی از موضوعات مـــورد تاکید این کتاب، ضـــرورت انجام فعالیت‌های ورزشـــی در کنار رژیم‌های غذایی است. شما به عنوان دکترای فیزیولوژی ورزشی تا چه اندازه این موضوع را در تحقیقاتتان یافته‌اید؟

واقعیت این است که بر مبنای اصول علمی، ثابت شده که رژیم‌های غذایی به تنهایی راهکار ضعیفی برای کاهش چربی بدن یا لاغری به شمار می‌آیند. اتفاقا در این کتاب نیز تاکید شده که تنها رژیم غذایی موسوم به رژیم مدیترانه‌ای یک رژیم غذایی مناسب محسوب می‌شود، زیرا فعالیت ورزشی و بدنی را همراه خود دارد. واقعیت این است که یک انسان رژیم می‌گیرد تا لاغر شـــود، چربی بدن خودش را کاهش دهد و همچنین به وزن و فرم ایده‌آل بدنی و جســـمانی برسد اما اکثر رژیم‌های غذایی منجر به شکست می‌شوند!

■ حتی گاهی این ایراد هم به مکتوبات این حوزه وارد است که برخی مواد موجود در یک رژیم غذایی در هر کشوری پیدا نمی‌شوند و این مشکل، ناکارآمدی رژیم‌های غذایی را بیشتر می‌کند. شما این گونه فکر نمی‌کنید؟

بله، همین‌طور اســـت. مخاطبـــان آثار مکتوب یا برنامه‌های تلویزیونی با موضوع رژیم‌های غذایی باید آگاه باشند که حتی برخی از این رژیم‌ها از نظر علمی ثابت‌شده نیستند. به تازگی کتابی را با عنوان «کاهش وزن و چربی آســـان نیســـت» تالیف و تدوین کرده‌ام که امســـال منتشر خواهد شد. من در این کتاب اثبات کرده‌ام کـــه رژیم‌های غذایی لاغـــری صددرصد با شکست مواجه خواهند شد، زیرا اگر یک رژیم غذایی به لاغری و کاهش وزن شدید فرد منجر شود، یک‌سری بیماری‌های شدید را هم برای او به همراه خواهد آورد. همچنین ممکن است پس از لاغر شدن، دوباره بدن چاق شود، حتی چاق‌تر از گذشته و ترکیب آن هم کاملا به هم بریزد.

■ آیا تاکنون ایـــن موضوع را به صورت تجربی و آزمایشی اثبات کرده‌اید؟

بله، به عنوان یک دکترای فیزیولوژی، یک رژیم یا پروتکل ورزشی را روی ۷۰ دانش‌آموز چاق انجام دادم و به این نتیجه رسیدم که رژیم غذایی فقط با فعالیت بدنی تکمیل و کارساز می‌شود. در این آزمایش به اثبات رساندم که برخی نظرات مانند حذف یک وعده غذایی از جمله صبحانه برای لاغر شـــدن اصلا کار درستی نیست، بلکه مردم باید وعده غذایی خود را به پنج وعده افزایش دهند و بـــا کم کردن میزان غذایی که در هر وعده مصرف می‌کنند و همچنین انجام فعالیت بدنی و ورزشی، به نتیجه دلخواه برسند. البته نوع تغذیه هم بسیار مهم است. من با اصول علمی ثابت کرده‌ام که فرایند لاغری باید به گونه‌ای باشد که تری‌گلیسیرید از درون سلول یا کیسه چربی بیرون آورده شود و پس از ورود به خون، به درون عضله داخل و در آنجا سوزانده شود. این کار نه با ورزش تنها و نه با رژیم غذایی به تنهایی انجام می‌شود، بلکه این ورزش هوازی است که کار را تکمیل می‌کند، نه روندی که اکنون در بسیاری از باشگاه‌های ورزشـــی جریان دارد. باید دامنه ضربان قلب در مدت معین افزایش یابد تا این هدف به دســـت آید. به طور خلاصه، باید تعداد سلول‌های عضلانی را افزایش داد، زیرا در عضله است که کالری سوزانده می‌شود. مشکلی که وجود دارد، این است که در رشته بدنسازی نیز اغلب عضلات رشد داده می‌شوند، اما توجهی به کاهش چربی نمی‌شود و تمرینات هوازی نیز مدنظر قرار نمی‌گیرند.

■ شـــما از باورهای غلط رایج در جامعه برای لاغر شـــدن نظیر حذف وعده غذایی صبحانه صحبت کردید. این در حالی است که اغلب این باورها نیز از سوی متخصصان در جامعه گسترش داده شده‌اند. اکنون چه تضمینی وجود دارد که نظریات شما، نظریاتی صحیح باشند و در آینده، خیلی ساده در جرگه باورهای غلط قرار نگیرند؟

معتقدم علم هرگز باورهای غلط را ترویج نمی‌کند، بلکه برخی افراد با سوءاستفاده از علم، باورهای غلط را گسترش می‌دهند و در حقیقت، علم را دور می‌زنند! به عنوان مثال، علم می‌گوید که یک ترکیب شیمیایی، فلان آنزیم را کاهش می‌دهد که نتایجی را هم دربردارد. در این زمان، کمپانی‌های سودجو به فکر می‌افتند و از خصلت تنبلی انسان استفاده می‌کنند و قرص‌ها و سایر داروها یا روش‌ها را برای لاغری آســـان و زودبازده با استفاده از این موضوع علمی تجویز می‌کنند و با توجه به اینکه از برخی اصول علمی استفاده می‌کنند، ممکن است این سودجویی‌ها به نام علم نوشته شود. به نظر من، کسی که سال‌هاست ورزش نکرده و هر نوع تغذیه‌ای داشته، نباید انتظار داشته باشد که در مدت زمان کوتاهی به فرم ایده‌آل بدنی برسد. راه میان‌بر همیشه با شکست همراه خواهد بود و این کاری است که کمپانی‌ها و افراد سودجو در لفافه‌ای از علم انجام می‌دهند و هیچ ربطی به علم و دانش ندارد. در واقع، آنان از تنبلی انسان استفاده می‌کنند. برخی داروهای تجویزی توســـط این افراد و کمپانی‌ها باعث ماندگاری بیشتر ماده سراتونین در مغز و در نتیجه، بی‌اشتهایی کاذب به غذا می‌شوند تا فرد استفاده کننده از دارو، غذا نخورد و لاغر شود، در حالی که ممکن است کاهش حتی یک نوع ویتامین در بدن منجر به ایجاد چندین نوع بیماری شود. طبیعت به عنوان مادر اصلی انسان به او یاد داده که راه میانبر محکوم به شکست است و هر انسانی برای رسیدن به هدفش باید تلاش کند و این موضوع در قرآن کریم هم به صراحت آورده شده است.

معرفی کتاب

نگاهی اجمالی به معرفی کتاب «رژیم‌های کاهنده چربی»

رعایت اصل پیشگیری بر درمان در مکتوبی علمی ـ کاربردی

علیرضا طاهری

رژیم‌های کاهنده چربی به قلم دالاس کلوآتره و ویلیام کارنگس نوشته شده و از ســـوی روح‌الله رنجبر (دکترای فیزیولوژی ورزشـــی دانشگاه شهید بهشـــتی)، آقاعلی قاسم‌نیان (دکترای فیزیولوژی ورزشی دانشگاه تهران) و هادی رستمی‌دیدار (کارشناس ارشد تربیت‌بدنی) به فارسی برگردانده شده است.

کتاب رژیم‌های کاهنده چربی را باید در دسته کتاب‌های ورزشی ـ پزشکی قرار داد، اثری که در حوزه سلامت و به صورت کاملا علمی و صد البته با قلمی روان به رشته تحریر درآمده اســـت. نویسندگان این اثر مدعی‌اند که در صورت مطالعه آن و به کار بستن دستورات علمی‌اش می‌توان به نتایجی جالب در راستای کاهش چربی بدن دست یافت. در واقع این کتاب تکنیک‌هایی موثر و سالم را در افزایش سوخت و ساز، کنترل اشتها و کاهش چربی ارایه می‌کند تا مخاطب بتواند در ۱۵ روز به سلامت بدنی دست یابد.

نکته مهم درباره این اثر مکتوب این اســـت که کتاب رژیم‌های کاهنده چربی به دلیل بهره‌گیری از مطالب علمی و یافته‌های آزمایشـــگاهی، از دایره مکتوبات سطحی و به اصطلاح کتابسازی رها شـــده و خودش را به عنوان یک مکتوب قابل اعتنا مطرح کرده است. در واقع، مطالب کتاب به گونه‌ای است که مخاطب علاوه بر دستیابی به راهکارهایی علمی و کاملا عملی برای کاهش چربی و همچنین کنترل وزن، دلایل علمی پیشنهادات ارایه شده را درمی‌یابد و این موضوع باعث می‌شود تا خواننده کتاب به مطالب آن اعتماد کند و بفهمد که قرار نیســـت با مطالعه آن و به کار بردن دستوراتش، دچار آزمون و خطا بشود. به عنوان مثال، تشریح مکانیسم‌های موثر در کاهش چربی بدن باعث می‌شود تا هر مخاطبی دریابد که قرار نیست معجزه‌ای رخ بدهد، بلکه این کتاب، تشریح یک فرایند کاملا علمی است که از طرف خالق توانای انسان به شکلی دقیق طراحی شده است، فرایندی که حمایت کننده هرگونه تغییر و تحول در بدن آدمی است. مطالب این کتاب بخش بسیار بسیار کوچکی از دانش بشر درباره سلامت جسمانی به شمار می‌آید که البته از ارزش فراوانی برخوردار است.

این کتاب به مخاطب یاد می‌دهد که محاســـبه کالری ورودی به بدن و میزان سوخت وساز، تنها راه کاهش وزن و همچنین تنظیم توده چربی بدن نیســـت، بلکه دستیابی به چنین هدفی به آگاهـــی یافتن درباره رویکرد چندجانبه در حوزه تغذیه، فعالیت ورزشـــی و سبک زندگی نیاز دارد. به این دلیل، کتاب رژیم‌های کاهنده چربی را می‌توان یک کتاب علمی داست که با زبانی بسیار ساده مطالبش را ارایه می‌کند تا همگان با هر سطح سواد و اطلاعاتی بتوانند از آن بهره ببرند. مطالعه دقیق این کتاب حوزه پزشکی ـ ورزشی باعث می‌شود تا شما برای تنظیم وزن و میزان چربی موجود در بدنتان نیاز به ملاقات یک پزشک و رفتن به آزمایشگاه نداشته باشید. در واقع، اصل برتری و ارجحیت پیشگیری بر درمان با مطالعه این کتاب کاملا رعایت می‌شود.

نکته مهم دیگر درباره کتـــاب رژیم‌های کاهنده چربی این است که این اثر هرگز مجموعه‌ای از بایدها و نبایدها نیست که مخاطب، خودش را در حلقه تذکرات و هشدارها گرفتار بیابد، بلکه راهکارهایی عملی در آن ارایه شده است تا مخاطب بتواند با به کار بستن آنها، از بند دشمن خطرناک سلامتی رهایی یابد.

از آنجا که این کتاب دربرگیرنده دستورات ورزشی برای تکمیل پروســـه تنظیم وزن و کاهش چربی اســـت، برای دانشجویان رشته تربیت بدنی و ورزش هم کارایی دارد.

رونمایی از ۱۰ قصه

۱۰ قصه از مجموعه «قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب» با عنوان کتاب «آذر یاد» تألیف اسدالله شکرانه رونمایی شد.

درباره کتاب «هیتلر»

چهره واقعی یک کابوس

مهری سادات صفوی

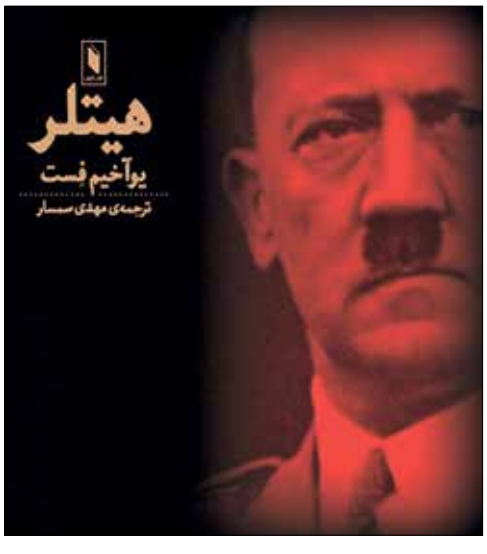

تاریخ قرن بیستم با نام‌هایی گره خورده که بخشی عمده از تاریخ این قرن را به خود اختصاص داده‌اند. از استالین گرفته تا لنین، از چرچیل گرفته تا مهاتما گاندی و از موسولینی گرفته تا هیتلر. درباره این آخری هم آنقدر نوشته‌اند و گفته‌اند که در نگاه اول دیدن کتاب تازه‌ای درباره هیتلر آدم را به این فکر می‌اندازد که دوباره قرار است تکرار مکررات همیشگی را مرور کند. اینکه هیتلر مردی مریض، سادیستی، خونخوار و... بود. همان تعبیرهایی که معمولا درباره تیمور لنگ یا چنگیزخان مغول به کار می‌برند.

یوآخیم فست، نویسنده کتاب «هیتلر» یکی از بزرگ‌ترین متخصصان تاریخ حزب نازی است که کتاب‌های زیادی درباره اعضای این حزب نوشته است. از سوی دیگر او نخستین آلمانی است که بعد از جنگ جهانی دوم درباره هیتلر و حزب نازی کتاب نوشته و همه تلاشش را کرده تا تصویری غیرحزبی، غیرمغرضانه و واقعی از چهره او به مخاطب خود ارائه کند.

فست در کتاب خود به این اشاره می‌کند که بعد از جنگ جهانی دوم روس‌ها کوشیدند چهره‌ای سیاه و مبهم از هیتلر نشان دهند. شخصیتی که به انواع و اقسام بیماری‌های روانی از بیماری‌های جنسی گرفته تا سادیسم و مازوخیسم گرفتار بود. آنها تلاش می‌کردند چهره هیتلر را تا جایی که می‌توانند تیره و پر رمز و راز تصویر کنند و در این راه از هیچ کوششی مضایقه نکردند. درست مثل متفقین و مورخان آمریکایی که همین کار را با استالین کردند. یوآخیم فست اما در کتاب «هیتلر» سعی داشته روشی متفاوت را پی بگیرد و با نگاهی نوتاریخی به روند زندگی هیتلر بپردازد. او تلاش داشته با نگاهی کاملا غیرحزبی و غیراحساسی به ظهور و سقوط هیتلر بپردازد و برای رسیدن به چنین هدفی دست به تمهیداتی زده که کتاب را خواندنی می‌کند.

یکی از تمهیدات نویسنده این است که او تنها به روایت زندگی هیتلر بسنده نکرده است، بلکه پیش از هر چیز به بررسی وضعیت اجتماعی و سیاسی اروپا در سال‌های قبل از تولد هیتلر پرداخته است. تصویری که او از اروپا ارائه می‌کند تصویر قاره‌ای بیمار و در حال فروپاشی است. پس‌زمینه‌های اجتماعی که بعدها باعث شکل‌گیری نازیسم شد. او با تکیه بر منابع بسیار و گوناگون نشان می‌دهد که قبل از ظهور هیتلر یکی از مهم‌ترین پس‌زمینه‌ها در اروپا شکل گرفته بود؛ یعنی نژادپرستی.

فست به ما نشان می‌دهد که پس‌زمینه‌های اجتماعی موجود در اروپا برآیندی جز ظهور هیتلر نداشته است. رهبری نژادپرست، تک‌رو، دیکتاتور و البته ادامه دهنده جنگ نیمه تمام جهانی اول. شخصیت هیتلر در این کتاب ما را به شگفتی وامی‌دارد. مردی که بیش از یک ساعت در طول روز نمی‌خوابد، به اپرا، به واگنر، نیچه و تا حدی شوپنهاور عشق می‌ورزید، بیش از صد بار به تماشای اپرای پارسیفال نشسته بود و خودش تنها کسی بود که در وهله اول مومنانه به رویاهایش وفادار بود.

اما وجه دیگری که از هیتلر در این کتاب به نمایش گذاشته می‌شود، چهره سیاستمداری است که به هیچ وجه اعتقادی به روابط دیپلماتیک ندارد. او کسی است که از واقعیت فرار می‌کند وگاه با ساده‌دلی نوعی رفتار می‌کند که از او بعید است. نمونه‌اش صلح دیریاب و گرانبهایش با دشمن دیرینه‌اش استالین است که تنها به مدد هوش وزیر خارجه‌اش ربین تروپ به دست آمده بود. اما هیتلر بدون هیچ مصلحت‌اندیشی در زمانی نامناسب این صلح را زیر پا گذاشت بدون آنکه به دو دوتای سیاستمداران اطرافش توجهی کند. او فردیت و تنهایی خود را به ارتشش منتقل کرده بود. ارتشی که رفته رفته از این جنگ بی‌حاصل خسته می‌شد و ایمانش را به رویاها و آرمان‌های پیشوا از دست می‌داد.

نگاه فست که سعی دارد از احساسات فاصله بگیرد و به هیچ‌وجه تسلیم احساسات متناقض نفرت و خشم نشود به ما این اجازه را می‌دهد که با مردی ملاقات کنیم که در تغییر ساختارهای اروپا تاثیری غیرقابل انکار گذاشت. او به ما نشان می‌دهد که «نفرین‌ساز» اروپا چگونه به مدد رویاهایش جان گرفت و سرانجام چگونه جان خود را بر سر تحقق این رویاها گذاشت. رویاهایی که ایمان بی‌بدیلش به آنها باعث شد او از حضیض به اوج برسد و همین مسیر را اما برعکس دوباره از اوج به حضیض طی کند. مسیری سخت، جانفرسا و دشوار که در زمان طی آن نه تنها خودش رنج برد که بسیاری از مردم جهان را نیز به رنج کشیدن واداشت.

کتاب «هیتلر» با ترجمه مهدی سمسار توسط نشر زاوش در سال ۱۳۹۱ با قیمت ۵۵ هزار تومان منتشر شده است.

باسمه تعالی
فراخوان
ششمین دورهٔ جایزهٔ ادبی
جلال آل احمد

ششمین دورهٔ جایزهٔ ادبی جلال آل احمد با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسهٔ خانهٔ کتاب، آذرماه سال جاری مقارن با زاد روز نویسندهٔ توانا و صاحب سبک، سیّد جلال آل احمد برگزار می‌شود.

موضوعات مورد ارزیابی هیئت داوران عبارت‌اند از:

- داستان
- نقد ادبی
- تاریخ نگاری و مستند نگاری

از تمامی نویسندگان، منتقدان، ادیبان، تاریخ نگاران و ناشران دعوت می‌شود، آثار تألیفی خود را که برای نخستین بار در سال ۱۳۹۱ به چاپ رسیده است تا تاریخ ۳۱ تیرماه ۱۳۹۲ به دبیرخانهٔ جایزه ارسال نمایند.

نشانی دبیرخانه:
تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان فلسطین جنوبی و برادران مظفر، ساختمان ۱۰۸۰، طبقهٔ اول
تلفن: ۶۶۹۶۶۱۳۶ دورنگار: ۶۶۹۶۶۲۱۸
www.aleahmad.ir

فراخوان
دهمین دورهٔ
جشنواره نقد کتاب
همزمان با هفته پژوهش

مؤسسهٔ خانه کتاب به منظور ارتقای سطح کمّی و کیفی نقد، دهمین دورهٔ جشنواره نقد کتاب را همزمان با هفتهٔ پژوهش در آذر ماه سال جاری برگزار می کند.
لذا از تمامی منتقدان، مدیران مسئول مطبوعات، نشریات، سایت های خبری و نیز وبلاگ نویسان دعوت می شود مقالاتی را که در حوزهٔ نقد کتاب در سال ۱۳۹۱ منتشر کرده اند، حداکثر تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۲ به دبیرخانه جشنواره ارسال کنند.

نشانی : تهران، خیابان انقلاب، بین فلسطین و صبای جنوبی، شماره ۱۰۸۰، طبقه ۱
تلفن: ۶۶۴۱۵۲۵۵
تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸
www.naghdeketab.ir

۱۸ قطعه از آثار ابوالحسن صبا در کتاب «کاروان صبا» منتشر شد

۱۸ قطعه از آثار استاد ابوالحسن صبا در کتابی با عنوان «کاروان صبا» از سوی انتشارات سروش منتشر و روانه بازار نشر شد.

ماشینی که دیگر دود نمی‌کند

علیرضا جماعت‌لو

لکوموتیوهای دیزل الکتریک، نوعی از لکوموتیوهای الکتریکی خودمولدند. این لکوموتیوها مانند لکوموتیوهای الکتریکی، مجهز به سیستم محرک الکتریکی از نوع موتورهای ترکشن هستند که با کنترلرهای الکترونیکی کنترل شده و گشتاور حرکتی را برای محورها تأمین می‌کنند. کتاب «لکوموتیو دیزل الکتریک، اجزا و مفاهیم» به قلم کوروش براثانی با هدف آشنایی هرچه بیشتر کارشناسان و متخصصان صنعت حمل و نقل ریلی با اصول و مبانی عملکرد لکوموتیوهای دیزل الکتریک و اجزا و مفاهیم به رشته تحریر درآمده و از سوی انتشارات پندار پارس به بازار کتاب مهندسی عرضه شده است.

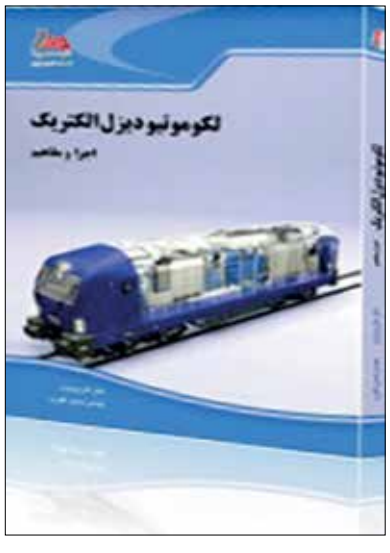

در محوطه سازمان بنادر و کشتیرانی بندر انزلی، یک لکوموتیو بخار وجود دارد که بیش از ۱۱۵ سال پیش در خط آهن برچیده شده پونل- انزلی حرکت می‌کرده است. چند متر خط آهن باقیمانده در زیر این لکوموتیو، یادآور دو تعهدنامه ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه به تزار روس بود که در قبال دریافت وام قول دادند بیست سالی در ایران راه آهن ایجاد نکنند! پروژه راه آهن سراسری ایران در سال ۱۳۰۶ شروع شد اما ساخت نخستین لکوموتیو در کشور، هفتاد و شش سال بعد یعنی در سال ۱۳۸۲ رقم خورد.

در میان انواع گوناگون روش‌های حمل ونقل، راه آهن به دلیل برتری‌های خاص آن از جمله قابلیت حمل انبوه بار و مسافر، ایمنی بسیار بالا و مصرف اندک سوخت، نقش ویژه‌ای در ترابری کشورها دارد. شاخص‌های مصرف انرژی و میزان جابجایی مسافر در این بخش نشان از اهمیت این صنعت دارد.

در میان انواع تجهیزات لازم در صنعت ریلی، لکوموتیوها جایگاه ویژه‌ای دارند چرا که افزون بر وزن بالای تجهیزات کشنده، از پیچیدگی خاصی در طراحی برخوردارند. در این میان، لکوموتیوهای دیزل الکتریک، انواع بسیار متداولی از لکوموتیوها هستند که به ویژه در کشورهای فاقد سیستم‌های خطوط الکتریکی کاربرد گسترده‌ای دارند.

لکوموتیوهای دیزل الکتریک امروزی از تکنولوژی بالایی برخوردارند و دارای سیستم‌های جانبی دیگری هستند که توان عملیاتی خود را (مانند سرمایش، گرمایش، ترمز، روشنایی و سیستم تأمین از مولد انرژی خود می‌گیرند. این لکوموتیوها را می‌توان در خطوط مشابه توان الکتریکی لکوموتیوهای برقی و با همان لکوموتیوران‌ها نیز به کار گرفت؛ با این تفاوت که لکوموتیوهای دیزل الکتریک به جای اینکه توان الکتریکی مورد نیاز خود را به وسیله کابل‌های بالاسری یا سیستم ریل سوم از نیروگاه دریافت کنند، مجموعه مولد توان الکتریکی خود را از مجموعه تجهیزات درونی خود دریافت می‌کنند.

این لکوموتیوها که مانند لکوموتیوهای الکتریکی مجهز به سیستم محرک الکتریکی از نوع موتورهای ترکشن هستند، با کنترلرهای الکترونیکی کنترل می‌شوند و گشتاور حرکتی را برای محورها تأمین می‌کنند. لکوموتیوهای دیزل الکتریک همچنین دارای تعداد زیادی از سیستم‌های جانبی همچون سیستم خنک کننده، سیستم ترمز، سیستم‌های مبدل الکتریکی (ترانسفورماتورها و اینورترها) و در برخی موارد، دارای سیستم تأمین توان الکتریکی برای واگن‌ها هستند. مولفان کتاب «لکوموتیو دیزل الکتریک، اجزا و مفاهیم»، هدف از تالیف این کتاب را آشنایی هرچه بیشتر دست‌اندرکاران صنعت حمل و نقل ریلی به‌ویژه مدیران، کارشناسان و متخصصان این صنعت با اصول و مبانی عملکرد لکوموتیوهای دیزل الکتریک و اجزا و مفاهیم آنها می‌دانند. تدوین مطالب این کتاب به نحوی انجام شده تا برای دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد مهندسی راه آهن، مکانیک، برق و همچنین مهندسان فعال در عرصه راه آهن قابل استفاده باشد.

فصل اول کتاب به مرور اجزای تشکیل دهنده یک لکوموتیو دیزل الکتریک می‌پردازد. در این فصل افزون بر معرفی انواع سیستم‌های انتقال توان الکتریکی، توضیحاتی درباره زیرمجموعه‌ها و اجزای اصلی یک لکوموتیو دیزل الکتریک ارائه می‌شود. در فصل دوم، مبانی حرکت لکوموتیو، شامل مفاهیم و محاسبات نیروی کشش، ارائه و چگونگی محاسبه نیروهای کششی و مقاوم، بررسی شده است. همچنین نمودارهای نیروی کشش و ترمز دینامیک برای دو لکوموتیو نمونه، ارائه و مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل سوم درباره مفاهیم بوژی لکوموتیو و انواع مختلف سیستم‌های تعلیق در خودروهای ریلی، مباحث متنوعی ارائه شده و به مفاهیم تماس چرخ و ریل در بوژی نیز پرداخته شده است. در فصل چهارم، مباحث گسترده‌ای درباره انواع سیستم‌های ترمز در خودروهای ریلی و محاسبات سیستم ترمز در لکوموتیو ارائه شده و در فصل پنجم نیز مباحث مرتبط با سیستم‌های الکتریکی لکوموتیو با تمرکز بر مفاهیم عملکرد ماشین‌های الکتریکی ارائه شده است.

کتاب «لکوموتیو دیزل الکتریک، اجزا و مفاهیم» که توسط مهندس کوروش براثانی و همکاران برای شرکت مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران(مپنا) نوشته شده در ۲۳۴ صفحه و با قیمت ۹هزار و ۶۰۰ تومان توسط انتشارات پندار پارس به بازار کتب مهندسی عرضه شده است.

آمار نشر

گزارش آماری هفته

«**گزارش آماری هفته**» از سوی بخش کتابداری و اطلاع‌رسانی«**خانه کتاب**» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می‌شود. از شنبه ۹۲/۴/۸ تا چهارشنبه ۹۲/۴/۱۲ ، ۱۱۰۸ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتاب‌ها در موضوع کودک و نوجوان و سپس علوم اجتماعی بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، دین، ادبیات و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب‌های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	شمارگان متوسط	متوسط صفحه
۱	کلیات	۲۵	۲۱	۴	۱۶	۹	۱۹	۶	۱۳۳۰	۲۸۸
۲	فلسفه و روانشناسی	۴۵	۲۶	۱۹	۱۸	۲۷	۲۹	۱۶	۱۹۸۹	۲۳۷
۳	دین	۱۳۰	۱۱۱	۱۹	۷۳	۵۷	۴۷	۸۳	۲۱۹۸	۲۶۷
۴	علوم اجتماعی	۱۶۶	۱۴۳	۲۳	۱۱۷	۴۹	۱۴۳	۲۳	۱۹۳۸	۲۲۰
۵	زبان	۴۳	۳۸	۵	۲۷	۱۶	۲۶	۱۷	۱۶۴۹	۲۱۵
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۳۷	۱۷	۲۰	۱۸	۱۹	۲۷	۱۰	۱۸۷۶	۳۳۸
۷	علوم عملی	۱۴۹	۱۱۵	۳۴	۱۰۳	۴۶	۱۱۴	۳۵	۱۳۸۹	۲۱۷
۸	هنر	۶۱	۴۹	۱۲	۲۹	۳۲	۵۷	۴	۱۹۸۲	۲۱۲
۹	ادبیات	۱۲۵	۹۰	۳۵	۷۸	۴۷	۸۰	۴۵	۱۶۳۳	۲۳۰
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۳۶	۳۱	۵	۲۴	۱۲	۱۹	۱۷	۲۰۶۴	۲۳۳
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۷۲	۷۲	۰	۲۱	۵۱	۷۱	۱	۴۲۸۶	۱۸۳
۱۲	کودک و نوجوان	۲۱۹	۱۶۶	۵۳	۸۱	۱۳۸	۱۷۳	۴۶	۳۶۱۷	۶۱
	جمع بندی	۱۱۰۸	۸۷۹	۲۲۹	۶۰۵	۵۰۳	۸۰۵	۳۰۳	۲۳۲۶	۱۹۸

* «تألیف»، به تمامی آثاری اطلاق می‌شود که ترجمه نباشد. آثاری چون تصحیح، تدوین، گردآوری، تحقیق، شعر و نظایر آن.

** منظور از موضوع «آموزشی و کمک درسی» کلیه کتاب‌هایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه‌های آموزشی تمام مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان مربوط هستند و مخاطبان آنها دانش‌آموزان از پیش‌دبستانی تا دبیرستان هستند.

شاخص‌های آماری کتاب‌های کودک و نوجوان

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتاب‌ها
ارزانترین کتاب	۵۰۰۰ ریال	مرغ تخم طلا، روباه بلا، مریم طالشی، ناشر: برف، چاپ ٤، ۱۲ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۲۲۰۰۰۰ریال	مجموعه قصه‌های شیرین هزار و یک شب، نرگس ابیار، ناشر: پیدایش، چاپ ٤، ٥٤٨صفحه، ۲۵۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	٤۲ مرتبه	دنیای شادی، ناشر: هستان، ٤٨ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه،۱۳۵۰۰۰ریال
بیشترین شمارگان	۲۰۰۰۰ نسخه	انگشت گمشده، نجمه تدین، ناشر: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، چاپ ۱، ۲۸ صفحه
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	کارهای خطرناک، پویا نصیری، ناشر: سرمستان، چاپ ۱، ۱٦ صفحه، ٤۰۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	٥٤٨ صفحه	مجموعه قصه‌های شیرین هزار و یک شب، نرگس ابیار، ناشر: پیدایش، چاپ ٤ ۲۵۰۰ نسخه، ۲۲۰۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	۸ صفحه	عروسک من، علی ثابت‌قدم، ناشر: فرهنگ مردم، چاپ ۵، ۵۰۰۰ نسخه، ۳۰۰۰۰ ریال

در بخش کتاب‌های کودک و نوجوان، بیشترین کتاب‌های تالیفی با ۱۲ عنوان متعلق به بهرام بیدگلی بوده است.
انتشارات جهان پویش با ۱۲ عنوان بیشترین کتاب‌های چاپ اول را منتشر کرده است.

شاخص‌های آماری کتاب‌های عمومی

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتاب‌ها
ارزانترین کتاب	۲۵۰۰ ریال	زیارت عاشورا، حسین استادولی، ناشر: الهادی، چاپ ٦، ١٦ صفحه، ۱۰۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۳۰۰۰۰۰ ریال	معماری بوشهر در دوره زند و قاجار، فراز غلامزاده جفره، ناشر: اباد بوم، چاپ ۱، ٤٨٨صفحه، ۱۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۱۰۵ مرتبه	قانون مجازات اسلامی، ناشر: دیدار، ۳۹۲ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ٦۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۰۰۰۰ نسخه	گنج‌العرش، عباس قمی، رضا مرندی، ناشر: کلی، چاپ ۲۲، ۳۲۰ صفحه، ۳۵۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰ نسخه	راهنمای دینامیکی Plaxis، حامد نیرومند، ناشر: ناقوس، چاپ ۲، ۷۲ صفحه، ۵۰۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۳۸٤ صفحه	داروهای ژنریک ایران، پوران سامی، ناشر: نشر و تبلیغ بشری، چاپ ۵، ۱۰۰۰ نسخه، ۲۷۵۰۰۰ریال
کمترین صفحه	۱۲ صفحه	Il Etait... Une Petite Grenouille: methode de francais pour les petits Jacky Giradet، ناشر: رهنما، چاپ ۱، ۱۵۰۰ نسخه، ۵۰۰۰۰ ریال

در بخش کتاب‌های عمومی، بیشترین کتاب‌های تالیفی با ٤۸ عنوان متعلق به حسین نامی؛ و بیشترین کتاب‌های ترجمه با ۳ عنوان متعلق به عباس آگاهی بوده است.
انتشارات رهپویان شریف با ٥٦ عنوان بیشترین کتاب‌های چاپ اول را منتشر کرده است.

شاخص‌های آماری کتاب‌های کمک‌درسی

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتاب‌ها
ارزانترین کتاب	۲۲۰۰۰ ریال	کتاب اخر مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده امتحانات نهایی رشته‌ی گرافیک، ناشر: پیام دانش روز، چاپ ۱ ٥٦ صفحه، ۵۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۳٤۰۰۰۰ ریال	کتاب جامع کنکور زیست‌شناسی، محمد ابراهیمی، ناشر: خانه زیست‌شناسی، چاپ ٤، ۹۷٦ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	٦۹ مرتبه	پاسخ‌نامه‌ی ٦ سال کنکور علوم تجربی، ناشر: کانون فرهنگی آموزش، ۲۸۰ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۰۰۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۱۰۰۰ نسخه	کتاب کار مکعب دوم ابتدایی، ناشر: مکعب علم، چاپ ٤، ٤۸ صفحه، ۳۰۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	کتاب اخر مجموعه سوالات امتحانات نهایی رشته‌ی حسابداری، جمشید واحدی، ناشر: پیام دانش روز، چاپ ۱، ۱۰٤ صفحه، ٤۲۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۹۷٦ صفحه	کتاب جامع کنکور زیست‌شناسی، محمد ابراهیمی، ناشر: خانه زیست‌شناسی، چاپ ٤، ۳۰۰۰ نسخه، ۳٤۰۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	٤۸ صفحه	کتاب کار مکعب دوم ابتدایی، ناشر: مکعب علم، چاپ ٤، ۱۱۰۰۰ نسخه، ۳۰۰۰۰ ریال

در بخش کتاب‌های کمک‌درسی، بیشترین کتاب‌های تالیفی با ۵ عنوان متعلق به سام سلماسی می‌باشد.
انتشارات پیام دانش روز با ۸ عنوان بیشترین کتاب‌های چاپ اول را منتشر کرده است.

تعداد ناشران در این هفته	تعداد پدیدآورندگان				تعداد کتاب‌های بدون قیمت	تعداد کتاب‌های افست
	مولف*		مترجم			
	زن	مرد	زن	مرد		
۳٤۸	۱٦۲	٦۷۰	٦٦	۱۵۰	۷۳	۱٦

* مؤلف: تمامی پدیدآورندگان (مانند نویسنده، شاعر، گردآورنده، مصحح و ...) به جز مترجم

چراغ راه

روزه

امام علی علیه‌السلام:

فرض الله الصیام ابتلاء لاخلاص الخلق

خداوند روزه را واجب کرد تا به وسیله آن اخلاص خلق را بیازماید.
(نهج‌البلاغه،حکمت۲۵۲)

کلام آخر

پایانی بر آیه‌های یأس

حرکت علمی و شکوفایی استعدادها در دانشگاه‌های ما رو به پیشرفت است. شما ملاحظه کنید که داوطلبان شـــرکت در المپیادهای داخلی و خارجی در رشته‌های مختلف علمی رو به افزایش هستند. به بنده گزارشی داده شـــد که اگر اشـــتباه نکنم، صدهزار نفر در سال گذشته داوطلب بودند تا در المپیاد ریاضی شرکت کنند؛ این رقم بالایی است. کسانی که آشنا و خبره هستند، گفتند که از این صد هزار نفـــر، اقلا چهل هزار نفر در وضعیت درسی و تحصیلی ایده‌آل قرار دارند. یا در علوم پایه، ما در المپیادهای جهانی همیشه جزو ده کشور اول دنیا محسوب می‌شـــویم. حتی در رشته رایانه که یک رشته صددرصد وارداتی است؛ یعنی ما هیچ‌سابقه‌ای از این رشته نداشته‌ایم نیز توانسته‌ایم رتبه‌های بالا را در المپیادهای جهانی کسب کنیم. استعداد ایرانی در این محصول‌گیری نقش دارد که همین استعداد را هم انکار می‌کردند. بنده چند سال است که مرتب فریاد می‌کشم: «استعداد ایرانی» اکنون پس از این‌همه سال تازه تبدیل به فرهنگ شده اســـت! حالا همه معتقدند که ایرانی مستعد است؛ والا در سابق همین را هم انکار می‌کردند و می‌گفتند: «از ایرانی کاری برنمی‌آید؛ از ایرانی قطع امید باید کرد.» این‌گونه به ذهن‌ها القا می‌کردند. اســـتعداد دخیل است، اما کافی نیســـت؛ تلاش هم شده، هم از سوی کننده کار ـ دانشجوـ هم از سوی مدیریت، استاد و ... این روند، روند خوبی است؛ چرا این را ندیده بگیریم و همه‌اش برای خودمان آیه یأس بخوانیم؟

بیانات مقام معظم رهبری
در دیدار دانشجویان نمونه و ممتاز دانشگاه‌ها
۱۳۸۱ /۹/۷

خبر

تمدید مهلت ارسال آثار کودک و نوجوان به جشنواره کتاب مقاومت

گردآوری و ارســـال کتاب‌های کودک و نوجوان برای داوری در دومین دوره انتخاب کتاب سال مقاومت (جایزه ادبی شهید آوینی) تا پایان تیرماه ادامه دارد. نرگس رحمانی، مسئول هماهنگی بخش آثار کودک و نوجوان دومین دوره کتاب سال مقاومت(جایزه ادبی شهید آوینی) گفت: «بخش کودک و نوجوان امســـال به گروه بررسی آثار کتاب سال مقاومت اضافه شـــد. بررسی آثار در این بخش هم مانند سایر گروه‌ها به کتاب‌های انتشار یافته در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۱ اختصـــاص دارد.» وی ادامه داد: «بخش کودک و نوجوان با اندکی تاخیر توسط مسئولان برگزاری جشنواره به گروه‌های کتاب سال مقاومت اضافه شد و تبلیغ چندانی برای فراخوان آن انجام نگرفت. به همین دلیل هم کمتر ناشری بر اساس فراخوان آثار خود را به دبیرخانه فرستاد.» رحمانی گفت: «همان تاخیر اولیه باعث شد تا مهلت دریافت آثار در بخش کودک و نوجوان تا پایان تیرماه اعلام و تمدید شود و دبیرخانه همچنان آثار ارسالی را می‌پذیرد.»

نخستین همایش ملی مردمی شعر ولایت | عکس: خبرگزاری فارس

روایت اول شخص

لعیا درفشه

پژوهشی در اصطلاح‌شناسی ادبیات دفاع مقدس

احمد شاکری
نویسنده و پژوهشگر ادبیات دفاع مقدس

در حال حاضر پنج کتابم را که کار نگارشـــان تمام شده تحویل ناشـــر داده‌ام. دوتا از این عناوین، رمان اســـت که قرار است توســـط انتشارات سوره مهر به چاپ برســـد با عنوان‌های «انجمن مخفی» و «عریان در برابر باد». البته رمان «انجمن مخفی» توسط انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی پیش از این، دو بار به چاپ رسیده اما بعدا انتشارات سوره مهر بازنشر آن را بر عهده گرفت. رمان «عریان در برابر باد» هم پیش از این در ســـال ۸۰ توسط انتشارات فرهنگ‌گستر چاپ شد ولی بازنشر این رمان هم به سوره مهر سپرده شد.

یک کار پژوهشی هم با عنوان «اصطلاح‌شناسی ادبیات داســـتانی دفاع مقدس» در دســـت دارم که توسط انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر خواهدشـــد. این کتاب تقریبا در ۸۵۰ صفحه به بررسی اصطلاحات و تعاریف ادبیات دفاع مقدس می‌پردازد.

دو کتاب دیگر در حوزه نقد داستان دارم که عنوان یکی از آنها «ســـبک‌تر از هوای طلق» است که در مجموع، نقد هشـــت رمان و داستان کوتاه در حوزه ادبیات داستانی دفاع مقدس است. این کتاب بناست به صورت مشترک توسط پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس و پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی به چاپ برسد.

«آنک جنگ، اینک داستان» عنوان کتاب دیگر من در حوزه نقد اســـت. این کار، گزارشی تفصیلی از سلسله نشست‌های ادبیات داستانی دفاع مقدس است که در بنیاد حفظ آثار برگزار شده و در حقیقت گزارش بیستو پنج نشست تخصصی دفاع مقدس است که قرار است توسط پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس و پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی منتشر شود. پژوهش دیگری در حوزه ادبیات داستانی دفاع مقدس دارم با عنوان «انسان‌شناســـی ادبیات داســـتانی دفاع مقدس» که این را هـــم دارم برای پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی آماده می‌کنم که فعلا در مراحل فیش‌برداری است.

روانکاوی، از ساندلر تا هیچکاک

دکتر ماهیار آذر
نویسنده، مترجم و پژوهشگر روانپزشکی

«روانکاو و بیمار» عنوان جدیدترین کتاب من است که در آینده نزدیک توسط انتشارات ما و شما منتشر خواهدشد. این کتاب در واقع نوعی گردآوری- ترجمه است که بخشی از آن، ترجمه کتاب ساندلر است که یکی از کتاب‌های آموزشی روش‌های روانکاوی است و بخش دیگر کتاب هم گردآوری سخنان دکتر محمد صنعتی از سلسله درس‌های روانکاوی ایشان است که در ســـال ۶۵ تدریس می‌کردند. این درس‌ها را از نوار پیاده و ضمیمه این کتاب کردم. این کتاب در واقع درباره روش‌های آنالیز و پروسه روانکاوی است که به صورت مرحله به مرحله توضیح داده می‌شود و مخاطبان آن در واقع دانشجویان روانپزشکی و روان‌شناسی هستند. این کتاب در مرحله غلط‌گیری دوم است و احتمالا تا یکی دو ماه دیگر منتشر می‌شود. کتاب دیگرم درباره داروهای روانپزشکی است که حجمی بالغ بر ششصد صفحـــه دارد که عنوان «روان‌دارو درمانی» را بر جلد خواهد داشت. این هم ترجمه‌ای از تکست‌بوک کاپلان اســـت که من تنها بخش دارو را ترجمه کرده‌ام. این کتاب در مرحله ویراســـتاری است و توسط انتشارات ارجمند به چاپ خواهد رسید. در حال حاضر مشغول نگارش کتابی هستم با عنوان «هیچکاک و ما» با این توضیح که پیش‌تر هم کتاب‌هایی با همین موضوع نوشـــته‌ام از جمله کتاب «سینما و روانپزشکی» و در این سلسله کارها ســـعی دارم ارتباطی میان سینما و روانپزشکی برقرار کنم و به عبارتی، تمام فیلم‌هایی را که در آنها عناصر روانپزشکی وجود دارد مورد بررسی قرار دهم. در باره ناشـــر این کتـــاب هنوز تصمیمی نگرفته‌ام. آخرین کتابی که از من منتشـــر شد کتاب «برگزیده مقالات اساسی کایه‌دو سینمای فرانسه» بود که توسط انتشارات آگه به چاپ رسید.